

ความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย จากการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ
(การเก็บเด็ก)

ปริศยานิกมณี
ของ
พัชรี เจตน์เจริญรักษ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
มีนาคม 2537
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษารัฐมวีย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ดร.พัฒนา ชัยพงศ์)

.....กรรมการ

(รศ.ดร.ไพศาล หวังพานิช)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ดร.พัฒนา ชัยพงศ์)

.....กรรมการ

(รศ.ดร.ไพศาล หวังพานิช)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.ประมต คำจิม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษารัฐมวีย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 4 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือและการให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ดร.พัฒนา ชัยพงศ์ รศ.ดร.ไพศาล หวังพานิช และ ผศ.ประณต คำนิม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์กัญญา เกตุกล้า อาจารย์อารี เกษมรติ อาจารย์อัษฎลี ไสยวรรณ อาจารย์อรรณพ สุ่มประดิษฐ์ และ รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณสุรีย์รัตน์ บุญฤทธิ์โร ผู้บริหารโรงเรียนจินดารัตน์ อาจารย์เนนุช จุลวรรณ อาจารย์สมฤดี ประคองทรัพย์ และอาจารย์ละมัย พุ่มพวง หัวหน้าฝ่ายอนุบาลศึกษา คณะครูและนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนจินดารัตน์ ที่ได้กรุณาให้ความสะดวกและความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่ง ในการศึกษาทดลองครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณชลลดาวัลย์ ตันมงคล คุณสดีโส ชะนะกุล คุณอิชยา แสงบรรเจิดศิลป์ เพื่อนคณาจารย์สถาบันราชภัฏเทพสตรี และเพื่อนนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจต่อผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้บังคับบัญชาตลอดจนผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน

พัชรี เจตน์เจริญรักษ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย	8
การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย	18
การเตรียมเด็กให้สงบ (เทคนิคการเก็บเด็ก)	32
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	51
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64

5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	68
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	68
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	68
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	70
อภิปรายผล	70
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า	74
ข้อเสนอแนะทั่วไป	77
ข้อเสนอแนะในการท้าววิจัยครั้งต่อไป	77
บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก	86
ภาคผนวก ข	109
ประวัติย่อของผู้วิจัย	111

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	57
2 กำหนดการจัดประสบการณ์ในการทดลอง	59
3 ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิค การเตรียมเด็กให้สงบ (กลุ่มทดลอง) กับใช้วิธีปกติ (กลุ่มควบคุม)	65
4 การเปรียบเทียบพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิค การเตรียมเด็กให้สงบกับวิธีปกติ	66

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การจัดกิจกรรมในแต่ละวันให้แก่เด็กปฐมวัย	27
2 แสดงการร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็ก ให้สงบ (การเก็บเด็ก)	101
3 แสดงการร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย โดยครูใช้ท่าทางเป็นเทคนิค การเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก)	101
4 แสดงการร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย โดยครูใช้หุ่นเป็นเทคนิค การเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก)	102

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของพัฒนาการทุก ๆ ด้านของชีวิตมนุษย์ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความพร้อมของเด็กที่จะพัฒนาตนเองในขั้นต่อไป ให้บรรลุถึงศักยภาพแห่งพัฒนาการ เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับการเล่นในช่วงนี้เป็นอย่างมาก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยจึงจำเป็นต้องปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรัก และความเข้าใจ เพื่อเป็นฐานในการสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านอันได้แก่ พัฒนาการทางกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ค่านิยม และเจตคติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ช่วงที่อยู่ในครรภ์จนถึงอายุ 6 ปีแรกของชีวิตซึ่งเป็นระยะสำคัญที่สุดในการวางรากฐาน และสร้างเสริมคุณภาพของชีวิตเด็กในภาพหน้า (นันทา ไพรัตน์, 2534 : 1) จอง เพียเจต์ (Jean Piaget) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า พัฒนาการในวัยแรกเริ่มเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งสำหรับการพัฒนาในขั้นถัดไป (Mussen, 1970 : 38 - 67 ; อ้างอิงมาจาก Piaget, 1962) ซึ่งสอดคล้องกับที่เบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom) กล่าวไว้ว่า ช่วงปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มก่อรูปคุณลักษณะต่าง ๆ ขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2523 : 1)

ด้วยความสำคัญดังกล่าวคณะกรรมการการวางพื้นฐานปฏิรูปการศึกษาจึงได้เสนอว่า การส่งเสริมศักยภาพ และการสร้างบุคลิกภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ผู้เรียนยังอยู่ในช่วงปฐมวัย (ไตรรงค์ เจนการ, 2530 : 62) นอกจากนี้ประสาธ อิศรปริดา กล่าวไว้ว่าตามหลักพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ช่วงนี้การเรียนรู้ของเด็กจะมีมากที่สุด และองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ต้องอาศัยความพร้อมอย่างน้อย 2 ประการด้วยกัน คืออุปนิสัยทางร่างกายกับความพร้อมที่เกิดจากความสนใจ ตั้งใจที่จะรับรู้ (ประสาธ อิศรปริดา, 2522 : 135) เนื่องจากความสนใจมีความสำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับช่วงความสนใจของเด็กปฐมวัย บุญเยี่ยม จิตรคอน พบว่าเด็ก 3 ขวบ มีช่วงความสนใจประมาณ 8.9 นาที เด็ก 4 ขวบ มีช่วงความสนใจประมาณ 12.3 นาที และเด็ก 5 ขวบ มีช่วงความสนใจประมาณ

13.6 นาที (บุญเยี่ยม จิตรคอน. 2524 : 92 - 93) จึงเห็นได้ว่าช่วงระยะของความสนใจในการเล่น หรือทำกิจกรรมของเด็กแต่ละวัยแตกต่างกัน และมีช่วงระยะความสนใจสั้น นอกจากนั้นเด็กในวัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ ต้องการเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ และเป็นวัยที่เด็กเอาแต่ใจตนเอง หงุดหงิดและเจ้าอารมณ์ มีลักษณะของการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (ศรีธรรม ธนะภูมิ. 2535 : 60 - 62) เด็กมักจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ด้วยการซักถามเป็นส่วนใหญ่ การทำกิจกรรม หรือการเล่นของเด็กจึงมักมีการส่งเสียงดัง อันเนื่องมาจากการที่เด็กได้พัฒนาความสามารถ ด้านการพูด การเรียนรู้ และการปรับตัวให้เกิดความเข้าใจขึ้น โดยอาศัยความอยากรู้อยากเห็น ความกระตือรือร้น ความอยากรอง ฯลฯ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปโดยไม่หยุดยั้งร่วมกับความคิดเห็น และจินตนาการที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2523 : 34) นักการศึกษาคนสำคัญคือจอห์น ดีวี่ (John Dewey) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย จำเป็นจะต้องเน้นเอาความสนใจของเด็กเป็นหลัก โดยที่ครูมีหน้าที่ที่จะสัมพันธ์เนื้อหาวิชา เพื่อจัดเป็นหน่วยการสอน และจะต้องรู้จักกระตุ้นให้เด็กต้องการกระทำกิจกรรมด้วยความสนใจ และตั้งใจในการรับรู้รวมทั้งมีความกระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น (ฉวีวรรณ จึงเจริญ. 2528 : 4) จึงมีผู้เปรียบเทียบครูปฐมวัยว่าทำหน้าที่เหมือนกับการจับปลาในกระถัง ซึ่งหน้าที่ของครูนั้นมิใช่แค่เพียงจับปลาในกระถังเท่านั้น แต่ต้องเป็นการช่วยให้ปลาลงกระถังที่เตรียมไว้มากมาย หลายใบ และแต่ละใบก็ต้องให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อให้ปลานั้นมาลงกระถังด้วยความสนใจ และพอใจ (พูนสุข บุญสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ. 2523 : 6) อีกทั้ง ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์ ได้ศึกษา พบว่า สิ่งเร้ามีความสัมพันธ์กับความสนใจและตั้งใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย และยังสัมพันธ์เกี่ยวโยงไปถึงความพร้อมในการเริ่มเรียนวิชาการต่าง ๆ ต่อไป ด้วย (ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์. 2525 : 40 - 41) /

นอกจากนี้ ไฉมศรี อิศรางกูร ณ อยุธยา (2520 : 67) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้คำกริยาของเด็กอายุ 4 - 5 ปี พบว่า เด็กที่มีสมาธิดี มีการรับรู้คำกริยาได้มากกว่า เด็กที่มีช่วงความสนใจสั้น

ความสนใจในการรับรู้จึงนับว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญที่สามารถส่งผลไปถึงความพร้อมในการเรียนรู้ ซึ่งรวมไปถึงการเริ่มเรียนสิ่งต่าง ๆ ต่อไป หากสามารถปลูกฝังคุณลักษณะนี้ให้เกิดขึ้น

ในเด็กปฐมวัยได้แล้ว จะเป็นการวางพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ดีในวัยต่อไป และยังส่งผลไปถึงพัฒนาการทั้งทางอารมณ์ สติปัญญา และบุคลิกภาพของเด็กด้วย แต่ในสภาพปัจจุบันจากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยไม่อาจทำให้เด็กสนใจได้เท่าที่ควร เนื่องจากบุคลากรบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่เคยผ่านการอบรมดูแลเด็กมาก่อน และบุคลากรที่มีความรู้ด้านนี้ยังมีน้อย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2522 : 69) ประกอบกับ ชุตินา ลวสุตานันท์ ได้ศึกษาพบว่าสมรรถภาพที่ครูปฐมวัยยังคงขาดอยู่คือ การใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรม และประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างถูกต้อง (ชุตินา ลวสุตานันท์. 2525 : 116) นอกจากนี้ ในปีพ.ศ. 2530 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ศึกษาพบว่า การจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยมีปัญหา และอุปสรรคหลายด้าน กล่าวคือในด้านการเรียนการสอนระดับปฐมวัยครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กอันเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย และยิ่งไปกว่านั้น ครูปฐมวัยมีปัญหาในเรื่องการใช้เทคนิคการสอน การประเมินผล และการควบคุมชั้นเรียนมากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 37 - 39)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สาเหตุสำคัญคือ ปัญหาที่ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรม และวิธีการจัดกิจกรรมของครูยังไม่เหมาะสมและไม่อาจทำให้เด็กปฐมวัยสนใจได้เท่าที่ควร ดังที่พรณี ข. เจนจิต กล่าวไว้ว่า ยุทธศาสตร์ในการรู้คิดเป็นกระบวนการของทักษะภายใน ซึ่งเกี่ยวกับความตั้งใจ และการเลือกรับรู้ เป็นขั้นที่เด็กจะต้องใช้ยุทธศาสตร์ในการควบคุมตนเองให้ตั้งใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่กำลังทำ พยายามจับประเด็นให้ได้ ดังนั้นบทบาทสำคัญของครูก็คือ การหาเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ ตั้งใจฟังสิ่งที่ครูสอน (พรณี ข. เจนจิต. 2522 : 210) ซึ่งสอดคล้องกับไพโรเบล/เยาวพา เคชะคุปต์. 2536 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Froebel. 1877) ที่เห็นว่า "การศึกษาควรเป็นการพัฒนาความสนใจ และกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ โดยครูเป็นผู้เสนอแนะให้".

เนื่องจากเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีจากประสบการณ์ตรง ฉะนั้นการจัดประสบการณ์ที่ดีจึงควรให้เด็กได้มีโอกาสลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 (สำนักงาน

คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 3) ซึ่งตรงกับแนวคิดของนักการศึกษาคนสำคัญคือ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เด็กเล็ก ๆ จะเรียนรู้โดยการลงมือกระทำ (Learning by Doing) ทำให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสใช้ร่างกายของตนเองให้มีส่วนร่วมใน กิจกรรม ทำให้เกิดความสุขสนทน และสนใจในกิจกรรม และนอกจากนี้เขายังให้ทัศนะไว้ว่า สิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมประสบการณ์ให้กับเด็กก็คือความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน การที่เด็กได้มีส่วนร่วมในการศึกษานั้น ควรเป็นแก่น หรือสาระของกระบวนการเรียนรู้ และ ประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษานั้นควรจะเกิดจากความสนใจของเด็กเอง (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2523 : 108 - 109)

เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ เป็นวิธีการทำให้เด็กสงบลงโดยการดึงความสนใจของ เด็กในขณะที่กำลังคุย หรือเล่นกัน มาสู่กิจกรรมที่ครูต้องการ วิธีการนี้ นอกจากจะเป็นการดึง ความสนใจให้เด็กกลับมามีสมาธิดังเดิมแล้ว ยังเป็นการเปลี่ยนอิริยาบถและทำให้เด็กสนุกสนาน อีกด้วย (พัฒนา ชัยพงศ์. 2535 : 1 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2531 : 29) และวันทนี เพาะผดุงกุล ได้กล่าวถึงลักษณะการร่วมกิจกรรมของเด็กปฐมวัยไว้ว่า ในช่วงที่เด็กเกิดอาการไม่สนใจในกิจกรรมและมีสมาธิไม่ต่อเนื่อง ครูจำเป็นต้องใช้เทคนิค การเก็บเด็ก เพื่อให้เด็กคลายความรู้สึกอึดอัด เบื่อหน่าย และไม่มีสมาธิ (วันทนี เพาะผดุงกุล. 2535 : 75) ส่วน นันทา โพธิ์คำ ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมของ ครูปฐมวัยไว้ว่า ครูควรจะเริ่มต้นกิจกรรมโดยการใช้เพลง คำคล้องจอง การปรบมือเป็นจังหวะ การทำท่าทางต่าง ๆ รวมทั้งอาจจะมีการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายประกอบด้วย ซึ่งเราเรียก เทคนิคต่าง ๆ นี้ว่าเทคนิคการเก็บเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กพร้อมที่จะเริ่มกิจกรรมต่อไป (นันทา โพธิ์คำ. 2534 : 90) และพรทิพย์ วินโกมินทร์ (2530 : 39 - 40) ได้กล่าวไว้ เช่นเดียวกันว่า ครูปฐมวัยควรเตรียมเทคนิควิธีการที่หลากหลายในการนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อทำให้เด็กเงียบ สนใจ และพร้อมที่จะฟังครู วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้คลาย ความกระวนกระวายใจหรือความไม่อยู่ส่ขลงได้ เมื่อครูได้ใช้วิธีการทำให้เด็กสงบพร้อมที่จะฟัง แล้ว ครูจึงเริ่มกิจกรรม นอกจากนี้ลัดดา นิละมณี (2521 : 209) กับโคลัมบัส (Kolumbus. 1983 : 161 - 162) กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่าก่อนจะเริ่มต้นกิจกรรมใด ๆ ครูปฐมวัย ควรมีเทคนิควิธีการที่เรียกร้องความสนใจของเด็ก ๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กสงบโดยที่มีความพอใจ

จึงเห็นได้ว่า เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) น่าจะเป็นวิธีการที่ครูปฐมวัยสามารถนำไปใช้ประกอบในการจัดกิจกรรม และประสบการณ์ เพื่อให้เด็กปฐมวัยเกิดความสนใจในการรับรู้ และพร้อมที่จะรับประสบการณ์ได้อย่างมีสุขภาพจิตดี และมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลของการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) ที่มีต่อความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก)
2. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบและโดยวิธีปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในการนำเทคนิค วิธีการที่เหมาะสมไปใช้จัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือเด็กปฐมวัยทั้งชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนจินดารัตน์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ซึ่งได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. ระยะเวลาในการทดลอง

ทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โดยใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือการร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย

3.1.1 โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก)

3.1.2 โดยใช้วิธีปกติ

3.2 ตัวแปรตาม คือความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึงเด็ก อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนจินดารัตน์ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
2. ความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย หมายถึงสภาวะของร่างกายและจิตใจที่พร้อมจะรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเอาใจใส่ และตั้งใจกระทำกิจกรรม ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. การเตรียมเด็กให้สงบ หมายถึง การที่ครูดึงความสนใจของเด็กปฐมวัยที่กำลังคุยหรือเล่นกันอยู่เพื่อหันเหความสนใจมาสู่กิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ ทั้งนี้โดยใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น หุ่น การใช้ท่าทาง คำคล้องจอง เพลง หรือปริศนาคำทาย
4. กิจกรรมในวงกลม หมายถึงกิจกรรมที่เด็กส่วนใหญ่มาร่วมกันเพื่อทำกิจกรรมอย่างเดียวกัน และครูให้ความสนใจแก่เด็กทุกคนอย่างทั่วถึง กิจกรรมที่กระทำเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหาของหน่วยการสอน รูปแบบของกิจกรรมในวงกลมมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การอภิปราย การสนทนาและอภิปราย การปฏิบัติการทดลอง การสาธิต การเล่นเกม การเล่านิทาน และการศึกษานอกสถานที่ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำแนกการจัดกิจกรรมในวงกลมออกเป็น 2 วิธี คือ
 - 4.1 การจัดกิจกรรมในวงกลม โดยใช้วิธีปกติ หมายถึงการจัดกิจกรรมในวงกลมในรูปแบบต่าง ๆ ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ฉบับปี 2531

4.2 การจัดกิจกรรมในวงกลม โดยใช้ เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ

(การเก็บเด็ก) หมายถึงการจัดกิจกรรมในวงกลมในรูปแบบต่าง ๆ ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ฉบับปี 2531 แต่ในขณะดำเนินการนั้น ครูผู้สอนใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ ประกอบกิจกรรมประมาณ 2 ครั้ง คือ ในช่วงเริ่มต้นและขณะดำเนินการในวงกลม โดยอาจจะใช้หุ่น คำคล้องจอง การใช้ท่าทาง เพลงหรือปริศนา คำทายก็ได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า แยกตามหัวข้อได้ดังนี้

1. ความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญของความสนใจในการรับรู้
 - 1.2 องค์ประกอบของความสนใจในการรับรู้
 - 1.3 วิธีการสร้างความสนใจในการรับรู้
 - 1.4 งานวิจัยเกี่ยวกับความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย
2. การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.1 พัฒนาการของเด็กปฐมวัย
 - 2.2 ธรรมชาติของเด็กปฐมวัย
 - 2.3 แนวคิดและหลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.4 ปัญหาในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.5 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
3. การเตรียมเด็กให้สงบ (เทคนิคการเก็บเด็ก)
 - 3.1 ความหมายของการเตรียมเด็กให้สงบ
 - 3.2 ความสำคัญของการเตรียมเด็กให้สงบ
 - 3.3 หลักการการเตรียมเด็กให้สงบ
 - 3.4 ประเภทของกิจกรรมการเตรียมเด็กให้สงบ

ความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย

กัญญา สุวรรณแสง (2532 : 131) กล่าวว่าไว้ว่าสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวบุคคลมีอยู่มากมาย ล้วนแต่มีโอกาสนำให้เกิดการรับรู้ขึ้นได้ แต่ในขณะที่หนึ่ง ๆ นั้น บุคคลไม่ได้รับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างในสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว พร้อม ๆ กัน แต่จะเลือกรับรู้ในการรับรู้สิ่งใดก็ตาม

ถ้ามีความสนใจหรือตั้งใจที่จะรับรู้ มักจะเห็นหรือได้ยินสิ่งนั้นก่อน สิ่งเร้ามีอิทธิพลต่อการรับรู้ บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งใดขึ้นอยู่กับสิ่งเร้า สิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ ขนาด ความเข้ม เคลื่อนไหว กระทำซ้ำ สี การตักกัน สิ่งเร้าภายใน ได้แก่ ความพร้อม ความสนใจ และความต้องการของผู้ที่จะรับรู้ บุคคลย่อมจะเลือกวิธีรับรู้สิ่งเร้าเฉพาะที่ตั้งใจจะรับรู้

วียะดา บัวเพื่อน (2531 : 2 - 3) กล่าวว่า ความพยายามที่จะทำให้เด็กสนใจต่อ กิจกรรมที่ทำ นับเป็นการฝึกให้เด็กมีความตั้งใจ หรือมุ่งเน้นกับกิจกรรม และถ้าครูบรมวัยมีการใช้ เทคนิคหรือเงื่อนไขที่สามารถช่วยให้เด็กมีช่วงความสนใจได้นานมากขึ้นจะเป็นการส่งเสริมให้เด็ก มีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บันลือ พงกษะวัน (2518 : 25) กล่าวว่า ความพร้อมที่จะเรียนของเด็กมี องค์ประกอบดังนี้

1. ความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ สุขภาพของเด็ก การใช้สายตา การฟัง การพูด ความสัมพันธ์ทางกล้ามเนื้อ (ตากับมือ) เป็นต้น
2. ความพร้อมทางสมอง ได้แก่ ความสามารถในการลำดับเหตุการณ์ จากนิทานที่ตน ได้ฟังหรือดูภาพ ลำดับภาพได้ สติปัญญาดี จำได้แม่น จะพูดหรือส่งอะไรก็เข้าใจง่าย เป็นต้น
3. ความพร้อมในด้านอารมณ์ เช่น รู้จักควบคุมอารมณ์ สามารถทำงานเป็นหมู่ เล่นเป็นหมู่ ไม่แย่งสิ่งของกัน ไม่ทะเลาะวิวาทกันบ่อย ๆ ไม่เฝ้าแหย่กัน เป็นต้น
4. ความพร้อมในด้านจิตวิทยา เช่น มีความตั้งใจ สนใจ ในการอ่าน รู้จักฟังอย่าง ตั้งใจ เป็นต้น

การส่งเสริมให้เด็กมีความสนใจในการรับรู้จึงควรมีการปลูกฝังตั้งแต่ระดับปฐมวัย หากเด็กได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสมก็จะสามารถพัฒนาช่วงความสนใจ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมี แนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ต่อไป เนื่องจากความสนใจเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะส่งผลให้เด็กเกิดความพร้อมอันเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. ความหมายและความสำคัญของความสนใจในการรับรู้

1.1 ความหมายของความสนใจในการรับรู้

การ์เย่ (Gagne) กล่าวว่า ความสนใจหรือความใส่ใจ เป็นลักษณะทางจิตใจที่มีความสืบเนื่องกันเป็นชุด มิได้เป็นลักษณะเพียงอย่างเดียว จึงมีชื่อเรียกว่า ชุดที่ทำให้เกิดความใส่ใจ (Attention Set) กล่าวคือ ประการแรกที่สุดจะต้องมีสิ่งเร้าเข้ามา เช่น การที่ครูชี้ตัวอักษรให้เด็กดู เด็กก็จะสนใจหรือใส่ใจในสิ่งที่ครูชี้ ความรู้สึกสนใจหรือใส่ใจนี้ มิได้แต่เพียงมองตามที่ครูชี้เท่านั้น แต่เด็กจะเกิดการตอบโต้ขึ้น เช่น อาจฝึกตามไปหรือออกเสียงตามไปเบา ๆ ในใจ หรือออกเสียงดัง ๆ ตามครู การตอบสนองนี้จะเกิดขึ้นสืบเนื่องกันเป็นลูกโซ่ตลอดไปในขณะมีความใส่ใจอยู่ นอกจากนี้เด็กยังมีความรู้สึกหรือความคิดต่าง ๆ ตามไปด้วย (ประสาธ อิศรปรีดา. 2522 : 135 ; อ้างอิงมาจาก Gagne. 1985)

แบนดูรา (Bandura) กล่าวว่า ความสนใจหรือการเอาใจใส่ (Attention) เป็นการเฝ้ามองหรือฟังพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกเพื่อที่จะได้เรียนรู้ ระดับของความเอาใจใส่จะเพิ่มพูนมากขึ้นหากตัวแบบขยายลักษณะของพฤติกรรมออกไป (กุญชร คำขาย. 2528 : 120 ; อ้างอิงมาจาก Bandura. 1961)

ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์ (2525 : 7) กล่าวว่า ความสนใจในการรับรู้ คือสภาวะของร่างกาย และจิตใจที่พร้อมจะรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ จากสิ่งเร้าที่ตรงกับความต้องการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นกระบวนการขั้นแรกของการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ขึ้นเป็นความคิดรวบยอด (Concept) ในกระบวนการรับรู้ และเป็นตัวกำหนดความสนใจในการรับรู้สิ่งเร้าตัวหนึ่ง

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าความสนใจในการรับรู้ เป็นกระบวนการขั้นแรกของการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากสิ่งเร้าที่ตรงกับความต้องการของเด็ก ทำให้สภาวะของร่างกาย และจิตใจ พร้อมที่จะรับข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผลให้ผู้เรียนรู้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเอาใจใส่ และต้องการกระทำกิจกรรมให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

1.2 ความสำคัญของความสนใจในการรับรู้

ความสนใจในการรับรู้เป็นคุณลักษณะสำคัญ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่นักวิชาการได้ศึกษาไว้ดังนี้

อุบลรัตน์ เฟิงสภิตย์ (เยาหวา เคเซคุบต์. 2536 : 75, อ้างอิงมาจาก อุบลรัตน์ เฟิงสภิตย์. 2528) กล่าวว่า (การที่บุคคลจะเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใดต้องอาศัยความตั้งใจและความสนใจ เป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งนี้เพราะในการเรียนรู้ใด ๆ ก็ตามถ้าผู้เรียนขาดความตั้งใจ ขาดความสนใจในการที่จะเรียนรู้แล้วจะทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ไม่ดีเท่าที่ควร ในบางครั้งการเรียนรู้นั้น ๆ อาจจะได้เข้ามากหรืออาจจะไม่เกิดการเรียนรู้เลยก็ได้ ฉะนั้นการที่ผู้เรียนจะเรียนรู้สิ่งใดให้ได้ผลดีจึงควรต้องเริ่มมาจาก ความตั้งใจและความสนใจ ที่อยากจะเรียนรู้ในสิ่งนั้น ๆ)

ลักษณะของความสนใจที่จะเรียนรู้นั้น มีลักษณะดังนี้

1. ความสนใจที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากความสำเร็จ ในบางครั้งถ้าผู้เรียนประสบผลสำเร็จในสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงครั้งเดียว ย่อมมีผลทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ มีความสนใจในงานลักษณะนั้นมากยิ่งขึ้น ในที่สุดผู้เรียนย่อมเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ ด้วยความตั้งใจที่จะทำอย่างจริงจัง

2. ความสนใจที่เป็นผลเนื่องมาจากความต้องการ ถ้าบุคคลเกิดความต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะทำให้ผู้นั้นสนใจในสิ่งนั้น และมีผลทำให้บุคคลนั้นมีความตั้งใจจริงที่จะเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ เพราะบุคคลจะมีการเรียนรู้เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนมีความปรารถนา

3. ความสนใจที่เป็นผลเนื่องมาจากความสามารถของบุคคล หรือความสนใจที่เกิดจากพรสวรรค์ของแต่ละบุคคลมีอยู่ ลักษณะความสนใจ เช่นนี้ ทำให้บุคคลมีความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งนั้นได้เป็นอย่างดี และถ้ามีการเรียนรู้เกิดขึ้นจะปรากฏว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว

วิยะดา บัวเผื่อน (2531 : 13) กล่าวว่า ความสนใจมีความสำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง เด็กจะต้องมีความสนใจก่อนจึงจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งครูอาจจะต้องอาศัยเทคนิควิธีการต่าง ๆ โดยการใช้สิ่งเร้า หรือ

- การเสริมแรงต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนมีความพอใจ เกิดความมุ่งมั่น และมีความสนใจได้ตลอดเวลาในขณะที่มีการกระทำกิจกรรม

พวงทอง ไสยวรรณ (2531 : 28 - 29) กล่าวถึงการเรียนรู้ผ่านความสนใจในการรับรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ผ่านความสนใจ และตั้งใจในการรับรู้ก่อให้เกิดผลดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจในการรับรู้สิ่งที่เรียนมีประสิทธิภาพว่าการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ การที่เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ หรือเข้าใจสิ่งใดนั้น ต้องให้เด็กสนใจสิ่งนั้นเสียก่อน ครูจึงควรที่จะหาวิธีสร้างความสนใจให้เด็กอยากรู้อยากเห็นเรื่องนั้น แล้วจึงจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ หรือสอนสิ่งนั้น เด็กจะเรียนรู้ด้วยความสนใจ
2. การได้ฟังคำอธิบายหรือชี้แจงรายละเอียดในสิ่งที่เด็กสนใจจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และทำได้ดี
3. การมีประสบการณ์หลาย ๆ ด้านในเรื่องที่สนใจจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้
4. การป้อนคำถามเป็นประจำ จะทำให้เด็กสนใจสิ่งต่าง ๆ และส่งผลต่อการเรียนรู้
5. การสักระยะเครื่องล่อใจจะช่วยให้เด็กมีสมาธิ และความสนใจมากขึ้น เครื่องล่อใจสำหรับเด็กปฐมวัยที่เกี่ยวกับสายตา และเสียงเป็นเครื่องทำลายความสนใจ ในการจัดสภาพห้องเรียน หรือห้องเล่นต่าง ๆ จึงต้องคำนึงถึงชนิดของการเล่นว่าจะก่อให้เกิดการรบกวนมากน้อยแค่ไหนและควรแก้ไข
6. ความสนใจในเกมที่มีรางวัล จะส่งเสริมให้เด็กมีสมาธิตั้งใจเล่นมากขึ้น

นัยพินิจ คชภักดี (2534 : 78) กล่าวถึง ความสำคัญของความสนใจในการรับรู้ไว้ว่า เด็กที่มีสมาธิไม่ดี จะมีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อพัฒนาการขั้นต่อไปของเขา โดยเฉพาะถ้าเป็นในเด็กที่อายุมากกว่าสี่ขวบขึ้นไป เพราะพัฒนาการขั้นต่อไปจะเป็นเรื่องละเอียดขึ้นทั้งในเรื่องอารมณ์ สังคม ภาษา การสื่อสารสัมพันธ์ต่าง ๆ เพราะเด็กจำเป็นต้องใช้สมาธิในการสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อที่จะสามารถรับรู้และตอบสนองได้

ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์ (2525 : 4) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสนใจ และสมาธิของเด็กปฐมวัยไว้ว่า มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเป็นวัยที่เริ่มเกิดปัญหาในการสร้างนิสัยการรับรู้สิ่งต่าง ๆ เช่น นิสัยรับรู้อย่างเส้นเลื้อยสะเพร่า หมดความสนใจเร็ว เบื่อง่าย ขาดสมาธิในการกระทำสิ่งต่าง ๆ หรือก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ เช่น ความขัดแย้ง (Conflict) ความร้อนรนกระวนกระวาย (Agitated) และความคับข้องใจ (Frustration) ซึ่งหากไม่หาทางศึกษาช่วยเหลือเสียตั้งแต่ระยะแรกนั้นแล้ว ก็จะกลายเป็นปัญหาต่อเนื่องไปสู่การเรียนรู้ที่บกพร่อง และปัญหาทางอารมณ์ในเด็กตลอดไปจนถึงในผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กด้วย

นอกจากนี้ แลนเดรธ (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2536 : 99 - 100 ; อ้างอิงมาจาก Landreth. 1972) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Learning Through Paying Attention to Something) เนื่องจากการเรียนรู้เช่นนี้ ผู้เรียนจะต้องสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสียก่อน และสิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ

1. การเรียนรู้ที่เกิดจากความตั้งใจจะมีผลดีกว่าการเรียนรู้ที่เกิดจากความไม่ตั้งใจ
 2. ครูควรจะกำหนดสิ่งใดที่ควรให้ความสนใจ และเกิดการเรียนรู้ให้กับเด็ก
 3. ประสบการณ์หลาย ๆ ประสบการณ์ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม จะมีส่วนขยายความสนใจให้กว้างขึ้น
 4. คำถามที่เหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์จะช่วยเร่งความสนใจของเด็ก
 5. สิ่งที่จะกระตุ้นความสนใจของเด็ก ได้แก่ สิ่งที่ตรงข้ามกัน สิ่งที่เหลือเชื่อ สิ่งแปลกประหลาด และสิ่งที่เคลื่อนไหวไม่อยู่นิ่ง
 6. การจัดสิ่งที่เป็นกวนสมาธิของเด็กออกไปจะช่วยเสริมให้เด็กเกิดสมาธิในการทำงานขึ้น
 7. เกมที่เน้นความตั้งใจ และมีการแพ้ชนะจะกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ดี
- ดังนั้น ครูปฐมวัยจึงควรจะค้นหาวิธีการให้เด็กเกิดความสนใจและสามารถรับรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูจะต้องเข้าใจว่าการที่เด็กจะรับรู้ และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้นั้น มีจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งคือต้องมีความตั้งใจ และสนใจที่จะรับรู้สิ่งเร้าได้อย่าง

เต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กนั้นมีความสนใจ และประสบการณ์น้อย หากเราสามารถฝึกให้เด็ก รู้จักจะจดความสนใจลงไปที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเต็มที่ได้ ต่อไปเด็กก็จะสามารถจะจด ความสนใจเลือกรับรู้ในสิ่งเร้าที่เป็นเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

2. องค์ประกอบของความสนใจในการรับรู้

ชาร์ลส์ (Charles : 1972 : 3 - 32) กล่าวว่าไว้ว่าความสนใจของบุคคลจะ เกิดขึ้นได้นั้นต้องมีกระบวนการ หรือพัฒนาจากขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 มีความพอใจ บุคคลจะมีความพอใจต่อสิ่งใดนั้นในทางจิตวิทยา ถือว่าจะ ต้องเกิดจากสิ่งเร้าที่เหมาะสม มาเร้าประสาทสัมผัส ได้แก่ เสียง แสง กลิ่น สัมผัส ฯลฯ การ ที่ครูกำหนดวิธีการเร้าได้อย่างเหมาะสมจะทำให้เด็กเรียนมีพฤติกรรมตอบสนองตรงตาม วัตถุประสงค์ จึงถือว่าเป็นวิธีการเร้าที่ดี ทำให้เกิดความพอใจต่อกิจกรรมได้ ดังนั้นขั้นนี้จึงเป็น ขั้นตอนสำคัญที่ครูจะต้องวางแผน และกำหนดวิธีการอย่างรอบคอบให้เหมาะสมกับบทเรียน และ สถานการณ์การจัดประสบการณ์ที่แตกต่างกันได้ด้วย

ขั้นที่ 2 มีความมุ่งมั่น เป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่องจากความพอใจ เมื่อมีความพอใจ เกิดขึ้นแล้วก็จะมุ่งมั่นที่จะทำในสิ่งที่เอาใจใส่หรือตั้งใจ เช่น ยอมรับ เป็นสุข ต้องการปฏิบัติจับต้อง ฯลฯ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 มีความสนใจ เป็นพฤติกรรมที่บุคคลกระทำกิจกรรมที่มุ่งมั่นซ้ำ ๆ ด้วย ความสุข และพอใจ

กระบวนการที่เกิดความสนใจ ดังกล่าวนี้นี้ เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นอินทรีย์ให้รับ รู้สิ่งต่าง ๆ เมื่อสิ่งเร้ามากระทบให้อินทรีย์เกิดความรู้สึก ถ้าอินทรีย์สนใจต่อสิ่งเร้านั้นก็จะเกิด การรับรู้ โดยสังเกต และพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งเร้านั้น การที่อินทรีย์มีความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นานเท่าไร ก็เป็นการให้อินทรีย์ได้สังเกต และพิจารณาเพื่อรับรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นได้มากขึ้น ต่อจาก นั้นสิ่งที่อินทรีย์รับรู้ก็จะเข้าสู่ความจำระยะสั้น (Short Term Memory) และถ้ามีการทบทวนอยู่ เสมอ ๆ ก็จะสามารถเก็บข้อมูลนั้นอยู่ในความจำระยะยาวได้ (Long Term Memory) เกิด การเรียนรู้ต่อไป (Kaplan and others. 1980 : 340 - 341)

3. วิธีการสร้างความสนใจในการรับรู้

อบรม สนิทบาล (ม.ป.ป. : 130) กล่าวถึงวิธีการสร้างความสนใจให้แก่เด็กไว้ว่า ความสนใจเป็นเรื่องของบุคคลแต่ละคน เด็กมีความสนใจแตกต่างกัน ครูต้องพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะกับสภาพนักเรียนของตน ข้อสำคัญก็คือ ต้องใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างต่าง ๆ กัน เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ ครูไม่ควรเลือกเฉพาะวิธีการเดียวตลอด

ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์ (2525 : 19) กล่าวว่า การทำให้เด็กเกิดความสนใจในการรับรู้ ควรกระทำโดย

1. เลือกสิ่งเร้าที่ตรงกับความสนใจ และระดับวุฒิภาวะของเด็ก คือไม่ง่ายจนไม่เกิดพัฒนาการในขั้นต่อไป แต่ก็ไม่ควรยากจนเกิดความคับข้องใจ และความเครียดเพราะไม่อาจรับรู้ได้

2. เริ่มต้นจากสิ่งเร้าที่ไม่ซับซ้อนจนเกินไปแล้วค่อย ๆ เพิ่มระดับความยาก และความซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ควรให้พร้อมกันหลายชนิดจนรับรู้ในรายละเอียดไม่ได้

3. ไม่ให้สิ่งเร้าชนิดเดียวกันซ้ำ ๆ เพราะจะทำให้เกิดพฤติกรรมแบบ

Habituation

4. ระยะเวลาที่ให้สิ่งเร้า ควรนานต่อเนื่องกันพอสมควร และไม่เปลี่ยนไปเร็วจนรับรู้ตามไม่ทัน กล่าวคือเมื่อเกิดการหยุดตอบสนองต่อสิ่งเร้าเดิมที่ให้ซ้ำ ๆ ก็ให้หยุดสิ่งเร้านั้นทันที และเปลี่ยนเป็นสิ่งเร้าชนิดใหม่แทน หรือหยุดให้สิ่งเร้าเดิมเป็นการพักชั่วคราว แล้วจึงให้ใหม่ภายหลังก็ได้

5. ในบางครั้ง อาจเปลี่ยนสิ่งเร้าที่มีความซับซ้อน จากระดับง่ายไปหายาก หรือยากกลับไปเป็นง่าย สลับกันได้บ้าง เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจอยากรู้ แต่ไม่ควรกระทำบ่อยครั้งเกินไป หรือเปลี่ยนข้ามขั้นจากง่ายมาก ๆ ไปเป็นยากมาก ๆ เพราะจะทำให้ความคิขาดช่วงได้

6. การละเลยไม่ให้สิ่งเร้า (Under Stimulation) เป็นผลเสียต่อพัฒนาการพอ ๆ กับการให้สิ่งเร้ามากเกินไป (Over Stimulation)

นอกจากนี้ กัญญา สุวรรณแสง (2532 : 152) กล่าวถึงลักษณะสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ว่า

การรับรู้ของคนเรามีข้อจำกัด ในขณะที่เดียวกันก็รับรู้ได้ทีละสิ่งเดียว จึงเลือกรับรู้ในสิ่งที่ดีกว่า แปลก ใหม่ เค่น น่าสนใจ จึงน่าจะนำสิ่งต่อไปนี้เป็นหลักในการทำสิ่งเร้าเกี่ยวกับ บทเรียน วิธีสอน กิจกรรม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน

1. การเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนไหว
2. การกระทำซ้ำ ๆ
3. สิ่งเร้าที่แปลกใหม่
4. ขนาดและความเข้ม

การเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนไหว เช่น ครูที่สอนแบบมีเสียงราบเรียบมีระดับเสียงเดียวไปเรื่อย ๆ จะสู้ครูแบบที่พูดมีเสียงหนักเบาไม่ได้ อุปกรณ์การสอนภาพยนตร์ดีกว่าภาพนิ่ง ตลอดจนการมีกิจกรรมหลาย ๆ ชนิดเปลี่ยนเวียนไปจะดีกว่ากิจกรรมจำเจ การกระทำซ้ำ ๆ ตอนใดสำคัญต้องมีการพูดซ้ำ ซ้ำ หลายครั้ง สิ่งเร้าที่แปลกใหม่ กิจกรรมใหม่ อุปกรณ์ใหม่เป็นที่น่าสนใจมากกว่า ขนาดและความเข้ม ครูที่มีเสียงชัดเจน เด็กก็จะสนใจมากกว่าครูที่มีเสียงเบาอื้อ ๆ อุปกรณ์ถ้ามีขนาดใหญ่สีเข้มจะน่าสนใจกว่าที่มีขนาดเล็กและสีจาง

ดังนั้นในการสร้างความสนใจในการรับรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมให้เด็ก จึงต้องคำนึงถึงวิธีการเร้าให้เด็กสนใจ โดยพิจารณาถึงวัย วุฒิภาวะ หลักพัฒนาการเด็ก ความแปลกใหม่ที่น่าสนใจของสิ่งเร้า การเลือกใช้วิธีการที่หลากหลาย การกระทำซ้ำ ๆ ในตอนที่มีความสำคัญ ตลอดจนการสลับสับเปลี่ยนสิ่งเร้าจากระดับง่ายไปหายากหรือ ยากไปเป็นง่าย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจอยากรู้ แต่ไม่ควรกระทำบ่อยครั้งเกินไป หรือเปลี่ยนข้ามขั้นจากง่ายมาก ๆ ไปเป็นยากมาก ๆ เพราะจะทำให้ความคาดหวังช่วงได้ และประการสำคัญคือ ครูผู้ใช่วิธีการเร้าความสนใจของเด็กต้องพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียนของตน

4. งานวิจัยเกี่ยวกับความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย

ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสนใจของเด็กทั้งในประเทศ และต่างประเทศ พอสรุปได้ดังนี้

แวน (Van) ศึกษาพบว่า วุฒิภาวะ และสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับช่วงความสนใจของเด็ก (Leeper and others. 1974 : 562 Citing Van) ลาฮีเย่ และจอห์นสัน (Lahey and Johnson) ก็พบว่า ช่วงความสนใจของเด็กต่อกิจกรรมใด ๆ เป็นเวลานานเท่าไรขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ ความสามารถทางสติปัญญา แรงจูงใจ สิ่งแวดล้อม และพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู (Tyler and others. 1979 : 194 - 197 ; citing Lahey and Johnson. 1978) ส่วนไทเลอร์และคนอื่น ๆ ได้ศึกษาถึงตัวแปรที่มีผลต่อช่วงความสนใจ และช่วงเวลาในการทำกิจกรรมของเด็กอายุ 3 - 4 ปี พบว่า นอกจากวุฒิภาวะแล้ว สิ่งแวดล้อม พื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการที่ผู้ใหญ่อยู่กับเด็กขณะทำกิจกรรม ก็มีผลต่อช่วงความสนใจในการทำกิจกรรมของเด็กด้วยเช่นกัน (Tyler and others. 1979 : 194 - 197)

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่วงความสนใจของเด็กปฐมวัย บุญเยี่ยม จิตรคอน พบว่า เด็กในวัยเดียวกันมีช่วงความสนใจในการเล่น หรือทำกิจกรรมนานต่างกัน คือเด็ก 2 ขวบมีช่วงความสนใจประมาณ 7 นาที เด็ก 3 ขวบ มีช่วงความสนใจประมาณ 8.9 นาที เด็ก 4 ขวบมีช่วงความสนใจประมาณ 12.3 นาที และเด็ก 5 ขวบมีช่วงความสนใจประมาณ 13.6 นาที (บุญเยี่ยม จิตรคอน. 2524 : 92 - 93)

ลีเพอร์ และคนอื่น ๆ (Leeper and others) ได้อธิบายว่า เนื่องจากช่วงความสนใจจะแปรผันตามสิ่งเร้า และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เด็กแต่ละคนจึงมีช่วงความสนใจต่อกิจกรรมเดียวกันนานไม่เท่ากัน และเป็นการยากที่จะกำหนดช่วงความสนใจที่แน่นอนของเด็กแต่ละวัย

ฮิลการ์ด และคนอื่น ๆ (Hilgard and others. 1967 : 363) กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ว่าเริ่มแรกทีเดียวเด็กจะรับรู้สิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว และมีความสำคัญกับตัวเด็กก่อน เมื่อไต่ขั้นการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ จะขยายกว้างขึ้น และเกณฑ์ในการเลือกรับรู้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายสิ่ง เช่น ความพอใจ ความต้องการ การนึกหวัง ล่วงหน้า และคุณค่า รวมทั้งอารมณ์และสภาพร่างกายในขณะนั้นด้วย

โฌมศรี อิศรางกูร ณ อยุธยา (2520 : 67) ได้ศึกษาเรื่อง ค่ากริยาของเด็กอายุ 4 - 5 ปี พบว่า เด็กที่มีสมาธิดีจับใจความได้ มีการรับรู้ค่ากริยาได้มากกว่าเด็กที่มีช่วงความสนใจสั้น

นอกจากนี้ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์ (2525 : 17 - 43) ได้ศึกษาพบว่าความสนใจในการรับรู้ และผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ในการเล่นหรือทำกิจกรรม สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียน (อ่าน) ของเด็กปฐมวัย และยังได้กล่าวว่า การที่จะทำให้เด็กเกิดความสนใจ และตั้งใจขึ้น ต้องอาศัยเครื่องเสริมแรง โดยการคิดทวนกลับ และยังคงพ่วงความสนใจที่จะรับรู้สิ่งนั้นต่อไปด้วย จึงแสดงว่าสิ่งที่ก่อให้เกิดความสนใจเริ่มแรกนั้นจะสามารถคงความแรงในการเร้าอยู่ หรือถูกทำให้อ่อนกำลังได้โดยอิทธิพลจากประสบการณ์ และความสามารถในการที่จะระดมความคิดให้ปรากฏออกมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสิ่งที่จะมาเบนความสนใจออกไปนั้นก็จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเตือนตนเองให้คิดต่อ รวมทั้งลักษณะองค์ประกอบทางอารมณ์ ความใจร้อน ต่วนคิดต่วนทำ และประสบการณ์ต่าง ๆ ในอดีต

การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

ปฐมวัย เป็นวัยเริ่มต้นของพัฒนาการทุก ๆ ด้าน ของชีวิตมนุษย์ การส่งเสริมพัฒนาการ และสร้างประสบการณ์ให้กับเด็ก โดยวิธีการที่ถูกต้องจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ของชุมชน และประเทศชาติ การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กวัยนี้ควรคำนึงถึงธรรมชาติ หลักพัฒนาการ และความต้องการของเด็ก ควรมุ่งให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในทุกด้านเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมหรือปูพื้นฐานในการเรียนรู้ต่อไป เมื่อถึงวัยที่พร้อมจะเรียน การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีลักษณะที่ไม่เป็นทางการ และให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น การสำรวจ การค้นคว้า การทดลอง การสังเกต การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการคิดอย่างมีเหตุผล ฯลฯ รวมทั้งได้ใช้ความสามารถในการปฏิบัติ หรือกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ตนพอใจ และสนใจอย่างเต็มที่ (เยาวพา เดชะคุปต์, 2528 : 1)

1. พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี มีการเจริญเติบโต และพัฒนาการทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน และเป็นระยะที่พัฒนาการทุกด้านเป็น

ไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการทางสติปัญญา จากการศึกษาค้นคว้าของบลูม พบว่า ในช่วง 4 ปีแรกของชีวิต เด็กจะมีการพัฒนาทางสติปัญญาถึงร้อยละ 50 และจะเพิ่มเป็น ร้อยละ 80 เมื่อเด็กอายุได้ 8 ปี ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 20 จะพัฒนาในช่วงที่เด็กมีอายุ 8 ปีขึ้นไป (วันทนี เพาะผดุงกุล. 2535 : 1 ; อ้างอิงจาก Bloom. 1964 : 209 - 225) ประมวัยจึงเป็นวัยที่สำคัญที่สุดต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาทุกด้านของเด็ก ฉะนั้น เด็กที่ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ที่เหมาะสมจึงเป็นเด็กที่ด้อยโอกาส และมีผล ทำให้การเรียนรู้ในระยะต่อมาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร พ่อแม่ และครูจึงควรเข้าใจว่า การเรียนรู้และความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ นั้น ถึงแม้จะเกิดขึ้นเองได้บ้างตาม สภาพแวดล้อมของเด็กแต่ละคน แต่จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุด เมื่อมีสื่อกระตุ้นเร้าให้เด็กได้สังเกต สัมผัส ทดลอง ค้นหา แก้ปัญหา และใช้ภาษา ทั้งนี้เพื่อให้มีทักษะด้านต่าง ๆ สอดคล้องไปกับ ระดับการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็ก

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้น มุ่งเน้นให้เด็กได้มีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา พัฒนาการทั้ง 4 ด้านมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อน และมีความ สัมพันธ์กันในลักษณะที่ว่า การส่งเสริมหรือสะกิดกันพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่ง ย่อมทำให้เกิดผลดี หรือผลกระทบต่อการพัฒนาการด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านร่างกาย ถ้าเด็กได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ เซลล์สมองจะไม่เจริญเติบโตเต็มที่ ทำให้การรับรู้เป็นไปอย่างล่าช้า แม้จะมีการให้ประสบการณ์ อย่างดี เด็กก็จะไม่สามารถรับรู้ และเรียนรู้ได้ดีเช่นเด็กอื่น ในด้านอารมณ์ และจิตใจเด็กที่ขาด ความรักความอบอุ่น และการยอมรับ จะมีสภาพจิตใจที่ไม่ร่าเริงแจ่มใสมีความเชื่อมั่นในตนเอง น้อย ทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ ขาดกำลังใจ และคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ ซึ่งอาจนำไปสู่ ปัญหาความไม่สนใจเรียน ซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้ และพัฒนาการทางสติปัญญาล่าช้าได้ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2531 : 4 - 6)

กฤษรี คำขาย (2525 : 142) กล่าวถึงมโนทัศน์และการพัฒนามโนทัศน์ของเด็ก ปฐมวัยไว้ดังนี้

มโนทัศน์ (Concept) หมายถึงกลุ่มของสิ่งเร้าซึ่งมีลักษณะร่วมกัน โดยที่สิ่งเร้านั้นอาจ จะมีลักษณะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ การที่คนเราเกิดมโนทัศน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็คือ การที่คนเราสามารถจัดสรรสิ่งที่มีลักษณะร่วมกันไว้ด้วยกันได้

การพัฒนามโนทัศน์ของเด็กปฐมวัย การรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญของพัฒนาการมโนทัศน์ด้านต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่พัฒนาการของสติปัญญา การรับรู้นี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามวัย เมื่อเด็กโตขึ้น เด็กจะมีความสามารถเพิ่มขึ้นในการรับรู้ความแตกต่างของขนาด รูปร่าง ระยะ พื้นที่ และอื่น ๆ ความสามารถที่เพิ่มขึ้นนี้ทำให้เด็กเข้าใจโลกได้กว้างขึ้น และจะมองวัตถุ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวอย่างมีความหมายยิ่งขึ้น

ในระยะช่วงปฐมวัย เด็กมีความสามารถในการจำแนกสิ่งเร้าได้ดี จำได้แม่นยำ และสนใจสิ่งเร้าที่มีความหมาย และความสำคัญ ซึ่งความสามารถดังกล่าวขึ้นอยู่กับตา และหูเป็นอันมาก อวัยวะทั้ง 2 อย่างนี้มีความสำคัญมาก เพราะมีส่วนในกระบวนการเข้าใจ และการรับรู้ ซึ่งก่อให้เกิดพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก

นอกจากนี้ กุญชรী คำขาย (2525 : 144) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนามโนทัศน์เบื้องต้นไว้ สำหรับผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ข้อเสนอแนะต่อไปนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนามโนทัศน์เบื้องต้นให้แก่เด็ก

1. ไม่มีผู้ใดสามารถรับรู้สถานการณ์ที่ซับซ้อนได้ละเอียดทุกแง่ทุกมุมแม้จะอยู่ในวัยผู้ใหญ่แล้วก็ตาม ดังนั้นเด็กซึ่งมีสติปัญญาจำกัด จึงสามารถที่จะให้ความสนใจ และรับรู้ต่อสถานการณ์เพียงบางแง่บางมุมเท่านั้น ซึ่งบางครั้งผู้ใหญ่เองก็ไม่ได้สังเกตเห็น
2. การให้ความสนใจใส่ใจ เป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างมโนทัศน์ วิธีวัดความเอาใจใส่ของเด็กคือ ให้เด็กแสดงให้ดูว่าสามารถเก็บรายละเอียดของสิ่งเร้าที่นำมาเสนอได้มากน้อยหรือไม่
3. เด็กวัยนี้ต้องการจะรับรู้ว่าคุณสมบัติของสถานการณ์ จึงเป็นลักษณะที่สำคัญของการรับรู้ หรือจุดใดของปัญหาที่จำเป็นต้องเอาใจใส่เพื่อตอบสนองได้อย่างถูกต้อง มีอยู่บ่อยครั้งที่การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของเด็กจะบิดเบือนการรับรู้ ครูควรช่วยให้เด็กเอาใจใส่สิ่งเร้าต่าง ๆ อย่างถูกต้อง โดยทำสิ่งเร้านั้นให้อยู่ในรูปของบทเรียนง่าย ๆ และครูต้องส่งผลย้อนกลับให้เด็กได้รู้ว่าตอบสนองได้ตรงจุดหรือไม่
4. สถานการณ์ที่ง่ายไปไม่ท้าทาย หรือสถานการณ์ที่ยากเกินความสามารถ ล้วนเป็นสิ่งที่ถ่วงการพัฒนามโนทัศน์ของเด็กแต่ละคน ซึ่งต่างก็มีความสนใจ และระดับการเข้าใจสถานการณ์

แต่ละสถานการณ์ไม่เท่ากัน สถานการณ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุด จึงควรเป็นสถานการณ์ที่จัดขึ้นให้มีความ
 ยากง่ายหลาย ๆ ระดับ เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เหมาะสม

5. ในระยะของวัยนี้ เด็กปฐมวัยควบคุมความสนใจได้ในเวลาสั้น การวางแผน
 และการทำงานเป็นระบบ ยังไม่ดีพอ การประสานกันระหว่างกล้ามเนื้อ ในการทำงานต่าง ๆ
 ยังไม่สมบูรณ์ ครูผู้สอนเด็กจึงควรไวต่อการรับรู้ลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้ด้วย

จึงเห็นได้ว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่
 ส่งผลต่อการพัฒนาการในขั้นต่อไป การพัฒนามโนทัศน์ของเด็กเกี่ยวกับความสนใจในการรับรู้จึงนำไป
 สู่การพัฒนาเด็กในวัยนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านสติปัญญาต่อไป

2. ธรรมชาติของเด็กปฐมวัย

โดยทั่วไปเด็กที่มีอายุระหว่าง 4 - 6 ขวบ จัดอยู่ในวัยก่อนเข้าเรียนในชั้นประถม
 ศึกษาตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ เด็กปฐมวัยที่กล่าวถึงในที่นี้จะเริ่มตั้งแต่อายุ 3 ขวบ ซึ่งเป็น
 วัยที่ต่อจากวัยทารกเป็นช่วงเวลาที่เด็กกำลังเติบโตเป็นอิสระพึ่งตนเองได้ขึ้นทีละน้อย นักจิตวิทยา
 เรียกเด็กในวัยนี้หลายอย่าง เช่น วัยเด็กตอนต้น วัยก่อนเข้าเรียน หรือวัยก่อนเกณฑ์ แม้ว่าใน
 ระยะนี้ผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องเฝ้าดู และช่วยเหลือเด็กตลอดเวลาเหมือนวัยทารกก็ตาม แต่ลักษณะ
 การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ มักก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เนื่องจากเป็นวัยที่ต้องการการเรียนรู้สิ่ง
 ต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว มีความกระตือรือร้น สนใจต่อธรรมชาติ และบุคคลที่ใกล้ชิด แต่สภาพแวดล้อม
 ในสังคมทำให้เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งในลักษณะสิ่งแวดล้อมของเด็ก ลักษณะที่ถ่ายทอด
 จากบรรพบุรุษ เพศของเด็ก ระดับและอัตราความเจริญเติบโตของเด็กเป็นผลที่ทำให้พฤติกรรม
 ของเด็กแตกต่างกันไป (พวงทอง ไสยวรรณ. 2531 : 18)

เกคินี นิสสัยเจริญ (2527 : 1) กล่าวถึงธรรมชาติของเด็กปฐมวัยไว้ว่ามีความ
 ชุกชอนอยากรู้ อยากเห็น ความสนใจสั้น กิจกรรมที่จัดให้จึงควรเป็นลักษณะของการเล่นปนเรียน

นอกจากนี้ เพียเจต์ (Piaget) กล่าวถึงธรรมชาติ และการเรียนรู้ของเด็ก
 ปฐมวัยไว้ว่า เด็กจะเรียนรู้ได้ดีโดยผ่านประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม จากการใช้ประสาทสัมผัส
 ทั้งห้า คือการสัมผัส และปฏิบัติจริงด้วยการเล่น เนื่องจากการเล่นเป็นธรรมชาติของเด็ก เป็น

การเรียนรู้ และเป็นงานสำหรับเด็ก เป็นความสุขในชีวิตของเด็ก จากผลการศึกษาของเพียเจต์ (Piaget) กล่าวถึงเด็กปฐมวัยว่ามีพัฒนาการอยู่ในขั้นการคิดก่อนปฏิบัติการ (Preoperational Stage) ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์จากการที่ได้ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม จึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาการทางสติปัญญาขึ้นได้ และลักษณะนิสัยของเด็กวัยนี้มีลักษณะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง จะกระทำกิจกรรมที่ตนสนใจ และพอใจเท่านั้น (วิยะดา บัวเพื่อน. 2531 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. 1962)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมให้เด็ก ครอบคลุมถึงถึงความเหมาะสมกับวัย ลักษณะนิสัยของเด็ก และประการสำคัญ คือการทำให้เด็กเกิดความสนใจ และพอใจที่จะกระทำด้วย

3. แนวคิดและหลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เรียกตามชื่อซึ่งเป็นที่ยุติกันทั่วไป ก็คือการศึกษาในระดับชั้นเด็กเล็ก หรืออนุบาล นักจิตวิทยาพัฒนาการ และนักการศึกษายอมรับกันว่าเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี เป็นระยะที่เด็กเกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิตมนุษย์ การเรียนรู้เหล่านี้มีอิทธิพล และส่งผลต่อชีวิตของเด็ก

นักการศึกษาและนักจิตวิทยา ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมให้แก่เด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

คอมินิอุส (Comenius) เป็นผู้ริเริ่มเกี่ยวกับการสอนเด็กเล็กว่าครูปฐมวัยควรประยุกต์วิธีสอน และอุปกรณ์ ให้สอดคล้องกับความสามารถ และความสนใจของเด็ก โดยเขาได้เน้นถึงหลักการสอน ซึ่งให้เด็กศึกษา และทำความเข้าใจกับธรรมชาติ โดยใช้ทักษะการสังเกต เป็นสำคัญ

รุสโซ (Rousseau) ได้ให้แนวคิดในการจัดการศึกษาเด็กเล็กว่า ควรให้เด็กได้รับรู้จากประสบการณ์ทั้ง 5 เป็นพื้นฐาน และเน้นการพัฒนาชีวิตเด็กให้เป็นไปตามธรรมชาติ

เพสตาลอสซี (Pestalozzi) ให้แนวคิดว่าการสอนเด็กเล็กต้องคำนึงถึงวัย พัฒนาการของเด็ก ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล เขาเป็นผู้ริเริ่มคิดเรื่องความพร้อม

และไม่บังคับให้เด็กเรียนแบบท่องจำ แต่ให้เรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ทางวัตถุ หรือรูปธรรม ที่ทำให้เด็กได้สังเกตและเข้าใจจากการเห็นด้วยสายตา สัมผัสจับต้อง และรู้สึก เขาเชื่อว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านความสนใจ ความต้องการ และอัตราในการเรียนรู้

เฟรโอบेल (Froebel) มีแนวคิดว่าการเล่นเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ของเด็กเล็ก เขามีความเชื่อว่า เด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ภายใน และจะแสดงออกเมื่อได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนด้วยการเล่นกิจกรรมต่าง ๆ เขาจึงคิดประดิษฐ์ของเล่นสำหรับเด็ก และเสนอกิจกรรมการเล่นที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็ก เฟรโอบेलได้ริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนอนุบาลขึ้นเป็นแห่งแรก เขาจึงได้รับการขนานนามว่า "บิดาแห่งการอนุบาล"

เปียเจต์ (Piaget) ให้แนวคิดไว้ว่า ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูจำเป็นต้องให้อิสระเสรีในการอยู่ร่วมกับเด็ก ในลักษณะที่ให้เด็กกล้าแสดงออก กล้าซักถาม กล้าตอบคำถาม ส่งเสริมให้เด็กกระตือรือร้น และส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะแข่งขันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับซึ่งกันและกัน ในกระบวนการเรียนการสอนที่ครูจัด สิ่งแวดล้อมให้เด็กได้มีการกระทำในกิจกรรม สิ่งสำคัญคือใช้กิจกรรมการเล่นของเด็กเป็นสื่อในการพัฒนามโนทัศน์ และการเรียนรู้ ใช้กิจกรรมการเล่นเป็นสื่อการสอน เพราะการเล่นเป็นวิธีช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ ความกระตือรือร้น อยากเรียนอยากรู้

เอริกสัน (Erikson) เน้นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง และยอมรับความสำคัญของวัยเด็กเล็ก ซึ่งเป็นวัยสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาทางด้านอารมณ์ แรงจูงใจอันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ

เกเซลล์ (Gesell) แนวคิดของเกเซล เน้นเรื่องวุฒิภาวะ (Maturation) เขาเชื่อว่า พฤติกรรมของเด็กนั้นเป็นไปตามแบบแผน ลำดับขั้นแห่งพัฒนาการ จะข้ามขั้นไม่ได้ แต่อัตราแห่งการเจริญเติบโตจะแตกต่างกันในตัวเด็ก ในทัศนะของเกเซล สิ่งแวดล้อมไม่ได้มีอิทธิพลต่อเด็กอย่างสำคัญ แต่วุฒิภาวะทางร่างกายมีความสำคัญมาก และเป็นตัวกำหนดถึงพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กด้วย (จวีวรรณ จิงเจริญ. 2528 : 7 - 12)

จากแนวคิดของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องได้รับการจัดการศึกษา

ในรูปแบบของการบูรณาการ (Integrated) โดยจัดเป็นประสบการณ์ในลักษณะของกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ (สุจิตรา ขาวสาอาง. 2533 : 22) พัฒนา ชัยพงศ์ ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การจัดการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปฐมวัย มุ่งส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา พร้อม ๆ กันไป (พัฒนา ชัยพงศ์. 2530 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เปสตาลอสซี (Pestalozzi) ที่มุ่งเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางวัตถุ และรูปธรรมตามความต้องการ ความสนใจ และอัตราในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของเด็กทำให้เด็กเกิดทักษะต่าง ๆ จากการมอง การฟัง การสังเกต สัมผัส จับต้อง และความรู้สึก การจัดประสบการณ์รวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก จึงควรคำนึงถึงการจัดวัสดุอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ที่มีลักษณะ และคุณสมบัติเหมาะสม อันจะเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์นั้น ๆ และเกิดประสบการณ์ต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของผู้จัดเตรียม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2524 : 194) ซึ่งตรงกับหลักการที่ คอมนิอุส (Comenius) ให้ไว้ว่า ในการสอนเด็กเล็กครูปฐมวัยควรประยุกต์วิธีสอน และอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความสามารถของเด็ก โดยเน้นหลักการให้เด็กได้ศึกษา โดยใช้ทักษะต่าง ๆ โดยเฉพาะการสังเกตเป็นสำคัญ

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มุ่งจัดในรูปกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเป็นสำคัญ (สำนักงานการศึกษาเอกชน. 2531 : 3) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาควรจัดในลักษณะการเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการฝึกความพร้อมทางด้านประสาทสัมผัส และการเคลื่อนไหว รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่สร้างเสริมพัฒนาการของเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และความสนใจของเด็กเป็นพื้นฐาน นอกจากนี้เฟรเดอเบลยังเน้นความสำคัญในเรื่องการจัดกิจกรรมเล่นปนเรียน ซึ่งเขาเชื่อมั่นว่าเหมาะสมกับวัย และธรรมชาติของเด็ก และจะช่วยให้ความเป็นตนของตนเองในเด็กแต่ละคนแสดงออกมาให้ทราบก็ด้วยการจัดการเล่นให้แก่เด็กและเด็กได้แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบออกมาให้เห็น

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

พัฒนา ขัณฑ์ (2529 : 1) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยไว้ว่า มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายนี้ได้ มีแนวการจัดประสบการณ์ดังนี้

1. พัฒนาการทางร่างกาย

- 1.1 พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เช่น วิ่ง กระโดด คลาน ลาก ดึง ฯลฯ
- 1.2 พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เช่น ปั่น จิก ตัด ปะ ประดิษฐ์ ฯลฯ
- 1.3 พัฒนาประสาทสัมผัส เช่น จิก ปะ ร้อย ฯลฯ
- 1.4 สุขนิสัย อนามัย เช่น การระวังรักษาความสะอาด ฯลฯ

2. พัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ เพื่อให้มีความสุขในการเล่น และผ่อนคลายความตึงเครียดโดยกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ศิลปะ ร้องเพลง เล่านิทาน ฯลฯ รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองในการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่น ปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

3. พัฒนาการทางสังคม ให้มีระเบียบวินัย ในการเล่น และการทำงานกลุ่ม การรู้จักรอคอย การเอาใจเขามาใส่ใจเรา การรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง

4. พัฒนาการทางสติปัญญา เน้นการสังเกต โดยการมอง การฟัง การดม การชิม และการสัมผัส การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ ความจำ การฝึกพูด และการเพิ่มพูนคำศัพท์

ราศี ทองสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ (2529 : 19 - 20) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ว่าเป็นความพร้อมในการเรียนของเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบไปด้วย ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความพร้อมทางอารมณ์ จิตใจ สังคม และความพร้อมทางสติปัญญา

1. ความพร้อมทางด้านร่างกาย ประกอบด้วย การบังคับกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก ประสาทสัมผัส การเจริญเติบโต สุขภาพอนามัย และบุคลิกภาพ

2. ความพร้อมทางด้านอารมณ์จิตใจ และสังคม คือความสามารถในการช่วยตนเอง การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความอดทนอดกลั้น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความร่าเริงแจ่มใส มารยาทเรียบร้อย การใช้วาจาที่ไพเราะ การมีวินัยในตนเอง การตรงต่อเวลา การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การยอมรับ และเข้าใจเมื่อกระทำผิด การรู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และการรู้จักรักษาความสะอาด

3. ความพร้อมทางด้านสติปัญญา ประกอบด้วย

3.1 ความรู้พื้นฐานทางภาษา คือ ความพร้อมในการฟัง พูด อ่าน และเขียน

3.2 ความรู้พื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ คือ ทักษะ การเปรียบเทียบ การจัดประเภทสิ่งของ การเรียงลำดับเหตุการณ์ การจำแนกความเหมือน และความแตกต่าง การนับรูปร่างของจำนวน 1 - 10

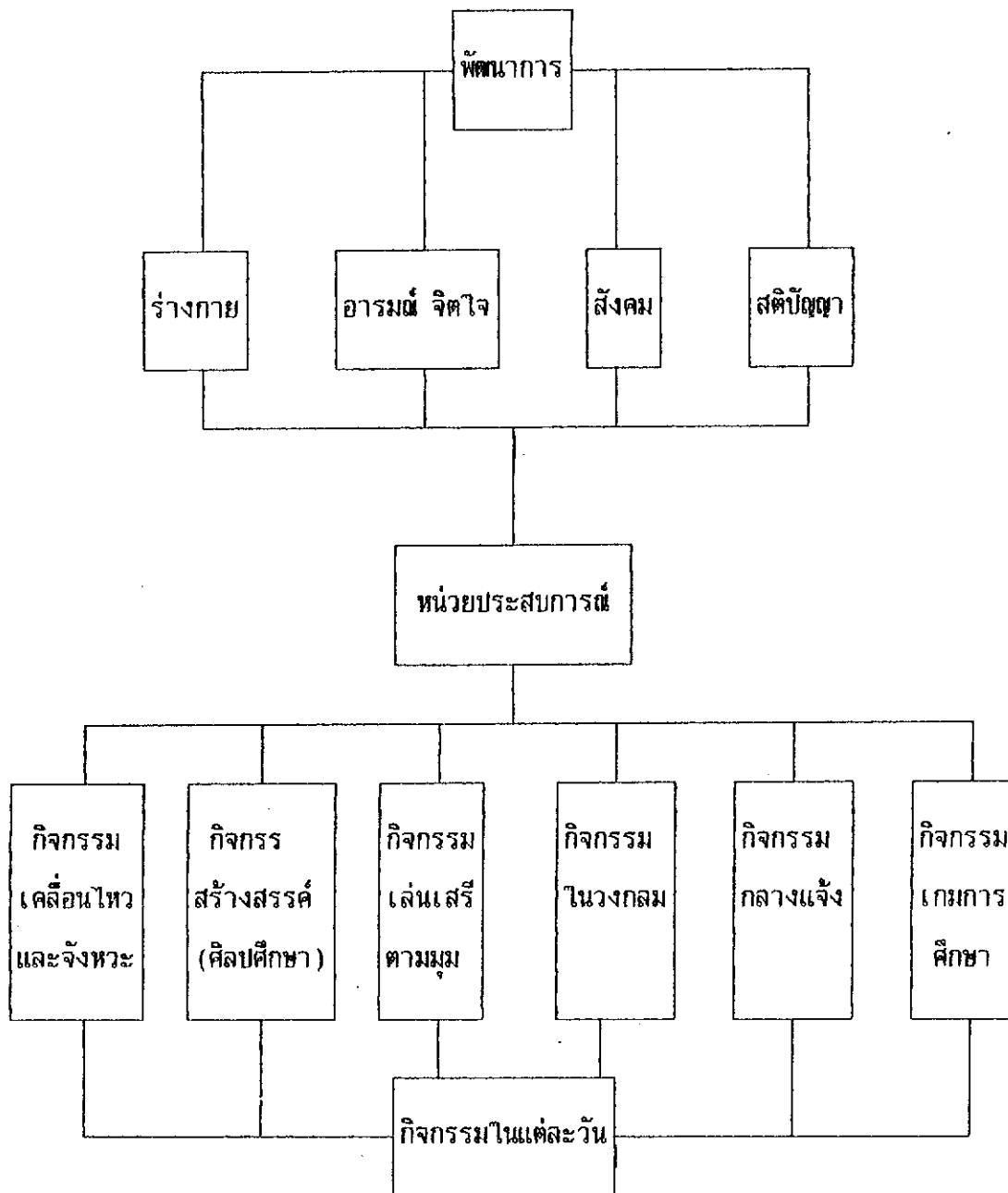
3.3 การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

นงลักษณ์ สีนสืบผล (2524 : 31) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีสุขนิสัย เกี่ยวกับการกิน การเล่น การออกกำลังกาย และการพักผ่อนอย่างถูกต้อง ตลอดจนรู้จักระวังรักษาตัวให้พ้นจากโรคภัย และอุบัติเหตุ
2. เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีงาม รู้จักควบคุมอารมณ์ของตน และรู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักสังเกต และมีไหวพริบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถแสดงออก ชื่นชมต่อความไพเราะ และสิ่งสวยงามต่าง ๆ
4. เพื่อฝึกให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสให้สัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสม และเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างถูกต้อง
5. เพื่อให้เด็กรู้จักปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ การส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา และการที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น การจัดประสบการณ์ และกิจกรรมก็จะต้องจัดให้มีหลักการ และแนวการจัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนี้

การจัดกิจกรรมในแต่ละวันให้แก่เด็กปฐมวัยนั้นได้จัดในรูปของกิจกรรมต่าง ๆ ดังปรากฏในภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบ 1 การจัดกิจกรรมในแต่ละวันให้แก่เด็กปฐมวัย(สุจิตรา ขาวสาอาง. 2533 : 24 ; อ้างอิงมาจาก พัฒนา ชัยพงศ์. 2530 : 114)

หลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

ภรณ์ ครูรัตนะ (2523 : 76 - 81) กล่าวถึงหลักการในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์ต้องเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของเด็ก มิฉะนั้นจะไม่ประสบผลสำเร็จ
2. การจัดประสบการณ์ ต้องดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก
3. การจัดประสบการณ์ต้องสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
4. การจัดประสบการณ์ต้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ อุปกรณ์ในการจัดควรเป็นอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่นนั้น ไม่จำเป็นต้องซื้อทุกอย่าง อาจนำวัสดุในท้องถิ่นมาดัดแปลงทำเป็นอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้

การจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้แก่เด็กปฐมวัยดังกล่าว มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เจริญพัฒนาไปในรูปแบบที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมให้กับเด็กจึงควรคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญเพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ในบรรยากาศที่ไม่ใช่เช็ทหรือบังคับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2527 : 14 - 23) และกระทรวงศึกษาธิการได้ให้หลักการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยดังนี้

1. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งปลูกฝังเด็กให้มีพื้นฐานที่ดีด้านคุณภาพ และจริยธรรม
2. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
3. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ให้แก่เด็ก
4. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งเตรียมเด็กให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา
5. ในหนึ่งสัปดาห์ต้องมีเวลาจัดประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 17 1/2 ชั่วโมง เวลาพักรับประทานอาหาร และพักผ่อนไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง
6. ในปีการศึกษาหนึ่งควรมีเวลาเปิดเรียนไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 9) ได้กล่าวถึงการจัด
ประสบการณ์ และกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็ก ตอบสนองความต้องการ และ
ความพอใจของเด็ก
2. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน ให้สัมพันธ์กัน โดยจัดสัดส่วนให้
พอเหมาะกับความยาวของกิจกรรม
3. จัดกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรง เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้
ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการแก้ปัญหา
4. จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้อยู่ร่วมกันทั้งที่เป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และเป็นรายบุคคล
4. ปัญหาในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมเด็กให้มีความพร้อมทั้งด้าน
ร่างกาย สังคม อารมณ์จิตใจ และสติปัญญา แต่ปรากฏว่าการพัฒนายังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายเท่าที่
ควร เนื่องจากปัญหาสำคัญ คือปัญหาด้านการบริหาร โดยเฉพาะในเรื่องการควบคุม และติดตาม
ผลภายในหน่วยงาน และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจใน
การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530 :
37) ในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถจัดประสบการณ์ และกิจกรรมให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ผู้ที่มี
หน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจึงควรต้องหาวิธีการมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาเด็ก เพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิด และเป็นผู้จัด
กิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็ก แต่ครูผู้สอนระดับปฐมวัยส่วนใหญ่เป็นครูที่สอนในระดับ
ประถมศึกษามาก่อน จึงอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่ไปใช้ในการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัย (สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529 : 33) ซึ่งไม่เหมาะสม เนื่องจากการจัดการ
ศึกษาระดับปฐมวัยนั้น มีหลักการ และวิธีปฏิบัติที่แตกต่างไปจากการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็น
อย่างมาก (เบญจมา เสงี่ยมะลิ, 2818 : 9) กล่าวคือ ในระดับประถมศึกษามุ่งเน้นการปรับปรุง
คุณภาพด้านการเรียนการสอนให้มีผลสัมฤทธิ์สูง ส่วนการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยมุ่งเน้น

✓ การจัดการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 16) ดังนั้นครูปฐมวัย ซึ่งทำหน้าที่ปลูกฝัง สั่งสอน ครอบรู้อยู่ เข้าใจในวิธีการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมอย่างถูกต้อง และมีวิธีการโดยเฉพาะ (เบญจมา แสงมะลิ. 2518 : 10) / ทั้งนี้เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อเด็กทั้งทางความคิด และการกระทำ เพราะเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับครูที่โรงเรียน เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก (เรไร ชนะการ. 2534 : 2) ✓

จากการที่เด็กปฐมวัยมีธรรมชาติแตกต่างไปจากเด็กในวัยเรียน ทั้งด้านช่วงความสนใจ การไม่อยู่นิ่ง การส่งเสียงดัง ตลอดจนพฤติกรรมก้าวร้าวต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางของเด็ก สิ่งเหล่านี้ถ้าครูปล่อยปละละเลยอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมของครูได้ ประกอบกับ ภรณ์ ศุภรัตน์ (2523 : 78 - 87) กล่าวว่า สำหรับเด็กในวัยนี้ควรลดการลงโทษทุกชนิด เพราะเด็กยังไม่รู้เรื่องใดมากและยังรับรู้ได้น้อย หรือไม่ได้เลย เด็กยังไม่รู้จักใช้ความคิด แต่เขาเรียนจากการเลียนแบบ ทาตามสิ่งที่เขาพบเห็น และจากการมีโอกาสดูของของเขาเอง การทำรูปจิตใจและร่างกาย ตลอดจนการทอดทิ้ง ละเลยเด็ก จะเป็นผลเสียต่อการพัฒนาการ อาจทำให้ล่าช้าในการเจริญเติบโตหรือเกิดการชะงัก การเรียนรู้ของสมองได้

พินัย และคนอื่น ๆ (เยาวยา เดชะคุปต์. 2536 : 105 ; อ้างอิงมาจาก Feeney and others. 1987 : 205 - 210) กล่าวว่า เนื่องจากเด็กเล็กมีความสนใจ และสมาธิไม่เท่ากัน เวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ จึงควรแตกต่างกันไปตามลักษณะของ กิจกรรม อารมณ์ของเด็ก ทักษะและวิธีการของครูและจุดประสงค์ของกิจกรรมแต่ละอย่าง การจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่จะได้ผลดี เมื่อกิจกรรมนั้นสร้างความสนใจสูงและมีช่วงเวลาสั้น (10 - 12 นาทีสำหรับเด็ก 2 - 3 ขวบ และครึ่งชั่วโมงสำหรับเด็กที่โตกว่า) เพราะเด็กปฐมวัยจะมีช่วงสมาธิสั้น และการรวมกลุ่มใหญ่มีเด็กจำนวนมากเป็นอุปสรรคอยู่ ถ้าครูสังเกตเห็นว่า เด็กบางคนไม่ร่วมกิจกรรม ครูไม่ควรบังคับ แต่หาวิธีให้เขาสังเกต และติดตามกลุ่มหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ เงียบ ๆ แทนที่ครูจะเสียเวลาหาวิธีการหรือพยายาม

ให้เขาร่วมมือ เพราะเด็กบางคนอาจจะกระดากอายหรือยังไม่พร้อมที่จะทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น การจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่ต้องอาศัยทักษะ และความชำนาญของครู จึงจะสามารถจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องหาวิธีการดึงความสนใจจากเด็กให้กลับมามีสมาธิ และกระทำกิจกรรมด้วยความสนใจ ด้วยเหตุนี้ครูจึงควรมีเทคนิคหรือวิธีการในการทำให้เด็กสงบ โดยไม่ทำให้เด็กเสียสุขภาพจิต ในบรรยากาศที่ไม่เป็นการขู่เข็ญบังคับ รวมทั้งตัวครูเองก็ไม่ต้องเคร่งเครียดเหน็ดเหนื่อย และเสียอารมณ์

งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็ก

กิตติวดี บุญชื่อ และคนอื่น ๆ ทำการทดลองสอนชั้นอนุบาล ในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี 2515 - 2520 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนในโครงการทดลองเด็กอนุบาลที่เข้าเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ กับนักเรียนนอกโครงการที่จบจากที่อื่น ๆ แล้วมาเข้าเรียนในโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ นักเรียนในโครงการทดลองขณะที่อยู่ชั้นอนุบาลจะไม่เน้นการสอนหนังสือ แต่มุ่งฝึกความพร้อมในทุก ๆ ด้าน และพัฒนาการทางความคิด ส่วนนักเรียนนอกโครงการจากโรงเรียนอนุบาลทั่ว ๆ ไป เรียนทางอ่าน เขียน และคิดเลข

การเก็บข้อมูล 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ขณะที่นักเรียนอยู่ชั้นอนุบาล ใช้สังเกตบันทึกพฤติกรรม

ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 เมื่อนักเรียนผ่านการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

และประถมปีที่ 4 แล้วทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เปรียบเทียบกับนักเรียนนอกโครงการที่มาจากโรงเรียนอนุบาลทั่ว ๆ ไป ปรากฏว่า เด็กที่ผ่านโครงการทดลองชั้นอนุบาลไม่เน้นการสอนหนังสือ เมื่อนักเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และประถมศึกษาปีที่ 4 จะมีความรู้ความสามารถทางวิชาการเท่าเทียมกับจบมาจากโรงเรียนอนุบาลอื่น ๆ ที่ผ่านการเรียนภาควิชาการมาแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2524 : 20)

ปีการศึกษา 2518 โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ ได้เปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลจากการสอนอ่าน - เขียนมาเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ในระยะแรกผู้ปกครองหลายรายเกิดความวิตกกังวลและไม่แน่ใจว่า ถ้าให้เด็กเรียนอ่าน - เขียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เด็กจะเรียนทันคนที่เรียนอ่าน - เขียนมาล่วงหน้า 2 ปีได้อย่างไร เมื่อถึงปีที่ 3 ผู้ปกครองส่วนใหญ่เริ่มมองเห็นความก้าวหน้าของบุตรหลาน ในระยะเริ่มเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ว่า เด็กสามารถเรียนได้อย่างรวดเร็วและรักโรงเรียน (ชมรมไทย - อิสราเอล. 2523 : 28)

วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมทางการเรียนแก่เด็กก่อนเกณฑ์ บังคับเรียนเมื่อปี 2520 กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กก่อนวัยเรียนย่านชุมชนคลองเตย การศึกษาครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบความพร้อมทางการเรียน ของเด็กวัยก่อนเข้าเรียนชั้น ป. 1 โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มควบคุมเป็นเด็ก อายุ 3 - 6 ปี ซึ่งผ่านการเตรียมความพร้อมมาบ้างแล้ว 29 คน และกลุ่มทดลองเป็นเด็กจำนวน 28 คน ซึ่งไม่เคยผ่านการเตรียมความพร้อมมาก่อน เด็กทั้ง 2 กลุ่ม มีสภาพพื้นฐานทางครอบครัวคล้ายคลึงกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบความพร้อมทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และแบบทดสอบความพร้อมในการเรียนอ่านของ กองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มควบคุมมีความพร้อมทางการเรียนมากกว่ากลุ่มทดลอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2524 : 27)

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมให้แก่ เด็กปฐมวัยก่อนที่จะขึ้นไปเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น นอกจากจะไม่ทำให้เด็กเรียนหนังสือได้ช้าแล้ว ยังทำให้เด็กมีสภาพจิตใจที่ดี สามารถเข้ากับบุคคลอื่นได้ และเรียนหนังสือได้อย่างเป็นสุข รวมทั้งทำให้เด็กมีความสนใจในการรับรู้และตั้งใจกระทำกิจกรรม

การเตรียมเด็กให้สงบ (เทคนิคการเก็บเด็ก)

1. ความหมายและความสำคัญของการเตรียมเด็กให้สงบ

การเตรียมเด็กให้สงบ หรือการ เก็บเด็ก หมายถึง การทำให้เด็กสงบลง โดยการดึงความสนใจของเด็ก ในขณะที่กำลังคุยหรือเล่นกันอย่างไม่เป็นระเบียบมาสู่กิจกรรมที่

ครูต้องการ โดยทั่วไปมักจะพบว่าครูมักใช้วิธีตะโกนให้เด็กเงยบหรือเลิกขน ในบางครั้งครูใช้ไม้บรรทัดพาดกับโต๊ะเพื่อให้เด็กหันมาสนใจ และเงยบเสียง ซึ่งล้วนแต่เป็นวิธีการที่ทำให้ครูเหนื่อยและเสียอารมณ์ ทางหนึ่งที่น่าจะใช้ได้ผลดีกว่า โดยกระทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เด็กหันมาสนใจแล้วส่งบลงซึ่งเรียกว่าการเตรียมเด็กให้สงบหรือการเก็บเด็ก ซึ่งวิธีการนี้นอกจากจะเป็นการดึงความสนใจให้เด็กกลับมามีสมาธิดังเดิมแล้ว ยังเป็นการเปลี่ยนอิริยาบถและทำให้เด็กสนุกสนานอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2531 : 29 ; พัฒนา ชัชพงศ์. 2535 : 1)

พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2530 : 39 -40) กล่าวว่า ครูปฐมวัยควรเตรียมเทคนิควิธีการที่หลากหลายในการนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กเงยบสนใจและพร้อมที่จะฟังครู วิธีการเหล่านี้ จะช่วยให้เด็กได้คลายความกระวนกระวายใจหรือความไม่อยู่สุขลงได้ เมื่อครูได้ใช้วิธีการทำให้เด็กสงบพร้อมที่จะฟังแล้ว ครูจึงเริ่มกิจกรรม

นันทา ไพธัศ (2534 : 90) กล่าวว่า ครูควรจะเริ่มกิจกรรมในวงกลมโดยการชี้เพลง คำคล้องจอง การปรบมือเป็นจังหวะ การทำท่าทางต่าง ๆ ซึ่งเราเรียกเทคนิคต่าง ๆ นี้ว่า เทคนิคการเก็บเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กพร้อมที่จะเริ่มกิจกรรมต่อไป

นอกจากนี้แล้ว นีละมณี (2521 : 209) กล่าวไว้ว่า ก่อนจะเริ่มต้นกิจกรรมใด ๆ ครูปฐมวัยควรมีเทคนิควิธีการที่เรียกร้องความสนใจของเด็ก ๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็ก ๆ เงยบโดยที่เด็ก ๆ มีความพอใจซึ่งตรงกับโคลัมบัส (Kolumbus. 1983 : 161 -162) กล่าวไว้ว่า ในการเตรียมการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือการเร้าความสนใจของเด็ก วิธีการที่ทำให้เด็กสงบ และหันมาสนใจครู ทำได้โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้กับเด็ก เช่น ถ้ามีกิจกรรมประเภทสร้างสรรค์ในตอนเช้าก็ให้โยกกิจกรรมนั้นไปสู่หัวข้อที่จะสอน สำหรับเพลงหรือการเต้นรำที่จัดให้ก็ควรเกี่ยวข้องกับหัวข้อนั้น การพูดคุย สนทนา หรืออภิปราย ก็ควรสัมพันธ์กับหัวข้อนั้นด้วย ด้วยวิธีเหล่านี้ครูสามารถบูรณาการเนื้อหาเข้าสู่กิจกรรมประจำวันของเด็กได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การเตรียมเด็กให้สงบหรือการเก็บเด็กเป็นเทคนิคการดึงความสนใจของเด็กปฐมวัย จากการใช้กิจกรรมที่หลากหลาย โดยมีครูเป็นผู้ใช้วิธีการต่าง ๆ นี้เร้าให้

เด็กเกิดความสนใจ ละพฤติกรรมอื่น ๆ ที่กำลังกระทำอยู่หันมากระทำกิจกรรมตามครูในบรรยากาศที่ผ่อนคลายไม่เคร่งเครียด ตลอดช่วงเวลาที่ดำเนินกิจกรรม ครูผู้ใช้เทคนิคนี้ควรมีบุคลิกภาพที่แสดงถึงความเป็นผู้มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส น้ำเสียงของครูไม่ควรมีลักษณะบังคับ ขู่เข็ญ หรือทวาดเด็ก ครู สามารถเลือกใช้เทคนิคนี้ในช่วงเวลาใดก็ได้ที่เห็นว่าเด็ก ๆ มีสภาพที่วุ่นวาย ส่งเสียงดัง ไม่ฟังครู และไม่สนใจกับการทำกิจกรรม

2. ความสำคัญของการเตรียมเด็กให้สงบ

การเตรียมเด็กให้สงบ เป็นกิจกรรมที่นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้เด็กปฐมวัย เนื่องจาก เด็กในวัยนี้ มีช่วงความสนใจสั้น ไม่ชอบอยู่นิ่ง เป็นวัยที่กำลังอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ และต้องการเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ เอาแต่ใจตัวเอง หงุดหงิดและเจ้าอารมณ์ ชอบปฏิเสธ ข้างพูด ข้างชักถาม สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (ศรีธรรม ธนะภูมิ. 2535 : 60) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเล็ก ๆ ที่เพิ่งจากบ้านมาใหม่ ๆ ยังไม่คุ้นเคยกับกฎเกณฑ์และสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ที่โรงเรียน ความเคยชินจากการได้รับความเอาอกเอาใจจากบุคคลแวดล้อมที่บ้านอาจทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมกับเพื่อน ๆ ซึ่งอยู่ในวัยเดียวกันมีความต้องการในลักษณะเดียวกันได้ เช่น การแย่งของเล่น การทะเลาะวิวาท การโต้เถียง ตลอดจนมีการประทุษร้ายและทำร้ายซึ่งกันและกัน เช่น การผลัก กัด ขว้างปา ทบตี หยิกทิ้ง ฯลฯ ซึ่งบางครั้งอาจทำให้เป็นอันตรายได้ สภาพการณ์เช่นนี้ ครูไม่อาจหยุดยั้งได้ โดยการทวาด คำว่า ขู่เข็ญ บังคับหรือเตือนตีเด็ก เพราะจะมีผลกระทบต่อจิตใจและมีผลไปถึงบุคลิกภาพของเด็กได้ เช่น ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่น กลายเป็นคนไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก และอาจทำให้เด็กรู้สึกผิดในการคิดจะทำสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนมีความรู้สึกไม่อยากมาโรงเรียน (พรณี ช.เจนจิต. 2522 : 68 - 73)

โคลัมบัส (Kolumbus. 1983 : 154) กล่าวว่า ช่วงเวลาในวัยอนุบาล เป็นช่วงเวลาที่ละเอียดอ่อน เด็ก ๆ จะต้องมีเวลาที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ และต้องได้รับประสบการณ์อย่างสมบูรณ์ แต่เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังไม่มีประสบการณ์มากนัก จึงยังไม่มีขีดจำกัดตนมากพอเกี่ยวกับเวลาซึ่งบางครั้งก็ดูเหมือนว่าไม่เพียงพอแต่บางครั้งก็มากเกินไปสำหรับเขาคืออย่างเช่น เด็กอายุ 4 ปี ช่วงเวลาที่จะนั่งฟังนิทานหรืออภิปรายความคิดเห็นควรจำกัด

เป็นช่วงสั้น ๆ ประมาณ 15 หรือ 20 นาที เด็กที่อายุน้อยกว่านี้จะนั่งอย่างเป็นสุขได้น้อยกว่านี้ ถ้าเด็กอายุมากกว่านี้จะนั่งได้นานกว่านี้เล็กน้อย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจึงควรปรับปรุงตารางของกิจกรรม โดยการสลับช่วงเวลาของกิจกรรมและมีการพักเงียบ ๆ ตัวอย่างเช่น ในช่วงที่เด็ก ๆ กระตือรือร้นตื่นเต้นต่อการมาโรงเรียน ครูควรจะเริ่มต้นด้วยกิจกรรมที่เรียบง่าย และผ่อนคลาย แล้วจึงเริ่มคุยเกี่ยวกับสภาพอากาศในวันนั้นเกี่ยวกับวันต่อไปหรือวันหยุดที่จะมาถึง เมื่อเห็นว่าเด็ก ๆ รู้สึกสบายใจและคุ้นเคยกับกรอบที่โรงเรียนกำหนดไว้ได้แล้ว ครูก็สามารถที่จะปล่อยพวกเขาให้เป็นอิสระจากกลุ่ม เพื่อเริ่มกิจกรรมของตนเองตามลำพังได้

การเรียนของเด็กเล็ก ๆ เป็นการเรียนโดยการปฏิบัติจริง เด็กควรมีกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับครูที่จะกำหนดเวลาที่พวกเขาจะได้ใช้ในแต่ละกิจกรรม หลังจากการเรียนอย่างกระตือรือร้นผ่านไปในแต่ละครั้ง เด็กควรจะได้ผ่อนคลายซึ่งอาจจะเป็นเพลงหรือนิทาน ฯลฯ

ครูจะต้องพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับเรื่องเวลาให้แก่เด็กที่ละน้อย ๆ เพราะเป็นสิ่งที่สำคัญต่อเด็ก ๆ เนื่องจากเขายังไม่สามารถจัดเวลาให้กับตัวเองอย่างเหมาะสมได้ ครูจึงต้องเป็นผู้จัดเวลาอย่างเหมาะสมให้แก่พวกเขา สำหรับเด็กปฐมวัยแล้วในวันหนึ่ง ๆ จะผ่านไปพร้อมกับบางสิ่งบางอย่างซึ่งมีทั้งคล่องแคล่ว อยู่เฉย ๆ มีชีวิตชีวา และสงบเงียบ

สไปเดก (Spodex. 1982 : 413) ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยและพบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน จากการศึกษาของครูอิกแซงค์ (Kruikshank. 1976) โคฮัท (Kohut. 1980) โรเซนไชน์ และเฟอสท์ (Rosenshine and Furst. 1973) และโรเซนไชน์ (Rosenshine. 1976) โดยกล่าวว่า ครูปฐมวัยไม่ควรดุหรือทำโทษเด็ก เมื่อทราบว่าเด็กไม่สนใจที่จะร่วมกิจกรรมตลอดจนไม่สังคมกับผู้อื่น แต่ควรใช้วิธีการชักจูงให้เด็กทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีขึ้นได้ นอกจากนี้ โรเซนไชน์ (Rosenshine. 1979) ยังได้กล่าวถึงลักษณะของครูปฐมวัยที่ประสบความสำเร็จไว้ว่า เป็นครูที่รู้จักเลือกการจัดตารางเวลาและเลือกกิจกรรมให้เด็ก ๆ ได้กระทำบ่อย ๆ ในแต่ละวัน รวมทั้งสามารถหาวิธีการจัดให้เด็ก ๆ ทำกิจกรรมร่วมกลุ่มได้ ทั้งนี้โดยที่มีครูเป็นผู้นำ

ราศี ทองสวัสดิ์ (2523 : 73) ได้กล่าวถึงการกำหนดตารางเรียนหรือ ตารางกิจกรรมในชั้นอนุบาล ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทั้งกาย และใจ หากไม่กำหนดเช่นนั้น เด็กอาจทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งมากเกินไปจนเหนื่อยและ เครียด ทำให้หงุดหงิดแล้วทำกิจกรรมอื่นต่อไปไม่ได้ผลเต็มที่ ในการจัดตารางกิจกรรม ครูปฐมวัยจึงต้องคำนึงถึงพัฒนาการและจิตวิทยาเด็ก และจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกัน

พัฒนา ชัชพงศ์ กล่าวว่า นอกจากการเตรียมเด็กให้สงบ จะเป็นกิจกรรมที่ครู สามารถดึงความสนใจให้เด็กกลับมามีสมาธิได้เต็ม แล้วยังเป็นการเปลี่ยนอิริยาบถทำให้เด็ก สนุกสนานอีกด้วย (พัฒนา ชัชพงศ์, 2535 : 1) ดังนั้น การเตรียมเด็กให้สงบจึงเป็นกิจกรรม ที่นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดประสบการณ์และกิจกรรมของครูปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การเตรียมเด็กให้สงบ หรือการเก็บเด็ก มีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ช่วยดึงความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย
2. เป็นการเปลี่ยนอิริยาบถของเด็กเนื่องจากเด็กปฐมวัยมีช่วงความสนใจสั้น
3. สามารถใช้กิจกรรมนี้เป็นการนำ ก่อนการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรม
4. เป็นกิจกรรมที่ใช้เปลี่ยนบรรยากาศในระหว่างดำเนินกิจกรรม
5. เป็นกิจกรรมที่ใช้เปลี่ยนบรรยากาศระหว่างช่วงต่อกิจกรรม
6. ใช้กิจกรรมนี้เป็นการสรุปเมื่อจบกิจกรรม
7. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กและครูมีสุขภาพจิตดีส่งผลต่อพัฒนาการด้านอารมณ์

จิตใจของเด็กปฐมวัย

8. กิจกรรมนี้ช่วยให้การจัดกิจกรรมของครูดำเนินไปได้บรรลุตามจุดหมาย
9. เป็นการพัฒนาเทคนิควิธีการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้สำหรับเด็ก

เด็กปฐมวัย

10. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กเกิดทักษะด้าน การมอง การสังเกต การจำ การเปรียบเทียบ การคิดแก้ปัญหา ฯลฯ ส่งผลต่อพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก

11. ช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการด้านภาษา จากการฟัง การพูด การท่องคำ คล้องจอง การแปลความหมาย ตลอดจนการปฏิบัติตามคำสั่ง
12. ช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และประสาทสัมผัสระหว่างความคิด มือ และสายตา
13. ครูสามารถเลือกใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบได้ตามต้องการ และตาม ความเหมาะสมกับสภาพการณ์และวัยของเด็ก

3. หลักการการเตรียมเด็กให้สงบ

การเตรียมเด็กให้สงบ ควรจัดโดยยึดหลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรมของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

การจัดประสบการณ์ ซึ่งหมายถึง การจัดการเรียนการสอน การที่ไม่ใช้คำว่า "การเรียนการสอน" ตั้งแต่ ระดับประถมศึกษา ผู้สอนตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 3) การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จึงหมายถึง การจัดกิจกรรม โดยยึดแนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตร เพื่อให้เด็กได้เกิดพัฒนาการตามวัย ครบทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีได้มุ่งหมายจะให้ผู้อ่านออกเขียนได้ในระดับประถมศึกษา แต่เป็นการปูพื้นฐานให้โดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กเป็นหลัก และเนื่องจากเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดี จากประสบการณ์ตรง ฉะนั้นการจัดประสบการณ์ที่ดีจึงควร ให้เด็กได้มีโอกาสลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 3)

ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย จึงต้องจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก และเน้นให้เด็กได้มีโอกาสได้ทำเป็นรายบุคคลให้มากที่สุดตามความสามารถที่แตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 36) การจัดประสบการณ์ ในรูปของกิจกรรมจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งส่งผลให้เด็กเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น และมีลักษณะของกิจกรรม ดังนี้ (พัฒนา ชัยพงศ์. 2529 : 10)

1. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำตามความสามารถของตน
2. จัดกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ
3. เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมพัฒนาการเด็กทุกด้าน

จึงอาจกล่าวได้ว่า การเตรียมเด็กให้สงบเป็นกิจกรรมที่จัดโดยยึดหลักการดังกล่าว และมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการฝึกให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีจากการใช้ทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการใช้ประสาทสัมผัส ระหว่างความคิด ตาและมือได้อย่างเหมาะสม ทักษะการสังเกต ทักษะการมอง ทักษะการฟัง ทักษะการคิด ตลอดจนทักษะการแก้ปัญหา ฯลฯ จากการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงเด็กเป็นหลัก กิจกรรมที่จัดจึงคำนึงถึงความสอดคล้องกับวัย และพัฒนาการของเด็ก โดยพิจารณาถึงความยากง่ายปะปนกันไป เช่น ในการทำท่าทางประกอบ กิจกรรมจากท่าง่าย ๆ ไปจนถึงท่าที่ซับซ้อนยากขึ้น โดยให้ทำสลับกันไป และอาจใช้สิ่งที่เป็น รูปธรรมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจของเด็ก เช่น การใช้หุ่นเป็นสื่อ เป็นต้น การเตรียมเด็ก ให้สงบ จัดเป็นเทคนิคการดึงความสนใจของเด็กปฐมวัย โดยมีครูเป็นผู้ใช้วิธีการนี้ เราให้เด็ก เกิดความสนใจ ละพฤติกรรมอื่น ๆ ที่กำลังกระทำอยู่ หันมากระทำกิจกรรมตามครู ในบรรยากาศที่ผ่อนคลายไม่เคร่งเครียด ตลอดช่วงเวลาที่ทำเนกิจกรรมครูที่ใช้เทคนิคนี้ควรมี บุคลิกลักษณะที่แสดงถึงความเป็นผู้มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส น้ำเสียงของครูไม่ควรมีลักษณะ บังคับ ชู หรือหวาดเด็ก ในการใช้เทคนิคนี้ครูสามารถเลือกใช้ในช่วงเวลาใดก็ได้ที่เห็นว่า เด็ก ๆ อยู่ในสภาพที่วุ่นวายส่งเสียงดัง ไม่ฟังเสียงครู และไม่สนใจกับการทำกิจกรรม

วิธีการหรือแนวทางการจัดกิจกรรมเตรียมเด็กให้สงบ

เพื่อให้การใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) ได้ผลตาม วัตถุประสงค์ควรใช้วิธีการดังนี้

1. ครูเป็นผู้ใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ
2. ครูผู้ใช้นี้ควรมีบุคลิกลักษณะที่แสดงถึงความเป็นผู้มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้ม

แจ่มใส ไม่บึ้งตึง

3. การเริ่มใช้เทคนิค โดยครูเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับความ ต้องการและความสนใจ โดยยึดจากหลักพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เช่น การให้หุ่นแสดง กิริยาอาการต่าง ๆ เช่น การทักทาย ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง เล่านิทาน ทายปริศนา ตลอดจนการนำพาทำทางต่าง ๆ

4. การดำเนินกิจกรรม การเตรียมเด็กให้สงบ สามารถจัดได้ทั้งในรูปแบบ กิจกรรมเดี่ยว เช่น การใช้หุ่นเล่าเรื่อง ทักทาย พูดคุยกับเด็ก ๆ และกิจกรรมผสม เช่น การให้หุ่นร้องเพลง หุ่นท่องคำคล้องจอง หุ่นเล่านิทาน หุ่นทายปริศนา เป็นต้น ฯลฯ

5. ครูสามารถใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบในช่วงใดของกิจกรรมใดก็ได้ ที่เห็นว่าเด็กไม่สนใจทำกิจกรรม เช่นช่วงเริ่มต้น กิจกรรมหลัก หรือช่วงต่อระหว่างกิจกรรม แต่ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดให้ครูใช้เทคนิคนี้ในช่วงเริ่มต้น และ ขะดำเนินกิจกรรมใน วงกลม ประมาณคาบละ 2 ครั้ง

6. ในบางครั้ง อาจใช้วิธีการให้หุ่นชักชวนเด็ก ๆ ออกมาร่วมทำกิจกรรม หรือนำกิจกรรมแทนได้ โดยที่เด็กอาจออกมาร่วมกิจกรรมทีละคนหรือออกมาเป็นกลุ่มก็ได้

4. ประเภทของกิจกรรมการเตรียมเด็กให้สงบ

ในการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมเด็กให้สงบ ครูปฐมวัยสามารถเลือกใช้กิจกรรม ต่าง ๆ ได้ตามความต้องการและตามความเหมาะสม

พรทิพย์ วินไฉนทร์ (2530 : 39 - 40) กล่าวว่าไว้ว่าครูปฐมวัยควรเตรียม วิธีการที่หลากหลายในการนำมาใช้เพื่อทำให้เด็กเจียบเสียบและพร้อมที่จะฟังครู

อบรม สีนภิบาล (ม.ป.ป. : 131) กล่าวว่า วิธีการสร้างความสนใจย่อมใช้ ในโอกาสต่าง ๆ กัน ครูต้องพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียนของตน ข้อสำคัญก็คือ ต้องใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างต่าง ๆ กัน เพื่อยั่วยุให้เด็กสนใจ ครูไม่ควรเลือกใช้เฉพาะวิธีการ เดียวตลอด ซึ่งจะทำได้ผลเท่าที่ควร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 9) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ว่า ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็ก

ตอบสนองความต้องการและความพอใจของเด็กและเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้อยู่ร่วมกันทั้งที่เป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และเป็นรายบุคคล

ดังนั้น การใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ จึงเป็นเทคนิคที่ควรใช้วิธีการหลากหลาย เพื่อให้ครูเลือกใช้ได้ตามต้องการ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับความต้องการความสามารถตามวัยและความพอใจของเด็กเป็นหลัก

ในการศึกษาครั้งนี้ เทคนิคที่นำมาใช้เพื่อการเตรียมเด็กให้สงบ ได้แก่ เทคนิคดังต่อไปนี้

1. การเช็ดหุ่น
2. การใช้ท่าทาง
3. การร้องเพลง
4. การท่องคาถาล้างใจ
5. การเล่นนิทาน

1. การเช็ดหุ่น

หุ่นเป็นสิ่งที่ครูใช้ในลักษณะของสิ่งที่เคลื่อนไหวได้ ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการและความสนใจของเด็กเล็ก ๆ โดยที่เด็กอาจจะนำมาเล่นเองได้ การใช้หุ่นเรียกเรื่องความสนใจจากเด็กได้ดี เด็กจะเกิดความสนุกสนานจากการได้ดูหุ่นและเล่นหุ่น เนื่องจากเด็กในวัยนี้มีจินตนาการสูงในการสร้างเรื่องราวสมมติ (พัฒนา ชัยพงศ์. 2535 : 12)

พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2530 : 102) กล่าวว่าครูปรบมวัยสามารถนำหุ่นมาใช้เป็นสื่อการเรียนได้เป็นอย่างดี เด็กจะสนใจและตั้งใจฟัง หุ่นช่วยเพิ่มความสนุกสนานยิ่งขึ้น ครูอาจเป็นผู้เช็ดหุ่นเองหรืออาจให้เด็กช่วยกันเช็ดหุ่นก็ได้ จึงกล่าวได้ว่า หุ่นมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมมาก

ลัดดา นิละมณี (2521 : 154) กล่าวว่า เด็กเล็ก ๆ ชอบตัวแสดงที่มีการเคลื่อนไหวได้มากกว่าตัวแสดงอยู่นิ่ง ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นธรรมชาติและมีชีวิต

บังอร ดวงชุติ (2531 : 21) กล่าวว่า การที่หุ่นได้รับความสนใจจากคนทุกเพศทุกวัย ทุกประสบการณ์ ศาสนา ค่านิยม เป็นเพราะเหตุผลดังต่อไปนี้

1. หุ่น สอนหรือให้การศึกษาเพื่อพัฒนาปัญญาด้านคุณธรรม เจตคติ ค่านิยม คีลธรรม จรรยา การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์ต่าง ๆ

2. ให้ความเพลิดเพลิน รื่นเริง บันเทิงใจ

3. ให้อัปเดตในการคิดอย่างมีเหตุผล และวิจารณ์อย่างรอบคอบ รวมทั้งทักษะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบในชีวิตประจำวัน และที่สำคัญ คือมีความทันสมัย ทันยุค ทันเหตุการณ์ สามารถนำเอาบุคคลที่มีชื่อเสียง (ดารา นักร้อง นักการเมือง หรือบุคคลอื่น ๆ) มาผูกเป็นตัวละครได้และยิ่งไปกว่านั้น ยังสามารถโต้ตอบกับผู้ชม และผู้ชมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับการแสดงได้ด้วย ซึ่งนับว่าเป็นเสน่ห์ที่สำคัญของหุ่น

จึงสรุปได้ว่าหุ่นเป็นสื่อการสอนที่ช่วยให้ครูลดความเหนื่อยในการสอนลงไปได้มากเพราะเด็กเข้าใจได้เร็วเมื่อได้เห็นเป็นรูปธรรม ประกอบกับเด็กเล็กชอบสื่อที่มีลักษณะเคลื่อนไหวได้ และเด็กสามารถมาเล่นได้อย่างสนุกสนาน เนื่องจากเด็กในวัยนี้จินตนาการสูงในการสร้างเรื่องราวสมมติได้อย่างหลากหลาย การเชิดหุ่นจึงสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กเล็กได้เป็นอย่างดี

2. การใช้ท่าทาง

การใช้ท่าทาง นับเป็นเทคนิควิธีการที่สำคัญในการเตรียมเด็กให้สงบ

การทำกิจกรรมนี้ครูจะนัดแนะกับเด็ก ๆ ว่า เมื่อเห็นครูทำท่าอย่างใดแล้ว ให้เด็กทำตามครู โดยที่ครูจะต้องมีสีหน้าที่สงบ ซึ่งจะช่วยให้เด็กสงบลงด้วยแล้วจึงทำท่าทางต่าง ๆ เช่น

1. คบมือ 3 ครั้ง พร้อมกับนับตามเบา ๆ ว่า 1 2 3 ครูจะทำซ้ำ ๆ ไปเรื่อย ๆ จนกว่าเด็กจะสงบลง

2. ครูทำท่าหลายอย่างเรียงตามลำดับให้เด็กทำตาม เพื่อให้เด็กเปลี่ยนความสนใจ มาอยู่ที่การระมัดระวัง ทำกิจกรรมตามขั้นตอนที่ต้องการดังรายละเอียดของตัวอย่างดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 เอามือแตะบ่า 3 ครั้ง พร้อมทั้งนับ 1 2 3 เบา ๆ

ลำดับที่ 2 เอามือแตะศีรษะ 3 ครั้ง พร้อมทั้งนับ 1 2 3 เบา ๆ

ลำดับที่ 3 เอามือแตะบ่า 3 ครั้ง พร้อมทั้งนับ 1 2 3 เบา ๆ

ลำดับที่ 4 เอามือแตะศีรษะ 3 ครั้ง พร้อมทั้งนับ 1 2 3 เบา ๆ

ครูทำท่าตั้งแต่ลำดับที่ 1 2 3...4 เมื่อครบแล้วก็ขึ้นต้นใหม่หมุนเวียนไปเรื่อย ๆ จนกว่าเด็กจะสงบลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2531 : 29 ; พัฒนา ชัชพงศ์. 2535 : 1)

นอกจากเทคนิคการใช้ท่าทางดังกล่าวแล้ว เทคนิควิธีการใช้ท่าทางที่ทำให้เด็กสงบที่น่าสนใจอีกวิธีหนึ่ง คือการใช้ท่าทางอย่างสงบ

การใช้ท่าทางอย่างสงบ กิจกรรมนี้ครูจะนัดแนะกับเด็กว่าให้เด็กทุกคนมองสบตาครูและเมื่อเห็นครูทำท่าอย่างใดแล้วให้เด็ก ๆ ทำตามครู โดยที่ครูมีสีหน้าที่สงบ ซึ่งจะช่วยให้เด็กสงบลงด้วย แล้วจึงทำท่าทางต่าง ๆ เช่น ทำท่าขีดเขียนในอากาศ การเปลี่ยนตะแคงตัวต่าง ๆ ทั้งนี้โดยอาการสงบไม่มีเสียงใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งแตกต่างไปจากการใช้ท่าทางประกอบเสียง เช่น เสียงเพลง การปรบมือ คำคล้องจอง ฯลฯ

การเล่นกับนิ้วมือ (Finger Play) เป็นเทคนิคการใช้ท่าทางที่สำคัญอีกวิธีหนึ่ง

พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2530 : 39 - 40) กล่าวว่า ครูปฐมวัยควรเตรียมวิธีการที่หลากหลายในการนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ได้... และ... พร้อมทั้งจะฟังครู เช่น การเล่นกับนิ้ว หรือใช้เพลงสั้น ๆ ที่เด็กสนใจ วิธีการให้เด็กได้คลายความกระวนกระวายใจหรือความไม่อยู่สุขลงได้ เมื่อครูได้ใช้วิธีการให้... ที่จะฟังแล้ว ครูจึงเริ่มกิจกรรม

โคลัมบัส (Kolumbus. 1983 : 14) กล่าวว่า ฟิงเกอร์เพลย์ (Finger Play) เป็นการใช้ข้อความสั้น ๆ ประกอบกับการเคลื่อนไหวของนิ้วและมือ การใช้วิธีนี้เป็นการเพิ่มเครื่องมือในการละเล่น และการแสดงออกในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก นอกจากจะใช้วิธีนี้เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นความสนใจในช่วงระหว่างการเปลี่ยนกิจกรรมของเด็กแล้ว ฟิงเกอร์เพลย์ (Finger Play) จะช่วยกระตุ้นให้เด็กได้ร่วมสนุกทั้งด้วยคำพูดและท่าทาง ส่วนมากการเล่น ฟิงเกอร์เพลย์ (Finger Play) จะเป็นการเล่นที่เกี่ยวข้องกับการนับเลข การทำท่ากิริยาอาการต่าง ๆ หรืออาจกล่าวถึง สัตว์ เรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นข้อความสั้น ๆ เรื่องสั้น ๆ

สำหรับเด็กเล็ก ๆ เพลง และคำคล้องจองจำนวนมากที่นำมาใช้ในการเล่นกับนิ้วและมือจะช่วยทำให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสบริหารกล้ามเนื้อเล็ก และช่วยให้เขาสามารถเรียนรู้คำศัพท์ต่าง ๆ ได้ด้วยความสนุกสนาน กิจกรรมนี้ สามารถเล่นเป็นกลุ่ม หรือเล่นตามลำพังได้ และจะทำให้ผู้เล่นสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย (Gordon and others. 1972 : 44)

ลัดดา นิละมณี (2521 : 131) กล่าวถึง เทคนิควิธีการเล่นกับนิ้วมือ (Finger Play) ไว้ดังต่อไปนี้

การเล่นกับนิ้วมือเป็นการเล่นเงียบ ๆ ซึ่งเป็นเรื่องราว เป็นคำคล้องจอง หรือเป็นคำประพันธ์ที่ใช้นิ้วมือเป็นผู้แสดงบทบาท เด็ก ๆ พอใจการเล่นกับนิ้วมือ และเป็นวิธีที่ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแก่เด็กก่อนวัยเรียน ครูมักจะนำมาใช้ก่อนจะเริ่มต้นเล่านิทาน หรือก่อนเวลาเพลง - คนตรี เพื่อเรียกร้องความสนใจของเด็ก ๆ เป็นวิธีการที่ครูนำเทคนิคที่เป็นประโยชน์มาใช้ช่วยให้เด็ก ๆ เงียบ เด็ก ๆ มักจะพอใจและขอร้องให้เล่นซ้ำอีก การซ้ำคำพูด และเลียนแบบการแสดงของครู ช่วยให้เด็ก ๆ ค้นกับเสียงของตนเองในสภาวะการฟังซึ่งเป็นแบบอย่างมากกว่ากิจกรรมการเล่นธรรมดา และการร้องเพลงร่วมกัน ทำให้เป็นแบบพื้นฐานสำหรับการพัฒนาท่าทางของเด็กต่อไป

ครูบางคนได้รวบรวมคำประพันธ์สำหรับใช้เล่นกับนิ้วมือไว้จำนวนมาก และหยิบยกออกมาใช้ให้ตรงกับเรื่องนิทานที่กำลังจะเล่าให้เด็กฟังก็มี การที่ครูจะนำวิธีการเล่นกับนิ้วมือมาใช้เล่นและสอนเด็กนั้น ครูจะต้องจำการเล่นมาอย่างคล่องแคล่ว การเล่นกับนิ้วมือบางบทก็เกี่ยวกับจำนวน เกี่ยวกับสถานที่ และเกี่ยวกับร่างกาย การเล่นกับนิ้วมือของเด็ก ๆ ช่วยให้เขาได้คำศัพท์เพิ่มขึ้น ทำให้เด็ก ๆ ฝึกร้องและฟัง ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในการใช้เสียงในสภาพของสังคม พร้อมทั้งเกิดความสุขสนุกสนานไปด้วย

ครูควรคำนึงถึงบทบาทของการเล่นกับนิ้วมือที่จะนำมาแนะนำแก่เด็ก ๆ ควรจะช่วยให้เด็กสามารถใช้นิ้วมือร่วมกันและประสบผลสำเร็จ ถ้าหากบทบาทของการเล่นกับนิ้วมือนั้นทำให้เด็กเข้าใจได้ยาก ก็จะทำให้เด็กไม่สนใจ

จึงเห็นได้ว่า เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้ร่วมกันทำท่าทาง ประกอบกับคำคล้องจองและเพลงในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวสามารถช่วยให้เด็กเกิดความสุข

ส่นานและสนใจที่จะรับรู้และกระทำกิจกรรมอย่างตั้งใจ เอาใจใส่ต่อกิจกรรมนั้น ซึ่งลักษณะนิสัย
เหล่านี้สามารถส่งผลไปถึงพัฒนาการทางสติปัญญาและบุคลิกภาพ ตลอดจนมีผลต่อการเรียนรู้ของ
เด็กต่อไป

3. การร้องเพลง

ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2534 : 8) กล่าวว่า การเรียนการสอนในระดับอนุบาล
ควรมีกิจกรรมการร้องเพลงเป็นกิจกรรมแกนที่สำคัญ การร้องเพลงเป็นกิจกรรมที่ให้ทั้งความสนุก
สนาน และสร้างความสนใจได้เป็นอย่างดี

พวงทอง ไสยวรรณ (2531 : 4) ก็กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า
เด็กเล็ก ๆ จะสนุกสนานกับการร้องเพลง การเลียนแบบ และการเคลื่อนไหวประกอบเพลง

ลัดดา นิละมณี (2521 : 163 - 164) กล่าวว่า เพลงมีอิทธิพลต่อการ
เรียนรู้ของเด็กเล็กมากจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ผลิตเพลงต่อการฟังเพลงหรือร้องเพลงด้วย
บางทีในระยะแรก ๆ เด็กยังไม่พร้อม ก็อาจเป็นแค่ฟังเพลง ต่อมาเด็ก ๆ ก็จะชอบร้องเพลงคลอ
หรือคู่กับเด็กคนอื่น ร้องเพลงเป็นหมู่ ตลอดจนร้องเพลงเดี่ยว ในการร้องเพลงของเด็ก ๆ นั้น
มิใช่เพียงนั่งร้องเพลงหรือยืนร้องเพลงเท่านั้น แต่เด็ก ๆ พอใจที่จะทำท่าทางประกอบเพลงด้วย
ในโอกาสเดียวกันกับที่เด็ก ๆ ร้องเพลง และแสดงท่าทางประกอบ มักจะทำจังหวะไปพร้อม ๆ
กันด้วย เด็กอาจทำจังหวะด้วยกลัมนื้อ แขน ขา เท้า ให้แกว่งไปมาโอนไปเอนตัวไปมา
เอียงคอ โยก และส่ายสะโพก เดิน วิ่ง กระโดด ตะเท้าในอากาศ คลาน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้
เป็นการช่วยให้เด็กได้บริหารร่างกายตามธรรมชาติ เป็นการพักผ่อนอารมณ์หรือผ่อนคลาย
กล้ามเนื้อที่ตึงเครียด

จึงเห็นได้ว่าเพลงมีคุณค่าต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมากกล่าวคือ เพลงจะช่วย
พัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเพราะนอกจากจะให้ความสุข
สนุกสนาน คลายความตึงเครียดแล้ว เพลงยังช่วยให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจในคำภาษา
คำศัพท์ต่าง ๆ ตลอดจนสามารถฝึกให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี เช่น มีมารยาท มีความรับผิดชอบ
และยังปลูกฝังคตินิยมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ รัชนี้ ศรีไพรวรรณ (2526 : 37 - 41) ได้กล่าวว่า
โดยปกติปริศนาคำทายก็เป็นวิธีการที่น่าสนใจในการช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและพร้อม

ที่จะฟังครูอยู่แล้ว การใช้ปริศนาคำทายในรูปของเพลงจึงสามารถเรียกความสนใจจากเด็กได้ดี เพราะธรรมชาติของเด็กเล็กจะชอบร้องเพลง ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ร้อง โดยไม่จำเป็นต้องมีคนตรีประกอบเสมอไป แต่เพลงที่เริ่มร้องควรเป็นเพลงที่ขึ้นแต่ละวรรค หรือประโยค ไม่มีระดับเสียงแตกต่างกันมากนัก ความยาวของเพลง ควรขึ้นอยู่กับ ความสนใจและความสนุกสนานของเด็ก การส่งเสริมให้เด็กได้ร้องเพลงร่วมกันในกลุ่มย่อยและอัดเสียงของเด็กไว้แล้วเปิดให้ฟัง จะทำให้เด็กได้รู้ว่าเสียงของตนเองเป็นอย่างไร เมื่อเข้ากับกลุ่มเพื่อน ๆ (พวงทอง ไสยวรรณ, 2531 : 66)

4. การท่องคำคล้องจอง

สุนทร โคตรบรรเทา (2533 : 72) กล่าวว่า เนื่องจากคำประพันธ์หรือคำคล้องจองเป็นรูปแบบของจังหวะที่ทำให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินและเพื่อพัฒนาการการพูด โดยการพูดซ้ำคำที่อาจออกเสียงยากในตอนแรก ๆ การให้เด็กเรียนสิ่งต่าง ๆ จากการจำจะช่วยพัฒนาการจัดลำดับความคิดได้ ครูจึงควรเลือกคำประพันธ์ที่ครอบคลุมข้อเท็จจริงและประสบการณ์ทุกด้าน เพื่อให้เด็กได้รู้จักจังหวะของภาษาที่มีความไพเราะและงดงาม

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 25) กล่าวถึงคำคล้องจองว่า หมายถึงคำประพันธ์ต่าง ๆ อาจเป็นโคลง กลอน กาพย์ ฯลฯ ซึ่งใช้ถ้อยคำง่าย ๆ มีเนื้อหาสาระง่าย ๆ เด็กได้ท่องแล้วเกิดความสนุกสนาน เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก

พัฒนา ชัชพงศ์ (2535 : 8) กล่าวว่า การท่องคำคล้องจอง หมายถึง การท่องคำประพันธ์ต่าง ๆ อาจเป็นโคลง กลอนกาพย์ ฯลฯ ซึ่งใช้ถ้อยคำง่าย ๆ และไม่ยากมากนักเหมาะสมกับวัยของเด็กมีเนื้อหาสาระง่าย ๆ เด็ก ๆ ท่องแล้วเกิดความสนุกสนาน

จุดประสงค์ของการท่องคำคล้องจอง

1. เพื่อเตรียมเด็กให้สงบ
2. เพื่อพัฒนาภาษา
3. เพื่อฝึกความจำ
4. เพื่อทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
5. เพื่อฝึกระเบียบวินัยและพร้อมที่จะทำกิจกรรมต่อไป

ในการสอนคำคล้องจองควรสอนตามลำดับขั้นดังนี้

1. ครูกล่าวคำคล้องจองให้เด็กฟัง พร้อมทั้งอธิบายความหมาย
2. ให้เด็ก ๆ พูดยตามทีละวรรคจนจบบท แล้วให้เด็กพุดตามคำคล้องจองซ้ำอีก 2 - 3 ครั้ง เมื่อเด็กจำได้บ้างแล้วจึงให้พุดพร้อมกัน
3. ขณะที่พุดคำคล้องจอง ครูทำท่าประกอบไปด้วย ถ้าสามารถทำได้ ส่วนเด็ก ๆ จะทำท่าทางประกอบตามครู
4. ในการท่องคำคล้องจอง บางครั้งคำคล้องจองที่สนุกสนานและเด็กทำท่าประกอบตามได้ ก็เป็นวิธีการที่หันเหความสนใจของเด็กได้

5. การเล่านิทาน

นิทานสามารถนำมาใช้เป็นเทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบได้ แต่ควรคำนึงถึงสถานการณ์และระยะเวลาให้เหมาะสม

พวงทอง ไสยวรรณ (2531 : 174) กล่าวว่า iva การเล่านิทานจะช่วย ให้เด็กได้ประสบการณ์ทางภาษาอย่างมากมาย การเล่านิทานจะช่วยให้ผู้ใหญ่ได้ใกล้ชิดกับเด็ก และเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น ช่วยให้ผู้ใหญ่ได้เห็นและเข้าใจความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจเด็กรู้ว่า อะไรคือสาเหตุแห่งความรัก ความกลัว ความโกรธ ฯลฯ การที่เด็กได้ฟังได้คิด ได้เห็นภาพ ได้เห็นบทบาทที่เป็นการเชิดหุ่นประกอบ จะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดีจากนิทาน และยังเป็น การกระตุ้นให้เด็กรักการอ่านด้วย ประกอบกับจุดมุ่งหมายของการเล่านิทานให้เด็กเล็ก ๆ ฟังนั้นมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อ เป็นการฝึกการฟังและฝึกสมาธิให้กับเด็ก นอกจากนี้ยังเป็น การยืดยาวความสนใจของเด็กปฐมวัยให้มากขึ้นได้

พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2530 : 5) กล่าวว่านิทานจัดว่าเป็นสื่อที่น่าสนใจ สำหรับเด็กเล็ก ๆ ชอบนิทานมากเพราะทำให้การเรียนรู้สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ และมีชีวิตชีวามากขึ้น ครูปฐมวัยจึงควรนำนิทานมาใช้ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กเล็ก ๆ ให้มาก ๆ

ลัดดา นีละมณี (2521 : 154) กล่าวว่า การเล่านิทานให้เด็ก ๆ ฟังนั้น ผู้เล่าจะต้องมีความรู้ลึกเกี่ยวกับตัวแสดงในเรื่อง แสดงความรู้สึกต่าง ๆ ด้วยสายตา

หน้าตา มือและร่างกาย มองดูเด็กทั่ว ๆ ทุกคน แสดงท่าทางประกอบการเล่า ขณะเล่าควร ตัดความกังวลใด ๆ ที่เสีย ให้เล่านิทานอย่างสบาย ๆ และเป็นกันเองแก่เด็ก

นอกจากนี้ พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2530 : 35 - 38) ยังกล่าวไว้ว่า ครูส่วนมากไม่นิยมใช้นิทานปริมาตรมากเล่าให้เด็กเล็กฟัง เพราะเป็นสิ่งที่ห่างไกลจากปัจจุบัน มองดูเป็นเรื่องที่ไม่จริง มักจะมีความโหดร้ายในเรื่องทำให้เด็กเกิดความกลัว มีเรื่องเกี่ยวกับ ความคดโกงที่ได้รับชัยชนะ พ่อเลี้ยงแม่เลี้ยงใจร้าย ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมกับยุควิทยาศาสตร์ ในปัจจุบัน ถ้าครูจะใช้นิทานปริมาตรมากเล่าให้เด็กฟัง ควรดูวัยของเด็กด้วยว่าเหมาะสมที่จะ รับฟังนิทานประเภทนี้หรือไม่ เพราะเด็ก 5 - 6 ขวบ พอที่จะรับฟังได้แล้ว

นิทานประเภทที่เหมาะสมจะนำมาเล่าให้เด็ก 3 - 5 ขวบฟังได้ โดยเฉพาะ เด็ก 4 - 5 ขวบ ได้แก่ นิทานประเภทต่อไปนี้

1. นิทานที่มีสัตว์พูดได้ แต่ควรเป็นสัตว์ในลักษณะเดียวกับที่มันเป็นจริง เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคยกับสัตว์ จะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ อย่างง่าย ๆ และเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน

2. นิทานประเภทข้าชากหรือเล่าไม่รู้จบ นิทานประเภทนี้จะช่วยให้เด็ก ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพราะบางทีอาจเป็นคำกลอน เป็นประโยคที่ตลกขบขัน

3. นิทานประเภทอธิบาย เป็นนิทานที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเด็ก 6 - 8 ปี เพราะอธิบายถึงสาเหตุที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมาว่า เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ทำให้เด็กสนใจมากขึ้น

4. นิทานตลกขบขัน เด็กจะชอบฟังเรื่องที่ตลกขบขัน ถึงแม้เป็นเรื่องที่ไม่จริงเป็นไปไม่ได้ แต่เด็กก็ชอบ ทำให้เด็กระบายความเครียด และมีความสนิทสนมกับผู้เล่ามากขึ้น

ส่วนนิทานประเภทคติสอนใจ ไม่ควรใช้กับเด็กเล็ก เพราะเด็กยังไม่เข้าใจกับคติที่แฝงอยู่ แต่ถ้านำมาเล่าให้ฟังโดยไม่ได้กล่าวถึงคติหรือศีลธรรมจรรยา ก็สามารถนำมาใช้ได้เหมาะสม

ความสนใจและความสามารถในการฟังนิทานของเด็กวัย 2 - 6 ขวบ

เด็กวัย 2 - 4 ขวบ เด็กจะมีความสนใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตเด็กจะอยากรู้ว่า คนหรือสัตว์จะปฏิบัติตัวอย่างไรภายใต้สิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ตัวละครในนิทานสำหรับเด็กจึงจำเป็นต้องแสดงให้เห็น โดยชัดเจนว่าเป็นบุคคลชนิดใด เรื่องราวของนิทานก็ต้องอยู่ในขอบเขตที่เด็กจะสามารถเข้าใจได้ดี เด็ก ๆ ต้องการรู้เรื่องราวเกี่ยวกับคุณธรรมและเรื่องของตัวเอง เรื่องสำหรับเด็กเล็กควรจะสั้น เป็นเรื่องของความดี ความชั่ว ธรรมดาสามัญ เช่น เรื่องเกี่ยวกับแม่ที่รักลูก พ่อที่แสนดี ลูกแมวที่ชอบขูขงคน

เด็กเล็กยังไม่ควรได้ฟังเรื่องราวที่พลัดพรากจากพ่อแม่ การถูกทอดทิ้งจากพ่อแม่จากบุคคลอันเป็นที่รัก วัยเด็กเป็นวัยที่ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ ถึงแม้ความรู้สึกชนิดนี้จะเกิดกับเด็กบางคน ซึ่งเด็กจะต้องรับรู้และยอมรับ แต่นิทานที่ได้ฟังจะทำให้เด็กมีความคิดฟุ้งซ่านในเรื่องราวสูญเสียความรัก

ดังนั้นนิทานจึงควรเป็นเรื่องที่เด็กฟังแล้วสบายใจ เมื่อเขาได้พอสมควรเขาก็จะเข้าใจเองว่า อะไรเป็นเรื่องจริง อะไรเป็นเรื่องแต่ง และมีความมั่นใจในฐานะว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว

เด็กวัย 5 - 6 ขวบ เป็นวัยอยู่ในระยะคิดค้น แยกแยะว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด นิทานสำหรับเด็กวัยนี้ต้องแสดงให้เห็นชัดเจนว่า ความดีย่อมชนะความชั่ว การกระทำความดีย่อมมีผลตอบแทน

การเตรียมตัวก่อนเล่านิทาน

การเตรียมตัวก่อนเล่านิทานเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยเฉพาะผู้ที่เริ่มหัดเล่านิทานใหม่ ๆ ครูบางคนอาจรู้สึกว่าการเล่านิทานเป็นเรื่องยากมาก บางคนอาจคิดว่า จำเป็นต้องจำเนื้อเรื่องให้ได้คำต่อคำ การเล่านิทานไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุด เพียงแต่ผู้เล่าจะต้องรู้จักและเข้าใจเรื่องที่จะเล่าอย่างแจ่มแจ้ง

เพื่อให้การเล่านิทานดำเนินไปตามลำดับของเรื่อง และเพื่อป้องกันการลืม ผู้เล่าควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. อ่านเรื่องนั้นโดยตลอดอย่างช้า ๆ แล้วลองคิดสร้างภาพในจินตนาการเกี่ยวกับตัวละครและเหตุการณ์ในเรื่องเป็นลำดับ ปิดหนังสือ ลองคิดทบทวนภาพที่คิดสร้างไว้
 2. อ่านเรื่องอีกครั้ง แล้วพิจารณาว่าจะเล่าให้เหมือนต้นฉบับเดิมทุกอย่างหรือจะเรียบเรียงคำพูดใหม่ โดยไม่ให้เสียเค้าโครงเรื่องเดิม และรักษาส່วนดีไว้ด้วย และจะตัดข้อความปลุกย่อยตอนใดทิ้งบ้าง
 3. เขียนสังเขปเรื่องเป็นข้อ ๆ เพื่อให้เรื่องดำเนินไปตามลำดับไม่สับสน และเพื่อกันลืม ควรบันทึกข้อความหรือสำนวนดี ๆ ไว้
 4. วางแผนที่จะหาวิธีการเริ่มต้นเล่านิทานที่น่าสนใจ หลีกเลี่ยงการบรรยายที่ไม่จำเป็น
 5. หาความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เพิ่มเติม เช่น ความรู้เกี่ยวกับตัวละคร ขนบธรรมเนียมประเพณี และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ
 6. เลือกวิธีการเล่านิทานตามที่เหมาะสม การเล่านิทานอาจทำได้หลายแบบ ตั้งแต่วิธีการอย่างง่าย ๆ คือ เล่าด้วยปากเปล่า โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์เลย หรืออาจมีอุปกรณ์ประกอบก็ได้
- วิธีการเล่านิทาน จำแนกออกได้ดังนี้
- 6.1 เล่าปากเปล่า
 - 6.2 เปิดหนังสือประกอบการเล่า ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องจากหนังสือภาพ
 - 6.3 จัดหารูปแบบเด่น ๆ ในเรื่องมาประกอบการเล่า
 - 6.4 ทำเสียงประกอบการเล่าให้คล้ายตัวละครในเรื่อง เช่น เสียงเด็ก เสียงคนแก่ เสียงสัตว์ ฯลฯ
 - 6.5 ทำนิทานภาพเคลื่อนที่ โดยติดกระดาษทรายด้านหลังรูปภาพ ขณะที่เล่านิทานจะนำภาพที่ตรงกับเนื้อเรื่องติดบนกระดาษผ้าสาลี
 - 6.6 วาดภาพในขณะที่เล่า ถ้าผู้เล่ามีฝีมือในการวาดภาพดีพอ หรืออาจเชิญบุคคลอื่นมาช่วยวาดภาพให้ก็ได้
 - 6.7 มีหุ่นชนิดต่าง ๆ มาใช้ประกอบการเล่า

ในการเล่านิทาน อาจเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งที่กล่าวมาแล้ว หรืออาจใช้หลายวิธีรวมกันก็ได้ แล้วแต่จะเห็นสมควรว่า จะเล่าด้วยวิธีการแบบใดจึงจะเหมาะสม และบรรจุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูควรพยายามทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เสมอ เพื่อให้เกิดความสนใจ และเกิดความอยากรู้อย่างมีอะไรแปลกใหม่ในแต่ละวัน ความเปลี่ยนแปลงจะทำให้เวลาเล่านิทานเป็นเวลาที่น่าสนใจ

การใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่านิทานจะช่วยให้เกิดสนใจ ทำให้การเล่านิทานได้ผลดียิ่งขึ้น และทำให้แปลกออกไป แต่ควรระวังไม่ให้อุปกรณ์เหล่านั้น ดึงความสนใจของเด็กไปจากนิทานจนหมด นอกจากจะช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กแล้ว อุปกรณ์อาจนำมาใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ของการเล่านิทานก็ได้ เช่น เมื่อเล่าเรื่องประกอบภาพบนกระดานผ้าสาหล้าจบแล้วครูอาจดึงภาพออกให้หมด เพื่อให้เด็กได้ลองทบทวนเรื่อง โดยคิดภาพเข้าไปใหม่ด้วยตนเองหรือเด็กอาจจะเล่าเรื่องใหม่ที่แต่งขึ้นเองก็ได้

7. ครูควรเตรียมวิธีการบางอย่างที่จะนำมาใช้เพื่อให้เด็กเงิบเสียง และพร้อมที่จะฟังนิทาน เช่น การเล่นกับนิ้ว หรือเพลงสั้น ๆ ที่เด็กสนใจ ฯลฯ วิธีการเหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้คลายความกระวนกระวายหรือความอยู่ไม่สุขลงได้ เมื่อครูใช้วิธีการให้เด็กสงบนิ่งพร้อมที่จะฟังแล้ว ครูจึงเริ่มเล่านิทาน

จะเห็นได้ว่า นอกจากการใช้กิจกรรมดังกล่าวในการเตรียมเด็กให้สงบแล้ว ครูปฐมวัยอาจใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากนี้ เช่น อาจเป็นการเรียกชื่อเด็ก หรืออาจใช้นิ้วแตะริมฝีปากเป็นสัญญาณให้เด็กสงบ ฯลฯ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักสำคัญว่า ให้เด็กพอใจที่จะทำกิจกรรมอย่างมีสุขภาพจิตดี ไม่เคร่งเครียด หวาดกลัวครู

การเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) เป็นเทคนิค ที่นับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย แต่จากการสำรวจพบว่า การศึกษาวิจัยด้านนี้ยังมีน้อยมาก ซึ่งตามคุณลักษณะของกิจกรรมนี้ จากที่กล่าวมาข้างต้น น่าจะช่วยพัฒนาความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัยได้ ความสนใจหรือใส่ใจในการรับรู้ นับเป็นลักษณะนิสัยที่ดีที่จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและตั้งใจกระทำกิจกรรมอย่างเอาใจใส่ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กต่อไป

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) มีความสนใจในการรับรู้สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลม โดยวิธีปกติ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. วิธีดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย เด็กปฐมวัยทั้งชายและหญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ในโรงเรียนจินดารัตน์ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สุ่มห้องเรียน โดยใช้วิธีการจับฉลากมา 2 ห้องเรียน จากจำนวน 3 ห้องเรียน
2. สุ่มห้องเรียนที่ได้เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีการจับฉลาก กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยวิธีปกติ
3. เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่มีความสนใจสั้น จึงขอรายชื่อนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สนใจการทำกิจกรรมจากครูประจำชั้นทั้ง 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง จำนวนกลุ่มละประมาณ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1.1 ลักษณะเครื่องมือ

1.1.1 แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ฉบับปี 2531 รวม 8 หน่วยคือ แมงมุม ดอกไม้สวยสด สัตว์น้ำ ลอยกระทง วันพ่อ ต้นไม้ที่รัก จันทรคติทิวเขา และสวัสดีปีใหม่

1.1.2 แผนการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) รวม 8 หน่วย คือ แมงมุม ดอกไม้สวยสด สัตว์น้ำ ลอยกระทง วันพ่อ ต้นไม้ที่รัก จันทรคติทิวเขา และสวัสดีปีใหม่

1.2 การสร้างและหาคุณภาพ

1.2.1 แผนการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.2.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

1.2.1.2 ศึกษาแผนการสอนและกิจกรรมในการเตรียมเด็กให้สงบ

1.2.1.3 สร้างแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย หลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุมพัฒนาการและเป็นกิจกรรมที่ยึดเด็กเป็นหลัก ทั้งนี้โดยมีแนวทางจัดกิจกรรมดังนี้

1.2.1.3.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์และกิจกรรมในวงกลมชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนปี 2531 ที่ได้เขียนระบุไว้ และเลือกจัดกิจกรรมเตรียมเด็กให้สงบให้สอดคล้องกับกิจกรรมในวงกลมที่ได้ระบุไว้ในแผน เช่น ถ้าเป็นกิจกรรมการเล่นเกม หรือการปฏิบัติการทดลองซึ่งเด็กมีการเคลื่อนไหวมาก การเก็บเด็ก ควรเป็นกิจกรรมที่ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและท่าทางประกอบ

ที่ค่อนข้างเร็ว มีการออกเสียงไปพร้อม ๆ กัน ตัวอย่าง เช่น ผนตก พร้าพรา แม่คำ
 ทางร่ม ฯลฯ แต่ถ้ากิจกรรมในวงกลมเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างสงบ เช่น การเล่านิทาน
 การสาธิตต่าง ๆ การเก็บเด็กอาจจะเป็นการทอผ้าคล้องจอง หรือ การทำท่าประกอบเพลง
 เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่สงบและเกิดความสนใจในกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่

1.2.1.3.2 ครูเป็นผู้ใช้เทคนิคการเตรียมเด็ก

ให้สงบในช่วงเริ่มต้น และขณะดำเนินกิจกรรมในวงกลม ประมาณ 2 ครั้งใน 1 คาบ (20 นาที)

1.2.1.3.3 สื่อต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประกอบ

กิจกรรมการเตรียมเด็กให้สงบครั้งนี้ได้แก่ หุ่น การใช้ท่าทาง การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
 การร้องเพลง ปริศนาคำทายและคล้องจอง

1.2.1.3.4 จัดพิมพ์แผนการจัดกิจกรรมใน

วงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและแผนการจัด
 ประสิทธิภาพของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปี พ.ศ. 2531 ให้ผู้เชี่ยวชาญ
 ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นผู้ตรวจ
 พิจารณา จำนวน 3 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก ข) โดยใช้เกณฑ์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 อย่างต่ำ 2 ใน 3

1.2.1.3.5 นำแผนการจัดกิจกรรมในวงกลม

โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง
 แก้ไขตามข้อเสนอแนะ โดยใช้เกณฑ์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างต่ำ 2 ใน 3

1.2.1.3.6 นำแผนการจัดกิจกรรมในวงกลม

โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) ไปทดลองใช้กับเด็กอายุ 4 - 5 ปี
 ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนจินดารัตน์ สังกัดสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่
 ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่อง หลังจากนั้นจึงนำไปปรับปรุง
 แก้ไขอีกครั้ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2.1 ลักษณะเครื่องมือ

แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของ
เด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างและดัดแปลงจาก

2.1.1 แบบสังเกตพฤติกรรมความตั้งใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย ของ
ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์ (2525) ซึ่งดัดแปลงมาจาก Attention Activity Scale ของ
The Boston on Children's Hospital Parent and Teacher Questionnaires

2.1.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ของ อรวรรณ
สุมประคิษฐ์ (2533)

แบบสังเกตพฤติกรรมชุดนี้ มีจำนวน 14 ข้อ ให้ผู้สังเกตระบุเป็นความถี่
ของพฤติกรรม แล้วนำมาแปลเป็นค่าคะแนนเพื่อนำผลไปวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 การสร้างและหาคุณภาพ

แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย

2.2.2 ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย
ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมในวงกลม

2.2.3 นำพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้มาเขียนเป็นพฤติกรรมที่
สามารถวัดได้ โดยศึกษาจากแบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยดังนี้

2.2.3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมความตั้งใจในการรับรู้
ของเด็กปฐมวัย ของ ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์ (2525) ซึ่งดัดแปลงมาจาก Attention
Activity Scale ของ The Boston on Children's Hospital Parent and
Teacher Questionnaires

2.2.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยของ
อรวรรณ สุมประคิษฐ์ (2533)

แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างและจุดมุ่งหมายของการศึกษานี้

2.2.4 เขียนคู่มือการสังเกต โดยกำหนดคำนียาม ลักษณะของพฤติกรรมให้ชัดเจน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการสังเกต

2.2.5 ทาความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสังเกต โดยการศึกษาผู้นำแบบสังเกตพร้อมทั้งคู่มือการสังเกตไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเป็นผู้ตรวจพิจารณาความชัดเจนและครอบคลุมเนื้อหาของแบบสังเกต

2.2.6 ปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก ข) โดยใช้เกณฑ์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างต่ำ 2 ใน 3

2.2.7 ผู้วิจัยนำแบบสังเกตนี้ไปทดลองสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยอายุ 4 - 5 ปี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนจินดารัตน์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่อง หลังจากนั้นจึงน่าจะนำมาหาความเชื่อมั่นตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2531 : 170 - 171) โดยใช้สูตรครอนบัค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น .64

2.2.8 การหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกต ผู้ช่วยวิจัยจำนวน 3 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก ข) ศึกษาแบบสังเกตพร้อมทั้งคู่มือการสังเกตจนเข้าใจเป็นอย่างดีและนำไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลการสังเกตของผู้สังเกตทั้งสามไปคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของการสังเกต โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของสกอตต์ (Scott's Coefficient) เกณฑ์ในการตรวจสอบการสังเกตถือเป็นค่าที่แสดงถึงความสอดคล้องของผู้สังเกตทั้งสาม ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น .85

2.2.9 คัดเลือกและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของแบบสังเกตตามผลการวิเคราะห์

2.2.10 จัดพิมพ์เตรียมไว้ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. วิธีดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แผนการทดลอง

แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Posttest - Only Design (ลิวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 219) ตามตารางดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	-	X	T ₂
CR	-	~X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

E คือ กลุ่มทดลอง (Experimental Group)

C คือ กลุ่มควบคุม (Control Group)

R คือ การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random assignment)

T₂ คือ การสอบหลังที่จัดกระทำการทดลอง (Posttest)

X คือ การจัดการกระทำ (Treatment) กิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิค
การเตรียมเต็กให้สงบ (การเก็บเต็ก)

~X คือ การจัดการกระทำ กิจกรรมในวงกลมโดยวิธีปกติ

3.2 วิธีดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.2.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กทั้ง 2 กลุ่ม

3.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536

ใช้ระยะเวลาในการทดลอง รวม 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 1 คาบ คาบละ 20 นาที ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังนี้

3.2.2.1 กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น (ภาคผนวก ก) ในแผนการจัดประสบการณ์นี้ได้ระบุให้มีการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ ในช่วงเริ่มต้นกิจกรรม 1 ครั้ง และในขณะดำเนินการกิจกรรมอีก 1 ครั้ง รวม 2 ครั้ง ในเวลา 1 คาบ รวม 8 หน่วยคือ แมงมุม ดอกไม้สวยงาม สัตว์น้ำ ลอยกระทง วันพ่อ ต้นไม้ที่รัก จันทรคติฤดูหนาว และสวัสดีปีใหม่ สำหรับเทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบนั้น ผู้วิจัยเลือกใช้ การใช้ท่าทาง เพลง คำคล้องจอง และหุ่น โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและลักษณะของกิจกรรม เช่น ในกิจกรรมที่เด็กมีการเคลื่อนไหวมาก เทคนิคที่ใช้จะเป็นเทคนิคที่ค่อนข้างเร็ว เด็ก ๆ ได้ออกเสียงและขยับร่างกาย ประกอบไปด้วย แต่ถ้าเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างสงบ เช่น การเล่านิทาน การสาธิต เทคนิคที่ใช้จะช่วยทำให้เด็กเกิดความสงบได้เช่นเดียวกัน เช่น การท่องคำคล้องจอง การใช้ท่าทางที่ไม่ออกเสียง เป็นต้น

3.2.2.2 กลุ่มควบคุม ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลม

ตามขั้นตอนกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมในวงกลม จากแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่มที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ฉบับปี พ.ศ. 2531 รวม 8 หน่วยคือ แมงมุม ดอกไม้สวยงาม สัตว์น้ำ ลอยกระทง วันพ่อ ต้นไม้ที่รัก จันทรคติฤดูหนาว และสวัสดีปีใหม่

การทววิจัยครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในช่วงของกิจกรรมในวงกลม เป็นเวลากลุ่มทดลองละ 20 นาที โดยเริ่มดำเนินการระหว่างเวลา 10.00 น. - 10.20 น. ในกลุ่มหนึ่ง และอีกกลุ่มหนึ่งระหว่างเวลา 10.30 น. - 10.50 น. โดยสลับกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังในแต่ละวัน ดังตารางการทดลอง ดังนี้

ตาราง 2 กำหนดการจัดประสบการณ์ในการทดลอง

วัน	เวลา	10.00 น. - 10.20 น.		10.30 น. - 10.50 น.	
	จันทร์	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	อังคาร	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง	
	พุธ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง	
	ศุกร์	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	จันทร์	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง	
	อังคาร	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	พุธ	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง	
	พฤหัสบดี	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	ศุกร์	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง	

ผู้วิจัย : ธีรภัทร วรรณรัตน์

3.2.3 เมื่อดำเนินการทดลองรวมเวลาประมาณ 8 สัปดาห์แล้ว

ผู้ช่วยวิจัย 3 ท่าน ทำการสังเกต (Posttest) พฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในสภาพการทำกิจกรรมในวงกลมตามปกติ จากนั้นผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล และนำผลไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

✓ 4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และนำผลมาแปลงเป็นค่าคะแนน เพื่อหาคะแนนรวมของแต่ละคน โดยใช้เกณฑ์ในการแปลงค่า ดังนี้

ไม่เคยทำเลย	(0 ครั้ง)	=	5 คะแนน
นาน ๆ ทำครั้ง	(1 - 2 ครั้ง)	=	4 คะแนน
ทำบ้าง	(3 - 4 ครั้ง)	=	3 คะแนน
ทำบ่อย ๆ	(5 - 6 ครั้ง)	=	2 คะแนน
ทำเสมอ	(6 ครั้งขึ้นไป)	=	1 คะแนน

2. วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมความสนใจ ในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัยจากคะแนนรวมในข้อ 1 ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แล้วทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test แบบ Independent ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS/PC+ ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์สถาบันราชภัฏเทพสตรี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2531 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าความแปรปรวนคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2531 : 63)

$$s^2 = \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
 $\sum x$ แทน ผลรวมคะแนนทั้งหมด
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2531 : 64)

$$s = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N - 1)}}$$

เมื่อ s แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum x$ แทน ผลรวมคะแนนทั้งหมด
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

4. หาความสัมพันธ์ของการสังเกต โดยคำนวณจากสูตรของวิลเลียม เอ สก็อตต์
(William A. Scott) (ไพศาล หวังพานิช. 2531 : 143)

$$\pi = \frac{P_o - P_e}{1 - P_e}$$

เมื่อกำหนดให้ π แทน ความเชื่อมั่นของการสังเกต

P_o แทน อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการสังเกต ตรง
กันของผู้สังเกตสองคน ซึ่งหาได้จากผลต่าง
ระหว่างหนึ่งกับผลรวมของสัดส่วนของความ
แตกต่างระหว่างผู้สังเกต

P_e แทน อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการสังเกต
พฤติกรรมได้ตรงกันที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญของผู้
สังเกตสองคน ซึ่งหาได้จากสัดส่วนของคะแนน
พฤติกรรมที่มีจำนวนสูงสุดและรองลงมา โดยเลือก
จากผู้สังเกตคนใดคนหนึ่งก็ได้ นำค่าทั้งสองมายก
กำลังสองแล้วนำมารวมกัน

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตประเมินพฤติกรรม ความสนใจในการรับรู้โดยใช้
สูตรครอนบัค (Cronbach) (ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 170 - 171)

$$L = \frac{n}{n - 1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ	L	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	s_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือนี้ทั้งฉบับ

6. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
โดยใช้ t - test Independent Sample (ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 :
84)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าความแตกต่าง
	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนเด็กของกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	จำนวนเด็กของกลุ่มควบคุม
	s_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	s_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

x	แทน คะแนนดิบที่ได้จากการประเมิน
Σx	แทน ผลรวมของคะแนนดิบ
Σx^2	แทน ผลรวมของคะแนนดิบแต่ละตัวยกกำลังสอง
$\bar{x}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
s^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนน
t	แทน อัตราส่วนค่าวิกฤติที่พิจารณาจากค่าตาราง t
$\bar{x}_1$	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
$\bar{x}_2$	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
s_1^2	แทน ความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
s_2^2	แทน ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
N	แทน จำนวนเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง
**	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาผลของการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) ในด้านความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย หลังจากใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบกับกลุ่มทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๗ ละ 5 ครั้ง ๗ ละ 1 คาบ หรือ 20 นาทีแล้ว ได้ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็ก แล้วจึงนำไปเปรียบเทียบกับความสนใจในการรับรู้ของเด็กในกลุ่มควบคุม ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิคการเตรียม
เด็กให้สงบ (กลุ่มทดลอง) กับใช้วิธีปกติ (กลุ่มควบคุม)

กลุ่ม	N	X	SD	t
ทดลอง	15	63.93	3.88	4.53**
ควบคุม	15	56.73	4.77	

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองซึ่งใช้เทคนิคการเตรียม
เด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) มีพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ การร่วมกิจกรรมในวงกลมสูงกว่า
เด็กปฐมวัยในกลุ่มปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้เห็นพฤติกรรมของเด็กอย่างเด่นชัด จึงนำเสนอการเปรียบเทียบพฤติกรรมความ
สนใจของเด็กปฐมวัยทั้งสองกลุ่มในแต่ละพฤติกรรม ดังผลในตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิค
การเตรียมเด็กให้สงบกับวิธีปกติ

พฤติกรรม	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t
	N = 15		N = 15		
	X	S	X	S	
1. สนใจมองครู	3.53	0.99	1.07	0.26	9.33**
2. สนใจฟังครู	3.87	0.99	2.73	1.58	2.53*
3. ตั้งใจทำกิจกรรม	4.87	0.52	3.60	1.55	3.00**
4. ไม่ลุกกลิ้งกลอน	4.57	0.68	4.67	0.62	-0.80
5. มีสมาธิดี ไม่ใจลอยหรือเหม่อ	4.73	0.59	4.20	0.86	1.97
6. ไม่แสดงอาการท้าว ง่วง ตาปรือ บิคุ้ยเกียจ	4.47	0.83	4.67	0.72	-0.70
7. กระตือรือร้นในการทำกิจกรรม	5.00	0.00	5.00	0.00	0.00
8. ปฏิบัติตามกลุ่ม	4.87	0.35	4.53	0.52	2.07*
9. ไม่เปลี่ยนไปหาสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง	4.87	0.35	5.00	0.00	0.00
10. ทำกิจกรรมต่อเนื่อง	5.00	0.00	5.00	0.00	0.00
11. ไม่แสดงอาการงอแง โกรธแค้น หยิบโน่นหยิบนี่	3.80	1.32	3.87	1.24	0.14
12. เชื่อฟังครู	5.00	0.00	4.87	0.35	0.00
13. ไม่แสดงอาการผลัดลูกผลัดนี้	4.87	0.35	3.87	1.41	2.67*

ตาราง 4 (ต่อ)

พฤติกรรม	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t
	N = 15		N = 15		
	X	S	X	S	
14. ให้ความร่วมมือโดยตลอด	4.60	0.63	3.67	1.45	2.29*
รวม	4.56	0.28	4.05	0.34	4.53**

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 4 การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมแต่ละด้านของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) จะเห็นว่า ทุกพฤติกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงทั้งสิ้น ยกเว้นพฤติกรรมด้านการแสดงออก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลอง ซึ่งใช้วิธีการเตรียมเด็กให้สงบนั้น มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมสูงกว่า กลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้ใช้วิธีการดังกล่าวอย่างเด่นชัดหลายพฤติกรรม กล่าวคือ เด็กในกลุ่มทดลอง สนใจมองครู ตั้งใจทำกิจกรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนพฤติกรรมด้านสนใจฟังครู การปฏิบัติตามกลุ่ม มีความสงบไม่แสดงอาการผลุดกผลุดก และให้ความร่วมมือกับครูสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

✓ กล่าวโดยสรุป การใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) เป็นวิธีที่ช่วยให้เด็กในกลุ่มเป้าหมาย หรือเด็กที่ขาดความสนใจ มีความสนใจในการรับรู้สูงขึ้นอย่างได้ผล

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาและทดลองเปรียบเทียบความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบและโดยวิธีปกติ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลม ของเด็กปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก)
2. เพื่อเปรียบเทียบ ความสนใจในการรับรู้ การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ และโดยวิธีปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) มีความสนใจในการรับรู้สูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยวิธีปกติ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยทั้งชายและหญิงอายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย ทั้งชายและหญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนจินดารัตน์ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และเป็นเด็กที่ครูผู้สอนระบุว่า เป็นเด็กที่มีความสนใจการร่วมกิจกรรมระยะสั้นหรือระดับต่ำ แล้วสุ่มเด็กออกเป็น กลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 แผนการจัดกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมชั้นอนุบาลปีที่ 2 ฉบับปี พ.ศ. 2531 ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 14 ข้อ

4. วิธีดำเนินการทดลอง

4.1 การเตรียมการทดลอง ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กในกลุ่มตัวอย่างก่อนเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

4.1.1 ผู้วิจัยชี้แจงแบบสังเกตพฤติกรรม ความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย ให้ผู้ช่วยวิจัยจำนวน 3 ท่านทราบ เพื่อถือปฏิบัติและนำไปทดลองสังเกตเด็กปฐมวัยจำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

4.1.2 เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่มีความสนใจสั้น ผู้วิจัยจึงขอรายชื่อเด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมไม่สนใจการร่วมกิจกรรมในวงกลมจากครูประจำชั้น ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง จำนวนกลุ่มละ 15 คน

4.2 การดำเนินการทดลองโดย

4.2.1 กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ทดลองสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ฉบับปี พ.ศ. 2531 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นระยะเวลาประมาณ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที รวม 40 ครั้ง

4.2.2 กลุ่มควบคุม ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้ปกติ โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้สอน ตามแผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ฉบับปี พ.ศ. 2531 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นระยะเวลาประมาณ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที รวม 40 ครั้ง

4.3 หลังการทดลอง ผู้ช่วยวิจัยจำนวน 3 ท่านทำการสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในสภาพการทำกิจกรรมตามปกติ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ($\bar{X}$, SD) และใช้ t-test ในการทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบและโดยวิธีปกติ ปรากฏผลดังนี้คือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ มีความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้วิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยวิธีปกติ ทั้งนี้เพราะการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) สามารถช่วยทำให้เด็กเกิดความสนใจ และพร้อมที่จะฟังครูดังที่ นันทา โพธิ์คำ (2534 : 90) กล่าวไว้ว่าสำหรับเด็กปฐมวัยครูควรจะเริ่มกิจกรรมในวงกลมโดยการใช้ เพลง คำคล้องจอง การปรบมือเป็นจังหวะและการทำท่าทางต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ไคล้มบัส

(Kolumbus. 1983 : 161 - 162) ที่ได้กล่าวไว้ว่าในการเตรียมการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือ การสร้างความสนใจของเด็ก วิธีการที่ทำให้เด็กสงบและหันมาสนใจครูทำได้โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้กับเด็ก และในปี 2530 พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2530 : 39 - 40) กล่าวไว้ว่าตนเองเห็นว่าครูปฐมวัยควรเตรียมวิธีการที่หลากหลายนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กเงียบเสียงและพร้อมที่จะฟังครู เช่น การเล่นกับนิ้ว หรือใช้เพลงสั้น ๆ ที่เด็กสนใจ วิธีการเหล่านี้จะช่วยให้เด็กคลายความกระวนกระวายใจ หรือความไม่อยู่สุขลงได้ เมื่อครูได้ใช้วิธีการให้เด็กสงบพร้อมที่จะฟังแล้ว ครูจึงเริ่มกิจกรรม การที่สามารถทำให้เด็กเกิดความสนใจและพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมได้อย่างมีความสุข นับเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

นอกจากนี้ ชาร์ลส์ (Charles. 1972 : 3 - 32) กล่าวไว้ว่า ความสนใจของบุคคลจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมีกระบวนการหรือพัฒนาจากขั้นตอนต่าง ๆ โดยเริ่มจากต้องมีความพอใจ บุคคลจะมีความพอใจต่อสิ่งใดนั้น ในทางจิตวิทยาถือว่าต้องเกิดจากสิ่งเร้าที่เหมาะสม การที่ครูกำหนดวิธีการเร้าได้อย่างเหมาะสม จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมตอบสนองตรงตามวัตถุประสงค์ จึงถือว่าเป็นวิธีการที่ดี ทำให้เกิดความพอใจต่อกิจกรรมได้

ดังนั้น การที่ครูใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้ท่าทาง การใช้เพลง หุ่น และคำคล้องจอง จึงมีผลทำให้เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองเกิดพฤติกรรมแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างชัดเจนในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1.1 ความสนุกสนานกับการร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย กล่าวคือ ในขณะที่ครูใช้เทคนิคนี้ เด็ก ๆ ได้มีโอกาสใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวตามไปด้วย เช่น ประหมื่อ ขยับตัวท่าทางต่าง ๆ รวมทั้งการได้ออกเสียงร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง เป็นจังหวะพร้อม ๆ กัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้บรรยากาศในห้องเรียนเป็นไปด้วยความร่าเริง สนุกสนาน เด็ก ๆ ได้ผ่อนคลาย จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวร่วมกับครู ซึ่งแตกต่างไปจากเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยวิธีปกติโดยครูไม่ได้ใช้เทคนิคเหล่านี้ ดังที่ ลัดดา นิละมณี (2521 : 163 - 164) กล่าวไว้ว่า สำหรับเด็กปฐมวัยแล้ว การที่ได้มีโอกาสร้องเพลงและแสดงท่าทางประกอบ เด็ก ๆ มักจะทำจังหวะไปพร้อม ๆ

กันด้วย โดยอาจทำจังหวะด้วยกล้ามเนื้อ แขน ขา เท้า ให้แกว่งไปมา รวมทั้งการเอียงคอ โยกตัว ล่ายสะโพก เดิน วิ่ง กระโดด คลาน ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการช่วยทำให้เด็ก ได้บริหารร่างกายตามธรรมชาติและเป็นการพักผ่อนอารมณ์หรือผ่อนคลายกล้ามเนื้อที่ตึงเครียดได้

1.2 ในการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบในกลุ่มทดลองพบว่า เมื่อเด็กให้ความสนใจอยู่ที่ครูและร่วมปฏิบัติตามเทคนิคที่ครูใช้แล้ว เวลาที่ครูนำหรือชี้ชวนให้เด็กลงมือทำกิจกรรม เด็กมักจะถ่ายโยงความสนใจไปสู่กิจกรรมที่ครูชี้แนะและดำเนินกิจกรรมด้วยความสนใจ ซึ่งส่งผลให้เด็กเกิดการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ คือ ทักษะการฟัง การสังเกต เปรียบเทียบ ประสาทสัมผัสระหว่างความคิด มือ และสายตาไปพร้อม ๆ กัน ดังที่ ฟีนีย์ และคนอื่น ๆ (เขาวพา เดชะคุปต์. 2536 : 105 ; อ้างอิงมาจาก Feeney and others. 1987 : 205 - 210) กล่าวไว้ว่า เด็กเล็กนั้นเมื่อช่วงสมาธิสั้นและการรวมกลุ่มใหญ่ที่มีเด็กเป็นจำนวนมาก เป็นอุปสรรคอยู่ ถ้าครูสังเกตเห็นว่าเด็กบางคนไม่ร่วมกิจกรรม ครูไม่ควรบังคับ แต่ควรหาวิธีให้เขาสังเกตและติดตามกลุ่มในการทำกิจกรรม ดังนั้นครูปฐมวัยจึงควรเลือกใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของกิจกรรมแต่ละอย่าง ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่ ต้องอาศัยทักษะ หรือ ความชำนาญของครูจึงจะสามารถจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

1.3 จากการศึกษาครั้งนี้ ยังพบอีกว่า นอกจากเทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) จะช่วยทำให้เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลอง เกิดความสนใจและตั้งใจร่วมกิจกรรมในวงกลมได้แล้ว ยังเป็นการช่วยเปลี่ยนบรรยากาศในห้องเรียน ทำให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น ตั้งใจร่วมกิจกรรมด้วยความพอใจ นับได้ว่าเทคนิคนี้ช่วยทำให้ทั้งเด็กและครูมีสุขภาพจิตที่ดีอีกด้วย ซึ่งผิดกับเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุมที่มีจะถูกครูออกคำสั่ง ห้าม ดุ หรือ ตวาดเด็ก ทำให้เด็กหวาดกลัวครู และไม่กล้าแสดงออก ดังที่ ภรณ์ สุรรัตน์ (2523 : 78 - 87) กล่าวไว้ว่า เด็กปฐมวัยเรียนจากการเลียนแบบ ทำตามสิ่งที่เขาพบเห็นและจากการมีโอกาสดทดสอบของตัวเอง สำหรับเด็กในวัยนี้ ครูควรลดการลงโทษทุกชนิดเพราะเด็กยังไม่รู้เรื่องใดมากและยังรับรู้ได้น้อย

นอกจากนี้ การใช้เทคนิคเตรียมเด็กให้สงบในกลุ่มทดลอง ยังเป็นการฝึกให้เด็กเกิดวินัยพร้อมที่จะรับฟังและปฏิบัติตามครูด้วยความตั้งใจและสนใจซึ่งผิดกับเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุมที่ร่วมกิจกรรมโดยครูมิได้ใช้เทคนิคนี้จึงทำให้เด็กขาดความสนใจในบางช่วง ทั้งนี้ เพราะโดยธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะมีช่วงความสนใจสั้น

2. ผลจากการวิเคราะห์ในตาราง 4 พบว่า พฤติกรรมความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลอง สูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัยทั้งสองกลุ่มในแต่ละพฤติกรรม จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาพฤติกรรมแต่ละด้านของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างชัดเจน ซึ่งได้แก่พฤติกรรมการสนใจมองครู การตั้งใจทำกิจกรรม การสนใจฟังครู การปฏิบัติตามกลุ่ม รวมทั้งไม่แสดงอาการผลัดลูก ผลัดนั่งและให้ความร่วมมือโดยตลอด ในทางตรงกันข้าม เด็กในกลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้ใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ จะมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมความสนใจต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมสนใจมองและสนใจฟังครู มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

แสดงว่า การใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ มีผลทำให้กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้รับเทคนิคนี้ ดังที่ วิยะดา บัวเพื่อน (2531 : 13) กล่าวว่า การที่จะทำให้เด็กเกิดความสนใจได้นั้นครูจะต้องอาศัยเทคนิควิธีต่าง ๆ โดยการใช้สิ่งเร้าหรือการเสริมแรงต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้เด็กมีความพอใจเกิดความมุ่งมั่น และมีความสนใจได้ตลอดเวลาในขณะที่มีการกระทำกิจกรรม การใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้ท่าทาง เพลง หุ่น คำคล้องจอง นอกจากจะสามารถทำให้เด็กในกลุ่มทดลองเกิดพฤติกรรมสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมได้แล้วยังทำให้เด็กสนุกสนานและเพลิดเพลินต่อการทำกิจกรรมอีกด้วย สอดคล้องกับที่ กอร์ดอน และคนอื่น ๆ (Gordon and others. 1972 : 44) กล่าวว่า สำหรับเด็กเล็ก ๆ การใช้ท่าทาง เพลงและคำคล้องจองที่นำมาใช้ในการเล่นนิ้วและมือจะช่วยให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสบริหารกล้ามเนื้อเล็กและช่วยให้เขาสามารถเรียนรู้คำศัพท์ต่าง ๆ ได้ด้วยความสนใจและสนุกสนาน

ดังนั้น เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) นับได้ว่าเป็นเทคนิคที่ช่วยให้ครูปฐมวัยสามารถดำเนินกิจกรรมได้บรรลุวัตถุประสงค์โดยเด็กมีพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมเป็นอย่างดี จึงควรได้รับการส่งเสริมและขยายผลรูปแบบของเทคนิคนี้ให้แพร่หลายต่อไป

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

1. บรรยายภาคในการทำกิจกรรม จากการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเอง ในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า บรรยายภาคในการจัดกิจกรรมในวงกลมในกลุ่มทดลองสนุกสนาน เด็ก ๆ ทำกิจกรรมร่วมกันกับครู ด้วยความร่าเริง เบิกบานและเพลิดเพลิน การใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) ในลักษณะต่าง ๆ ช่วย让孩子 ๆ ได้ทำกิจกรรมด้วยความรู้สึกว่าได้เล่นไปด้วย เช่น การทำท่าทางต่าง ๆ การร้องเพลง การได้ทอคำคล้องจองเป็นจังหวะพร้อม ๆ กัน ดังที่ วัฒนา บุญฤทธิ์ (2530 : 16) กล่าวไว้ว่า สำหรับเด็กปฐมวัยแล้ว การเล่นเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งเพราะนอกจากจะทำให้เกิดความรู้สึกสนุกสนานแล้ว ยังช่วยทำให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาทักษะต่าง ๆ ไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เปสตาลอสซี (Pestalozzi) และเฟรเบล (Froebel) ที่เชื่อว่า การเล่นเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ภายในและจะแสดงออกเมื่อได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนด้วยการเล่นกิจกรรมต่าง ๆ เด็ก ๆ ไม่ควรถูกบังคับให้เรียนแบบท่องจำ แต่ให้เรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กได้สังเกตและเข้าใจจากการเห็นด้วยสายตา สัมผัส จับต้องและรู้สึก (จิวิวรรณ จิงเจริญ. 2528 : 9) ในการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบสามารถทำให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว กล่าวคือ ในด้านสติปัญญาเด็กได้รู้จักสังเกต เปรียบเทียบ รู้จักคิดและปฏิบัติตามคำสั่ง ด้านอารมณ์และจิตใจ เด็ก ๆ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินนอกจากนี้เด็กยังได้พัฒนาด้านร่างกาย จากการเคลื่อนไหวการทำท่าทางต่าง ๆ ได้ฝึกทักษะการฟัง ประสาทสัมพันธ์ระหว่างความคิด ตาและมือไปพร้อม ๆ กัน

แต่สำหรับในกลุ่มควบคุมนั้น บรรยาภาศในการร่วมกิจกรรมของเด็ก ๆ จะค่อนข้าง
เคร่งเครียด เนื่องจากโดยธรรมชาติแล้วเด็กปฐมวัยจะซุกซน อยากรู้อยากเห็น ความสนใจสั้น
(เกคินี นิสสัยเจริญ. 2527 : 1) จึงทำให้เด็กไม่สนใจในการทำกิจกรรม บางคนอาจจะ
ผลุดลุกผลุดนั่งเดินไปมาอยู่ที่ต่าง ๆ ทำให้ผู้สอนต้องออกคำสั่งห้าม หรือตวาดเด็ก นำเสี่ยงของครู
ในลักษณะนี้จึงไม่อ่อนโยน แต่จะมีลักษณะคาดคั้น บังคับเด็ก ซึ่งมีผลต่อสุขภาพจิตทั้งของเด็กและครู
กล่าวคือ ครูมีลักษณะอารมณ์ไม่ดีมีส่วนเด็กก็เกิดความรู้สึกทู่ทวดกลัวครู เป็นต้น

2. การเลือกใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก)

ผู้วิจัย พบว่า การเลือกใช้เทคนิคให้เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ทั้งนี้ควรคำนึงถึง
หลักต่อไปนี้

2.1 การใช้เทคนิคให้เหมาะสมกับจุดประสงค์

ในการจัดกิจกรรมของครูจะพบว่ามีทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรม
นอกห้องเรียนซึ่งเด็กมีโอกาที่จะวุ่นวาย ไม่สนใจและไม่เชื่อฟังครูได้ตลอดเวลา ดังที่ พูนสุข
บุญสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ (พูนสุข บุญสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ. 2523 : 6) กล่าวไว้ว่า เด็ก
ปฐมวัยเปรียบเหมือนหนู และครูปฐมวัยก็เปรียบเหมือนผู้ที่ทำหน้าที่จับปูใส่กระด้ง ดังนั้นครูปฐมวัย
ควรเลือกใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ กล่าวคือถ้าเป็นกิจกรรมใน
ห้องเรียนที่ครูต้องการทำให้เด็กสงบก็ควรใช้เทคนิคที่ไม่ทำให้เด็กฉีกคะนอง แต่เมื่อใช้
เทคนิคแล้วจบลงด้วยความสงบเช่น การท่องคำคล้องจองหรือการทำท่าประกอบเพลง ในกรณีที่
รูปแบบการสอนเป็นกิจกรรมการเล่นเกมหรือการปฏิบัติการทดลอง ซึ่งเด็กมีการเคลื่อนไหวมาก
ควรใช้เทคนิคที่เกี่ยวกับการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและท่าทางประกอบที่ค่อนข้างเร็วมีการ
ออกเสียงไปพร้อม ๆ กัน ส่วนกิจกรรมนอกห้องเรียนนั้นครูจำเป็นต้องพิจารณาเลือกใช้เทคนิคให้
เหมาะสม โดยที่ครูจะต้องคำนึงถึง ข้อตกลงกับเด็กด้วย

2.2 การใช้เทคนิคให้เหมาะสมกับกิจกรรมและโอกาสที่จะใช้

การใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ ให้เหมาะสมกับกิจกรรมและโอกาส
ที่จะใช้ เนื่องจากบรรยาภาศในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยมีความจำเป็นที่จะต้องไม่ให้
อยู่ในสภาพที่น่าเบื่อหน่าย เพราะช่วงความสนใจของเด็กวัยนี้สั้น ครูปฐมวัยจึงควรคำนึงถึงระยะ

เวลาและโอกาสที่จะใช้ให้เหมาะสม รวมทั้งต้องสามารถรักษาบรรยากาศสดชื่นรื่นเริงในขณะที่ดำเนินกิจกรรมไว้ให้ได้ เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบเปรียบเสมือนส่วนบูรณการในการจัดกิจกรรม การเลือกใช้เทคนิคจึงควรขึ้นอยู่กับโอกาสดังต่อไปนี้

โอกาสที่ใช้	ช่วงเวลา
ช่วงเริ่มต้นกิจกรรม	- ใช้เวลาสั้น ๆ (ประมาณ 1 - 2 นาที)
ช่วงที่ต้องการเร้าใจให้เด็กทำกิจกรรม	- ใช้เวลาสั้น ๆ (ประมาณ 1 - 2 นาที)
ช่วงต่อระหว่างกิจกรรม	- ใช้เวลาสั้น ๆ (ประมาณ 1 - 3 นาที)

2.3 การใช้เทคนิคให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก

การใช้เทคนิคให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัย เป็นผู้ที่มีหน้าที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงเด็กเป็นหลัก กิจกรรมที่จัดควรคำนึงถึงความยากง่ายปะปนกันไป เช่นในการทำทางประกอบกิจกรรม ควรเริ่มจากท่าง่าย ๆ ไปจนถึงทำที่ซับซ้อนยากขึ้นแต่ก็ไม่ควรยากเกินไป ดังที่ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์ (2525 : 19) กล่าวไว้ว่า ครูปฐมวัยควรเลือกสิ่งเร้าที่ตรงกับความสนใจและระดับวุฒิภาวะของเด็ก คือไม่ง่ายจนไม่เกิดพัฒนาการในขั้นต่อไป แต่ก็ไม่ควรยากจนเกิดความคับข้องใจและความเครียดเพราะไม่อาจรับรู้ได้

3. ก่อนการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ ครูควรกำหนดจุดสัมผัสด้วยสายตา (Eye Contact) ไว้ที่เด็ก ดังที่ หทัย ตันหยง (2532 : 190) กล่าวว่า ถ้าในห้องเรียน มีเด็กหลาย ๆ คน ครูควรค่อย ๆ เปลี่ยนจุดจับสายตาไปให้ทั่วถึง ไม่ควรพูดทาง มองไปอีกทาง หรือกระพริบตา หลบสายตา แหงนหน้ามองเพดาน มองไปนอกหน้าต่าง เป็นต้น

การใช้สายตาจึงเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่ง การใช้สายตาที่ถูกต้องจะทำให้ครูสามารถสังเกตสิ่งต่าง ๆ ได้มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ สามารถตรวจสอบระดับความสนใจและตรึงความสนใจของเด็กได้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลของการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านเกี่ยวกับเทคนิควิธีที่ครูปฐมวัยควรนำมาใช้ก่อนการจัดกิจกรรมใดก็ได้ให้กับเด็กปฐมวัย

สิ่งสำคัญที่ครูปฐมวัยควรคำนึงถึงและยึดเป็นหลักก็คือ

1. ก่อนจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูควรเริ่มด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่นำไปให้เกิดความสนใจและกระพือกิจกรรมด้วยความสบายใจและเพลิดเพลิน
2. ในระยะของวัยนี้^๕ เด็กปฐมวัยควบคุมความสนใจได้ในช่วงเวลาสั้น การนำเทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบมาใช้จะช่วยตรึงความสนใจของเด็กได้ แต่ไม่ควรใช้เวลานาน เมื่อพบว่าเด็กเกิดความสนใจแล้ว ครูควรดำเนินขั้นตอนกิจกรรมต่อไปทันที
3. ครูปฐมวัยควรคำนึงถึงการเลือกใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบให้เหมาะสมกับเวลา สถานที่และโอกาสที่ใช้ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัยและหลักพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะในการทววิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) ให้กว้างขวางขึ้น โดย

1. ศึกษาเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยที่เรียนในโรงเรียน สังกัดอื่น ๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนาเด็กกรมการศาสนา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อเป็นการตรวจสอบผลการใช้ในสถานศึกษาที่มีสภาพแตกต่างออกไป
2. ควรมุ่งศึกษาลักษณะด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย ภายหลังการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) เช่น การสังเกต ความมีวินัย พัฒนาการทางภาษา อารมณ์จิตใจ และความสามารถในการแสดงออก ฯลฯ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ✕ กัญญา สุวรรณแสง. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา, 2532
- กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไลศ ประสานมิตร, ม.ป.ป.
- กฤษรี คำขาย. จิตวิทยาเด็ก. ลพบุรี : ศูนย์การพิมพ์วิทยาลัยครูเทพสตรี, 2525.
- _____. จิตวิทยาสังคม. ลพบุรี : ศูนย์การพิมพ์วิทยาลัยครูเทพสตรี, 2528.
- เกศินี นิสสัยเจริญ. "การสอนศิลปะสำหรับเด็กเล็ก," เอกสารประกอบการอบรม พ.ค.ค. รุ่นที่ 2. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2527.
- ✓ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2530.
- _____. แนวการจัดประสบการณ์ขั้นเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2528.
- _____. แผนการจัดประสบการณ์ขั้นเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- _____. แผนการจัดประสบการณ์อนุบาลปีที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2529.
- ✕ _____. สรุปผลการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 6 พ.ศ. 2530 - 2534 ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ระยะครึ่งแผน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.
- _____. เอกสารชุดอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 6. กรุงเทพฯ : คุรุสภา ลาดพร้าว, 2528.
- _____. แผนการจัดประสบการณ์ขั้นอนุบาลปีที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน สำนักราชบัณฑิต. การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : เอราวิชันการพิมพ์, 2523.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน สำนักราชการรัฐมนตรี. รายงานการวิจัย

การจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และพิมพ์
เจริญผล, 2522.

_____. วารสารการศึกษาแห่งชาติฉบับนโยบายและแผนระยะยาว. กรุงเทพฯ :
รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2524.

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนัก, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. รายงาน

ผลการทดลองใช้ชุดเตรียมความพร้อมด้านจริยศึกษาระดับอนุบาล, กรุงเทพฯ :
หน่วยศึกษานิเทศก์, 2532.

_____. แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,
2531.

_____. แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,
2531.

✓ จวีรรณ จิงเจริญ. การใช้สื่ออุปกรณ์ของเล่นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเด็กระดับก่อนวัย
ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2528.

โถมศรี อิศรางกูร ณ อยุธยา. การรับรู้คำกริยาไทยของนักเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อัดสำเนา.

✓ ชุตินา ลวสุตานนท์. การศึกษาสมรรถภาพของครูอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. จิตวิทยาการสอนคนดื้อ. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2534.

✗ ไตรรงค์ เจนการ. "ความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย," วิทยาคารย. 85(2) :
62 - 64 ; กุมภาพันธ์ 2530.

ทรงสนีย์ เอี่ยมสะอาด. วิเคราะห์ลักษณะนิสัยสัมฤทธิ์ในหนังสือเด็ก. ปรินิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

ไทยอิสราเอล, ขมรม. เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : เอรวิณการพิมพ์, 2523.

✗ นงลักษณ์ สิบสัณ และคนอื่น ๆ. พฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ :
กราฟิการ์ต, 2524.

นันทา ไพธิดา. การจัดกิจกรรมในวงกลมของครูชั้นเด็กเล็กที่ได้รับการนิเทศแบบใช้
เทปโทรทัศน์สาธิตการสอนและแบบปกติ. ปรินทิพพันธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

นัยพินิจ คชภักดี. พัฒนาสมองลูกให้ล้ำเลิศ. กรุงเทพฯ : แพลนพับลิชชิ่ง, 2534.

✕ บังอร ดวงดุขี. "หุ่น," เดลินิวส์. 21 ; 8 พฤศจิกายน 2535.

✕ บันลือ พงกษะวัน. แนวการสอนสำเร็จรูป. คู่มือครูสอน ป.1 และเด็กแรกเรียน
 ไทยวัฒนาพานิช, 2518.

✕ บุญเยี่ยม จิตรคอน. การเล่นในร่มและการเล่นกลางแจ้ง การเล่นและเครื่องเล่นเพื่อ
พัฒนาเด็ก. เอกสารทางวิชาการ. คณะทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องเล่นเด็ก,
 2524.

✕ เบญจา แสงมะลิ. "ศูนย์เด็กในฝัน," ที่ระลึกเกษียณกระทรวงศึกษาธิการ. โรงพิมพ์
 เนติศึกษา, 2518.

✕ ประสาท อิศรปริดา. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : กราฟิคอาร์ต, 2522.

✕ ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์. การทดลองเปรียบเทียบผลจากวิธีการที่แตกต่างกันในการใช้สิ่งเร้าต่อ
ความตั้งใจในการรับรู้และการเรียนรู้ในเด็กวัยก่อนเข้าเรียน. ปรินทิพพันธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525. อัดสำเนา.

✕ พรทิพย์ วินโกลินทร์. นิทาน ละคร และหุ่นสำหรับเด็ก. ปทุมธานี : ฝ่ายเอกสารตำรา
 สำนักส่งเสริมวิชาการ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2530.

✕ พรรณี ข. เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2522.

✕ พวงทอง ไสยวรรณ. กระบวนการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย. พิษณุโลก. วิทยาลัยครู
 พิบูลสงคราม, 2531.

✕ พิพณา ชัยพงศ์. การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย. เอกสารการบรรยายชุดที่ 3
 แผนการศึกษาปฐมวัย กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2530.

_____ . การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์การศาสนา, 2529.

*พัฒนา ชัยพงศ์. การเตรียมเด็กให้สงบ. เอกสารประกอบการอบรม กรุงเทพฯ : 2535.

พูนสุข บุญสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ. "พัฒนาการเรียนรู้ของเด็กระดับอนุบาล," เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. ชมรมไทยอิสราเอล, 2523.

ไพศาล หวังพานิช. วิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

*ภรณ์ สุรัตน์. เด็กก่อนวัยเรียนเรียนรู้อะไร อย่างไร. เทพบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2523.

*เยาวพา เดชะคุปต์. กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.

_____. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

รัชนี้ ศรีไพรวรรณ. "การเล่านิทานและเล่าเรื่อง," สื่อภาษาชุมชนภาษาไทยของครูสภา. 3(3) : 37 - 40 ; เมษายน 2516.

ราศรี ทองสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ. คู่มือการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2529.

X เรไร ทนการ. ผลการใช้ชุดการนิเทศที่มีต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

*ลัดดา นิละมณี. นวัตกรรมทางการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ระดับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2521.

*วันเพ็ญ เหมะผดุงกุล. พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กก่อนประถมศึกษาที่ครูมีการใช้คำถามในระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรมในวงกลม. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

วัฒนา บุญฤทธิ์. การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ด้านอารมณ์และความรู้สึกของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ

การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนต่างกัน. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

* วิยะดา บัวเพ็ญ. การศึกษาความสนใจในการเล่นเกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยโดยมีครู

ชี้แนะและเล่นด้วยตนเอง. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

* ศรีธรรม ธนะภูมิ. พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, 2535.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. การศึกษาและพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กใน

โรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.

_____. รายงานการวิจัยและการวิเคราะห์แนวทางจัดการศึกษาระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.

สุจิตรา ขาวสำอาง. ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด

ประสบการณ์โดยเด็กเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพ และครูเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพ.

ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2533. อัดสำเนา.

* สุไทย์ธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. พฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา หน่วย 1 - 5.

กรุงเทพฯ : กราฟิคอาร์ต, 2524.

สุนทร โคตรบรรเทา. การพัฒนาและส่งเสริมความเก่งของลูกกรีก. กรุงเทพฯ :

แปลนพับลิชชิ่ง, 2533.

พทัย ดันหยง. การปรับปรุงการสอนด้วยอารมณ์ขัน. กรุงเทพฯ : บริษัทประยูรวงศ์, 2532.

◁ อบรม สนิทบาล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พีระพัฒนา, ม.ป.ป.

อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์. พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และทักษะการเล่นทางสังคม

ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบไทยและการเล่นที่จัดอยู่ทั่วไป.

ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2533. อัดสำเนา.

- X Bloom. B.S. Stability and Change in Human Characteristics.
 New York : John Wiley and Son, 1964.
- X Charles, C.M. Educational Psychology. The Instructional Endeavor,
 Mosby Company, 1972.
- Gordon. J. and others. Child Learning Through Child Play : Learning
 Activities for Two and Three Year olds. New York :
 St. Martin's Press, 1972.
- Hilgard, E.R. and others. Introduction to Psychology. 4th ed.
 New York : Harcourt, Brace World Inc, 1967.
- Holme, R. and others. Psychology Today : An Introduction. California :
 Communications Research Machines Inc., 1972.
- X Kaplan, H.I., and others. Comprehensive Textbook of Psychiatry.
 3rd ed., Baltimore, William Wilkins Co., 1980.
- X Kolumbus, E.S. Is It Tomorrow Yet?. Haifa, Israel : Mount Carmel
 International Training Centre for Community Services. 1983.
- Lavine, M.D., and others. A Pediatric Approach to Learning
 Disorder. New York : John Wiley & Son, Inc., 1981.
- Leeper, S.H., and others. Good School for Young Children. 4th ed.
 New York : Macmilland Publishing Co. Inc., 1974.
- X Mussen P.H. Handbook of Research Methods in Child Development.
 New York : John Wiley and Sons, Inc., 1970.
- X Piaget, J. The Construction of Reality in the Child. 5th ed.
 New York : Basic Book Inc., 1959.
- X Spodex. B. The Preparation and Certification of Early Childhood
 Personel Handbook of Research in Early Childhood Education.
 New York : Macmilland, 1982.
- Tyler, S. and others. "Attention and Activity in the Young Child,"
British Journal of Education Psychology. 49 : 194 - 197;
 1979.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบและโดยวิธีปกติ
- ภาพแสดงการร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัยโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ
- แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบและโดยวิธีปกติ

หน่วย แม่มม

วันที่ 1

- จุดประสงค์
1. เพื่อฝึกทักษะด้านการฟัง การพูดสนทนา และแสดงความคิดเห็น
 2. เพื่อฝึกทักษะด้านการสังเกต และการปฏิบัติตามคำสั่ง
 3. เพื่อให้เด็กทราบรูปร่างลักษณะของแม่มม

เนื้อหา รูปร่างลักษณะของแม่มม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูให้เด็กดูของจริง (ถ้ามี)	<u>ขั้นนำ</u> 1. เก็บเด็กโดยใช้การเล่นนิ้วมือ ครูนำท่าทางประกอบ "การเล่นแสดงท่าทางบุคคลในครอบครัว" 2. ครูให้เด็กดูของจริง (ถ้ามีตัวแม่มม)
<u>ขั้นดำเนินกิจกรรม</u> 2. ครูนำภาพแม่มมมาให้เด็กดู และถามเด็กว่าเป็นภาพอะไร 3. ครูกับเด็กร่วมกันอภิปรายรูปร่างลักษณะของแม่มม โดยใช้ของจริงหรือรูปภาพ	<u>ขั้นดำเนินกิจกรรม</u> 3. เก็บเด็กโดยครูนำท่าทางประกอบเพลง "แบมือแล้วกำ" 4. ครูนำภาพแม่มมมาให้เด็กดู และถามเด็กว่าเป็นภาพอะไร 5. ครูกับเด็กร่วมกันอภิปรายรูปร่างลักษณะของแม่มม โดยใช้ของจริงหรือรูปภาพ

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นสรุป</u> 4. ครูสอนให้เด็กร้อง และทำท่าทางประกอบเพลง แมงมุมลาย <u>สื่อการเรียนรู้</u> 1. ของจริง 2. รูปภาพแมงมุม 3. เพลง แมงมุมลาย <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตการพูด และการตอบคำถาม 2. สังเกตความสนใจ และการปฏิบัติกิจกรรม	<u>ขั้นสรุป</u> 7. ครูสอนให้เด็กร้อง และทำท่าทางประกอบเพลง แมงมุมลาย ข้อเสนอนี้ถ้าเด็กยังไม่สงบ ครูอาจใช้เทคนิคเก็บเด็กเพิ่มเติมการโดยใช้หุ่นจำลองหรือหุ่นร้องเพลง <u>สื่อการเรียนรู้</u> 1. ของจริง 2. รูปภาพแมงมุม 3. เพลง แมงมุมลาย 4. เพลง แบมือแล้วกำ <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตการพูด และการตอบคำถาม 2. สังเกตความสนใจ และการปฏิบัติกิจกรรม

หน่วย แผนภูมิ

วันที่ 2

- จุดประสงค์
1. เพื่อฝึกทักษะด้านการฟัง การพูดสนทนา และแสดงความคิดเห็น
 2. เพื่อฝึกทักษะด้านการสังเกต และการเปรียบเทียบ
 3. เพื่อให้ได้รู้จักลักษณะที่อยู่อาศัยของแมงมุม

เนื้อหา ลักษณะที่อยู่อาศัยของแมงมุม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาทักทายเด็ก <u>ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม</u> 2. ครูเล่านิทานเรื่อง แมงมุม 3 ตัว 3. ครูกับเด็กร่วมกันสรุปเนื้อหาในนิทาน แล้วสนทนาถึงลักษณะที่อยู่อาศัยของแมงมุม 4. ครูทบทวนเนื้อหาใกล้-ไกล จากภาพ	<u>ขั้นนำ</u> 1. เกือบเด็กโดยครูนำเล่นนิ้วมือ "มือของจัน" 2. ครูสนทนาทักทายเด็ก <u>ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม</u> 3. ครูเล่านิทานเรื่อง แมงมุม 3 ตัว 4. เกือบเด็กโดยใช้หุ่นคุ้ยเขี่ยทักทายเด็ก 5. ครูกับเด็กร่วมกันสรุปเนื้อหาในนิทาน แล้วสนทนาถึงลักษณะที่อยู่อาศัยของแมงมุม 6. ครูทบทวนเนื้อหาใกล้-ไกล จากภาพ

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นสรุป</u> 5. ครูสอนให้เด็กพูดคำคล้องจองแมงมุม <u>สื่อการเรียนรู้</u> 1. นิทานเรื่อง แมงมุม 3 ตัว 2. คำคล้องจอง แมงมุม <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตการพูด และการตอบคำถาม 2. สังเกตความสนใจ และการปฏิบัติกิจกรรม	<u>ขั้นสรุป</u> 7. ครูสอนให้เด็กพูดคำคล้องจองแมงมุม ข้อเสนอแนะ ถ้าเด็กยังไม่สงบ ครูอาจใช้เทคนิคเก็บเด็กเพิ่มเติม โดย ใช้ ทำทางประกอบเสียง <u>สื่อการเรียนรู้</u> 1. นิทานเรื่อง แมงมุม 3 ตัว 2. คำคล้องจอง แมงมุม 3. หุ่น คุกกี้ 4. คำคล้องจองการเล่นนิ้วมือ "มือของฉัน" <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตการพูด และการตอบคำถาม 2. สังเกตความสนใจ และการปฏิบัติกิจกรรม

หน่วย แม่มุม

วันที่ 3

- จุดประสงค์
1. เพื่อฝึกทักษะด้านการฟัง การพูดสนทนา และแสดงความคิดเห็น
 2. เพื่อฝึกทักษะด้านการสังเกต และการปฏิบัติตามคำสั่ง
 3. เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

เนื้อหา การกินอาหารของแม่มุม

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูเล่านิทานเรื่อง ราชสีห์กับตัวเห็บ <u>ขั้นดำเนินการกิจกรรม</u> 2. ครูกับเด็กร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องในนิทาน 3. ครูนำภาพใบแม่มุม ภาพแมลงต่าง ๆ ที่เป็นอาหาร มาให้เด็กดูแล้วสนทนาจากภาพ	<u>ขั้นนำ</u> 1. เก็บเด็กโดยให้หุ่นรูปเด็กหญิงมาสนทนา ทักทายเด็ก ๆ 2. ครูเล่านิทานเรื่อง ราชสีห์กับตัวเห็บ <u>ขั้นดำเนินการกิจกรรม</u> 3. ครูกับเด็กร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องในนิทาน 4. เก็บเด็กโดยครูนำภาพทำทางประกอบเพลง "ก่า ก่า แบ แบ" 5. ครูนำภาพใบแม่มุม ภาพแมลงต่าง ๆ ที่เป็นอาหาร มาให้เด็กดูแล้วสนทนาจากภาพ

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นสรุป</u> 4. ครูสรุปบททวนการจับสัตว์มาเป็นอาหารของแมงมุม <u>สื่อการเรียนรู้</u> 1. นิทานเรื่อง ราชสีห์กับตัวเห็บ 2. ภาพแมลงต่าง ๆ เช่น ยุง ลูกเห็บ แมลงวัน ฯลฯ <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตการพูด และตอบคำถาม 2. สังเกตจากความสนใจ และการปฏิบัติกิจกรรม	<u>ขั้นสรุป</u> 7. ครูสรุปบททวนการจับสัตว์มาเป็นอาหารของแมงมุม ข้อเสนอแนะ ถ้าเด็กยังไม่สงบ ครูอาจใช้เทคนิคเก็บเด็กเพิ่มเติม โดยการใช้หุ่นประกอบการสนทนาหรือร้องเพลง <u>สื่อการเรียนรู้</u> 1. นิทานเรื่อง ราชสีห์กับตัวเห็บ 2. ภาพแมลงต่าง ๆ เช่น ยุง ลูกเห็บ แมลงวัน ฯลฯ 3. หุ่น เด็กหญิง 4. เพลง กา กา แอ แอ <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตการพูด และตอบคำถาม 2. สังเกตจากความสนใจ และการปฏิบัติกิจกรรม

หน่วย แง่มุม

วันที่ 4

- จุดประสงค์
1. เพื่อฝึกทักษะด้านการฟัง การพูดสนทนา และแสดงความคิดเห็น
 2. เพื่อฝึกทักษะด้านการสังเกต และเปรียบเทียบ
 3. เพื่อพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และพัฒนากล้ามเนื้อ

แขน ขา

เนื้อหา การเกิดของแมงมุม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูนำภาพแมงมุมที่มีกระเปาะอยู่ใต้ตัวมาให้เด็กดู และถามว่าใต้ตัวของแมงมุมคืออะไร	<u>ขั้นนำ</u> 1. เกือบเด็กโดยครูนำพาทำทางประกอบ การท่องคำคล้องจอง "ไข่ 10 ฟอง" 2. ครูนำภาพแมงมุมที่มีกระเปาะอยู่ใต้ตัวมาให้เด็กดู และถามว่าใต้ตัวของแมงมุมคืออะไร
<u>ขั้นดำเนินการกิจกรรม</u> 2. ครูสนทนาถึง ไข่ และตัวอ่อนของแมงมุม 3. ไข่ให้เด็กอาสาสมัครออกมาที่ละคนชี้ไข่ และตัวอ่อนของแมงมุม จากภาพ	<u>ขั้นดำเนินการกิจกรรม</u> 3. เกือบเด็กโดยใช้หุ่นคุ่มปูสนทนาทักทายเด็ก 4. ครูสนทนาถึง ไข่ และตัวอ่อนของแมงมุม 5. ไข่ให้เด็กอาสาสมัครออกมาที่ละคนชี้ไข่ และตัวอ่อนของแมงมุม จากภาพ

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นสรุป</u> 4. ให้เด็กเล่าประสบการณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับ แมงมุม <u>สื่อการเรียนรู้</u> ของจริงหรือภาพแมงมุมมีกระเปาะไข่ <u>การประเมินผล</u> - สังเกตการพูด และตอบคำถาม - สังเกตจากความสนใจ และการปฏิบัติ กิจกรรม	<u>ขั้นสรุป</u> 7. ให้เด็กเล่าประสบการณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับ แมงมุม ข้อเสนอแนะ ถ้าเด็กยังไม่สงบ ครูอาจ ใช้เทคนิคเก็บเด็กเพิ่มเติม โดยการใช้ หุ่นนำร้องเพลงหรือท่องคำคล้องจอง <u>สื่อการเรียนรู้</u> ของจริงหรือภาพแมงมุมมีกระเปาะไข่ <u>การประเมินผล</u> - สังเกตการพูด และตอบคำถาม - สังเกตจากความสนใจ และการปฏิบัติ กิจกรรม

หน่วย แม่จุมม

วันที่ 5

- จุดประสงค์
1. เพื่อฝึกทักษะด้านการฟัง การพูดสนทนา และแสดงความคิดเห็น
 2. เพื่อฝึกทักษะด้านการสังเกต และเปรียบเทียบ
 3. เพื่อให้เด็กทราบความหมาย ใกล้-ไกล

เนื้อหา ประโยชน์ และโทษของแมงมุม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาทักทายเด็ก <u>ขั้นดำเนินกิจกรรม</u> 2. ครูเล่านิทานเรื่อง คุณปู่กับแมงมุม 3. ครูกับเด็กร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องในนิทาน 4. ครูนำภาพแมงมุมกำลังกินแมลงมาให้เด็กดู และสนทนาถึงประโยชน์ที่ได้รับจากแมงมุม	<u>ขั้นนำ</u> 1. เกือบเด็กโดยครูนำพาทำทางประกอบการเล่นนิ้วมือ "แว่นตาคุณปู่" 2. ครูสนทนาทักทายเด็ก <u>ขั้นดำเนินกิจกรรม</u> 3. ครูเล่านิทานเรื่อง คุณปู่กับแมงมุม 4. เกือบเด็กโดยครูนำพาทำทางประกอบการท่องคำคล้องจองการเล่นนิ้วมือทำ "มือของฉันท" 5. ครูนำภาพแมงมุมกำลังกินแมลงมาให้เด็กดู และสนทนาถึงประโยชน์ที่ได้รับจากแมงมุม

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
5. นภาพที่มีแมงมุมกำลังชักใยในบ้าน ใต้ถุนบ้าน ใต้โต๊ะ และตามต้นไม้มาให้ เด็กดู และสนทนาประโยชน์ และโทษ ของแมงมุม	6. นภาพที่มีแมงมุมกำลังชักใยในบ้าน ใต้ถุนบ้าน ใต้โต๊ะ และตามต้นไม้มาให้ เด็กดู และสนทนาประโยชน์ และโทษ ของแมงมุม
<u>ขั้นสรุป</u>	<u>ขั้นสรุป</u>
6. ครูทบทวนความหมาย ไกล-ไกล จาก ภาพในนิทาน และของจริง	7. ครูทบทวนความหมาย ไกล-ไกล จาก ภาพในนิทาน และของจริง ข้อเสนอแนะ ถ้าเด็กยังไม่สงบ ครูอาจ ใช้เทคนิคเก็บเด็กเพิ่มเติม โดยใช้หุ่น นาร้องเพลง นั่งตัวตรง
<u>สื่อการเรียนรู้</u>	<u>สื่อการเรียนรู้</u>
1. ภาพแมงมุมดักตัวแมลง 2. ภาพแมงมุมซึ่งอาศัยอยู่ตามมุมต่าง ๆ ของบ้าน และภาพของแมงมุมชักใย 3. นิทานเรื่อง คู่หูกับแมงมุม	1. ภาพแมงมุมดักตัวแมลง 2. ภาพแมงมุมซึ่งอาศัยอยู่ตามมุมต่าง ๆ ของบ้าน และภาพของแมงมุมชักใย 3. นิทานเรื่อง คู่หูกับแมงมุม 4. หุ่น คู่หู
<u>การประเมินผล</u>	<u>การประเมินผล</u>
1. สังเกตการพูด และตอบคำถาม 2. สังเกตจากความสนใจ และการปฏิบัติ กิจกรรม	1. สังเกตการพูด และตอบคำถาม 2. สังเกตจากความสนใจ และการปฏิบัติ กิจกรรม

ภาคผนวก

นิทาน

นิทานเรื่อง แมงมุม 3 ตัว

(มาณวิกา ผลวิรุฬห์)

๓ บ้านหลังหนึ่ง เจ้าของบ้านเป็นชายแก่ เมียของเขาตายไปนานแล้ว ชายแก่คนนี้มีลูกหนึ่งคนเป็นผู้หญิงชื่อ หนูดี แต่หนูดีต้องไปทำงานต่างจังหวัดนาน ๆ ครั้งถึงจะกลับมาเยี่ยมพ่อ เมื่อกลับมาเยี่ยมพ่อ หนูดีจะช่วยพ่อทำงานบ้าน เช่น ซักผ้า ถูบ้าน ปัดกวาด ฯลฯ เพราะพ่อของหนูดีแก่แล้ว หูตาไม่ค่อยดี

ที่บ้านหลังนี้มีครอบครัวแมงมุมอาศัยอยู่ มีพ่อแมงมุม แม่แมงมุม และลูกแมงมุมตัวเล็ก ๆ อีก 3 ตัว ชายแก่เจ้าของบ้านมองไม่เห็นแมงมุมมาอาศัยอยู่ที่บ้านของเขา เพราะแมงมุมอาศัยอยู่ที่เพดานบ้าน

เมื่อลูกแมงมุมโตขึ้น แม่แมงมุมจึงพูดกับลูกทั้งสามว่า "บ้านของเราเล็กคับแคบมากเจ้าก็โตมากแล้วจะไปสร้างบ้านอยู่กันเองเถิด"

ลูกแมงมุมตัวพี่ใหญ่ก็ออกไปสร้างบ้านโดยการชักใยอยู่ตรงมุมห้องใกล้ ๆ กับที่อยู่เดิม

ลูกแมงมุมตัวที่สองไม่ชอบอยู่ในที่สูง ๆ เหมือนพ่อ แม่ และพี่ มันจึงไปสร้างบ้านโดยการชักใยอยู่ใต้บันได

ลูกแมงมุมตัวที่สาม ไต่ไปหัวบ้านของชายแก่ แล้วยังหาที่สร้างบ้านไม่ได้ มันจึงไต่ออกไปนอกบ้าน มันมองเห็นต้นไม้สูงมีรังผึ้ง มันจึงคิดว่าจะสร้างบ้านที่บนต้นไม้สูงจะดีกว่า ดังนั้นมันจึงสร้างบ้านด้วยการชักใย

วันหนึ่ง หนูดีลูกสาวของชายแก่เจ้าของบ้าน กลับมาเยี่ยมพ่อที่บ้านหลังนี้ ได้ช่วยพ่อทำงานบ้านปัดกวาด ทำความสะอาดบ้าน ขะพาดทำความสะอาดบ้าน หนูดีก็ไปปัดเอาใยแมงมุมลงมา พ่อแมงมุมแม่แมงมุม และลูกแมงมุมทั้งสองไม่มีที่อยู่ ก็ไปสร้างบ้านใหม่ด้วยการชักใย อยู่บนต้นไม้ใกล้ ๆ กับบ้านของลูกแมงมุมตัวที่สาม ตั้งแต่นั้นมาแมงมุมทุกตัวต่างก็มีความสุขไม่มีใครมารบกวนอีก และยังหาอาหารได้ง่าย เพราะแมลงเล็ก ๆ ชอบบินมาเกาะคิใยแมงมุมเสมอ ๆ

นิทานเรื่อง ราชสีห์กับตัวเห็บ

(นิทานอีสป)

กาลครั้งหนึ่งราชสีห์กับเห็บมีเรื่องทะเลาะวิวาทกัน "เจ้าเห็บน้อย เจ้าไม่พอมือข้าดอก" ราชสีห์ร้องคำด้วยความรู้สึกเหยียดหยาม "ตำแหน่งเจ้าว่าของแจะจะไม่ทำให้ข้ากลัวเหมือนคนอื่น วัวป่า ควายป่า ข้ายังล้มมาแล้วจะบอกให้" เห็บได้ตอบพร้อมกับกระโดดเข้าไปใส่ราชสีห์อย่าง ไม่ต้องรอให้เสียเวลา ราชสีห์คำรามสุดเสียง กระโดดไปมาอย่างหัวปักหัวเหวี่ยง เห็บกัดที่คอ และหลังราชสีห์ โดยที่ราชสีห์ไม่สามารถโต้ตอบได้ มันเคียดแค้นสุดขีด คำรามสุดเสียง กระโดดไปมาอย่างหัวปักหัวเหวี่ยง และกลิ้งตัวกระแทกดินเพื่อจะขยี้เห็บให้ตายแต่ไม่สำเร็จนอนหมดแรง อยู่ เมื่อเห็บเลือกกัดราชสีห์ตามใจชอบ จนชนะราชสีห์แล้วก็รู้สึกสะอึก กระโดดไปมาเพื่อกัดซ้ำ และในเวลาเดียวกันนั้นเอง เห็บผู้ชนะก็เข้าไปคืบอยู่ในแมงมุมออกไม่ได้ จึงถูกแมงมุมจับกินเป็น อาหาร ก่อนตายเห็บราฟึงออกมาคนเดียวว่า "อนาคตหนอ เราสามารถชนะราชสีห์ได้ แต่กลับ ต้องมาคืบอยู่ที่ใยแมงมุมจนต้องเสียชีวิต"

นิทานเรื่อง คุณปู่กับแมงมุม

(ไมตรี ลิ้มปิตาติ)

ในวันหยุดเรียน ป้อมและน้อง ๆ จะไปเที่ยวบ้านคุณปู่เสมอ บ้านของคุณปู่อยู่นอกเมือง ต้องนั่งรถไปไกลกว่าจะถึง บ้านของท่านเป็นแบบเรือนไทย ใต้ถุนสูงมีชานกว้างในส่วนหลังบ้าน มีผลไม้หลายชนิดพร้อมให้กินทุกฤดูกาล คุณปู่สอยชมพูพวงใหญ่ส่งให้ป้อม และน้อง ๆ กิน ที่ปลาย กิ่งด้านหนึ่ง มีแมงมุมตัวใหญ่ชกใยเป็นรังสีกว้างใยของมันเหนียวหนึบที่รู้ เพราะมีแมลงตัวเล็ก ๆ คืบแน่นอยู่หลายตัว คุณปู่เห็นแมงมุมแล้วพูดว่า "ครั้งหนึ่ง แมงมุมมันเคยช่วยชีวิตปู่เอาไว้" "จริง หรือปู่" หลาน ๆ ทุกคนถาม เพราะไม่เชื่อว่าจะเป็นไปได้ "จริงขิหลาน ปู่จะโกหกหลานทำไม" ปู่ยืนยัน "มันตัวเล็กนิดเดียวจะช่วยปู่ยัง ใจกันครับ" ป้อมยังไม่ยอมเชื่อ คุณปู่ยิ้มอย่างอารมณ์ดีแล้ว ก็เริ่มเล่าให้ฟัง

นานมาแล้ว ปู่ลงทุนทำเหมืองแร่ดีบุก เหมืองแร่ของปู่อยู่ในป่าลึก รถยนต์เข้าได้เพียง ครั้งทาง ต่อจากนั้นต้องเดินด้วยเท้าเป็นวัน ๆ กว่าถึง แต่สำหรับปู่ซึ่งมีฐานะอยู่บ้างในช่วงเดิน

ทำปุ๋ยจึงใช้ช้างเป็นพาหนะทำให้การเดินทางสะดวก และถึงจุดหมายปลายทางเร็วขึ้น
 การเดินทางไปเหมืองของปู่ราบรื่นปลอดภัยด้วยดีตลอดมา จนกระทั่งวันหนึ่งปู่จะต้องเดินทางเข้า
 เหมือง ปู่ออกเดินทางแต่เช้าก่อนพระอาทิตย์ขึ้น ผ่านไปได้ครึ่งทางกว่าเกือบจะถึงจุดหมาย
 ปลายทาง เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อนก็เกิดขึ้น คือ มีชายฉกรรจ์ 4 - 5 คน อาวุธครบมือ ไล่
 พรวดออกมาจากป่าข้างทางล้อมข้างไว้ ทันทีที่ปู่เดาเหตุการณ์ออกว่าอะไรเกิดขึ้น สติของปู่ยังคงอยู่
 ปู่ร้องสั่งให้ควาญช้างบังคับช้างวิ่งหนีแหวกวงล้อมพวกมันไปต่อหน้า พวกมันไล่ตาม ร้องตะโกนให้
 หยุดพร้อมยิงปืนขึ้นหลายนัด เสียงปืนยังผลให้ช้างตกใจวิ่งเร็วเข้าอีก แต่ก็ไม่ทันใจ จะเป็นโชค
 ร้ายหรือโชคดียังปู่ก็ไม่ทราบ ทางที่ช้างจะวิ่งต่อไปเป็นลหุธารต้องลุยน้ำไปอย่างช้า ๆ พวกมันไล่
 เข้ามาใกล้ปู่เห็นว่า ไม่ได้การแล้ว จึงถือกระบี่เงินกระโดดหนีอย่างไม่คิดชีวิต ปู่เห็นว่าถ้ายัง
 ขึ้นวิ่งหนีไปตามทางเดิน ก็ต้องถูกพวกมันจับตัวได้แน่ เลยวิ่งตัดเข้าป่ารกข้างทางใช้ต้นไม้เป็น
 เครื่องบังตัวกระเสือกกระสนหนี พวกมันก็ตามไม่ลดละ ปู่หนีอยู่ร่วมชั่วโมง เหนื่อยแสนเหนื่อยจน
 ล้มเหยี่ยว น้ำลายเหนียว คอแห้ง ขาสั่น รู้ตัวว่าถ้าขึ้นวิ่งต่อไปต้องขาดใจตายแน่ บังเอิญเหลือบไป
 เห็นโพรงไม้ขนาดพอที่จะมุดเข้าไปซ่อนตัวได้ จึงเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในโพรง ไม้ที่เห็นที่ แฉงมม
 ตัวหนึ่งได้เริ่มชักใยปิดปากโพรงไม้ไว้ปู่มองการกระทำของมันอย่างแปลกใจ พวกโจรวิ่งผ่าน
 โพรงไม้ที่มุดแล้วก็หายเงยไป ในโพรง ไม้มืดทึบมีกลิ่นเหม็นแต่ปู่ไม่กล้าออกมา หลังจากนั้นพวกมันก็
 เดินวกกลับมาอีก พวกมันคนหนึ่งมาค่อม ๆ มอง ๆ อยู่ปากโพรง ปู่หัวใจแทบหยุดเต้นด้วย
 ความกลัว คีที่ในโพรง ไม้ที่มืดมิดมองไม่เห็น เห็นแต่ใบแฉงมมปิดปากโพรงไม้ และคงคิดว่าต้อง
 ไม่มีใครเข้าไป เพราะถ้ามีคนเข้าไปใบแฉงมมต้องขาด จนเมื่อปู่จึงออกจากป่ามาได้ บุคคลของ
 แฉงมมครั้งนั้นทำให้ต้องจดจำตลอดมา ปู่สอนหลาน ๆ ว่า "สิ่งที่เราเห็นว่าไร้ค่า แต่อีกวันหนึ่งมัน
 ก็อาจกลับมาทำประโยชน์ให้เราก็ได้"

เพลง

เพลง แมงมุมลาย

(สุกรี ไกรเลิศ)

แมงมุมลายตัวนี้	ฉันเห็นมันขมขานเหลือทน
วันหนึ่งมันถูกฝน	ไหลหล่นจากบนหลังคา
พระอาทิตย์ส่องแสง	ฝนแห้งเหือดไปลับตา
มันรีบไต่ขึ้นฝา	หันหลังมาทาทาลูกวาว

คำคล้องจอง

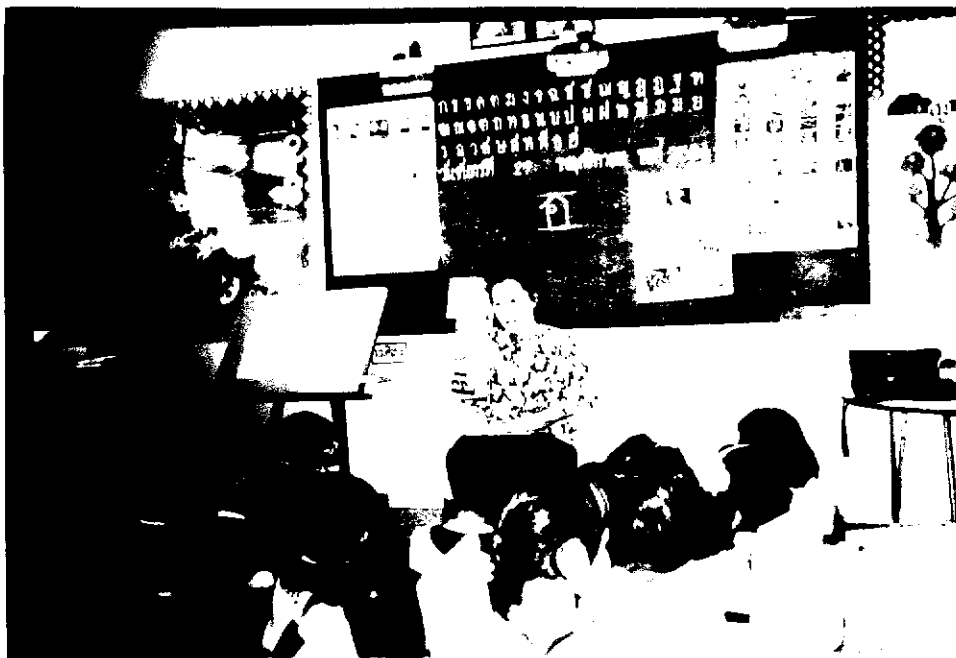
คำคล้องจอง แมงมุม

(อารี เกษมรัติ)

แมงมุมมี 8 ขา	ไต่ไปมาไม่เป็นที่
ได้หัวของมันนี่	กระเปาะขาวราวใยไหม
ส่วนไข่ของตัวอ่อน	นอนพักผ่อนอยู่ข้างใน
ที่อยู่ของมันไซ้รู้	คือหยากใยใช้ไหมเอ๋ย

ภาพประกอบ 2 แสดงการร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก)

ภาพประกอบ 3 แสดงการร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย โดยครูใช้ท่าทางเป็นเทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก)

ภาพประกอบ 4 แสดงการร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย โดยครูใช้หุ่นเป็นเทคนิค
การเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก)

•

แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย

แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย (อายุ 4 - 5 ปี)

แบบสังเกตพฤติกรรมชุดนี้ ใช้เพื่อวัดพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัยชาย และหญิง ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 4 - 5 ปี) ระหว่างการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงกิจกรรมในวงกลมทั้งใน และนอกห้องเรียน

คำแนะนำในการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้

ตอนที่ 1 ที่มาของการสร้าง

แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัยชุดนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนและกระบวนการดังนี้

1.1 ศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย

1.2 นำพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้มาเขียนเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ โดยศึกษาจากแบบสังเกตดังนี้

1.2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมความตั้งใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย ของ ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์ (2525) ซึ่งดัดแปลงมาจาก Attention Activity Scale ของ The Boston Children's Hospital Parent and Teacher Questionnaires

1.2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

1.3 ศึกษารายการพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย

1.4 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัยขึ้น ซึ่งมีจำนวน 14 ข้อ

1.5 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน

1.6 ปรับปรุงแก้ไขตามผลของการทดลองใช้ และจัดเตรียมไว้ให้เพียงพอกับจำนวนเด็กที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้

ตอนที่ 2 วิธีการบันทึกข้อมูล แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย

1. จัดเรียงลำดับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสังเกตโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย
2. ผู้สังเกต จำนวน 3 คน ซึ่งมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องนิยามศัพท์ และความหมายของแต่ละรายการพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ ทำการสังเกต และบันทึก พฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย ในสภาพการทำกิจกรรมในวงกลมตามปกติ หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองจัดกิจกรรมในวงกลม โดยครูใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) และการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยครูใช้วิธีปกติ
3. บันทึกเป็นจำนวนครั้ง ตามรายการพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำกิจกรรม ในวงกลมของเด็กปฐมวัย
4. ในการบันทึกมีคำตอบให้เลือกโดยใช้สเกล (Scale) 5 สเกล ตั้งแต่ไม่ทำเลย จนถึงทำเสมอ แต่ระดับมีตัวเลขกำกับ ดังนี้

ไม่ทำเลย	=	5
นาน ๆ ทำครั้ง	=	4
ทำบ้าง	=	3
ทำบ่อย ๆ	=	2
ทำเสมอ	=	1

การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน 5 (ไม่ทำเลย)	หมายถึง	เด็กไม่แสดงพฤติกรรมเลย
ระดับคะแนน 4 (นาน ๆ ทำครั้ง)	หมายถึง	เด็กแสดงพฤติกรรม 1 - 2 ครั้ง
ระดับคะแนน 3 (ทำบ้าง)	หมายถึง	เด็กแสดงพฤติกรรม 3 - 4 ครั้ง
ระดับคะแนน 2 (ทำบ่อย ๆ)	หมายถึง	เด็กแสดงพฤติกรรม 5 - 6 ครั้ง
ระดับคะแนน 1 (ทำเสมอ)	หมายถึง	เด็กแสดงพฤติกรรมมากกว่า 6 ครั้งขึ้นไป

5. นำข้อมูลที่ได้ไปแปลงเป็นคะแนน ตามข้อ 4

แบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย

วันที่ _____
 เวลา _____
 ชื่อ _____
 ผู้สังเกต _____

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง จงสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัยในข้อต่าง ๆ แล้วระบุ
 ความถี่ของพฤติกรรมที่เด็กได้กระทำตามความเป็นจริง โดยการขีด / ลงในช่อง
 ที่ต้องการ

การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน 5	ไม่ทำเลย	หมายถึง ใน 1 คาบ เด็กไม่แสดงพฤติกรรม
ระดับคะแนน 4	นาน ๆ ทำครั้ง	หมายถึง ใน 1 คาบ เด็กแสดงพฤติกรรม
1 - 2 ครั้ง
ระดับคะแนน 3	ทำบ้าง	หมายถึง ใน 1 คาบ เด็กแสดงพฤติกรรม
3 - 4 ครั้ง
ระดับคะแนน 2	ทำบ่อย ๆ	หมายถึง ใน 1 คาบ เด็กแสดงพฤติกรรม
5 - 6 ครั้ง
ระดับคะแนน 1	ทำเสมอ	หมายถึง ใน 1 คาบ เด็กแสดงพฤติกรรม
มากกว่า 6 ครั้งขึ้นไป

ลำดับที่	ลักษณะพฤติกรรม	ความถี่/จำนวนครั้ง	หมายเหตุ
1	ไม่สนใจมองครู มักหลบตาครู สายตาไม่จับจ้องที่ครู ไม่เคลื่อนไหวสายตาตามครู		
2	ไม่สนใจฟังครู (หันไปพูดกับเพื่อน หรือเล่นกับเพื่อน)		
3	เล่นสิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่กระทำอยู่ (เล่นคนเดียว เช่น บิดขายเลื้อย พับผ้าเช็ดหน้า ขว้างปาสิ่งของ ฯลฯ)		
4	ลุกลุกกลน (มีอาการกระวนกระวายอยู่ไม่สุข มักเหลียวมองทางโน้นทางนี้ ล่อกล่อก)		
5	ไม่มีสมาธิ ใจลอย เหม่อ เรี่ยกก็ไม่ได้ยิน		
6	หาว ง่วง คาบรีอ บิดขี้เกียจ		
7	ไม่กระตือรือร้น (มีอาการเฉื่อย เชื่องช้าในการทำกิจกรรม)		
8	ไม่ปฏิบัติตามกลุ่ม (เช่น ทำปากขมุบขมิบ แต่ไม่ออกเสียง ไม่ทำตาม)		
9	เปลี่ยนไปทำสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่กำลังทำเปลี่ยนเร็วและเปลี่ยนบ่อย ๆ		
10	ทำกิจกรรมแล้วหยุดไม่ทำต่อ		
11	ขยับมือและเท้าเคลื่อนไหวตลอด เช่น ภูมือ เกาะเกาะ แคะ หยิบโน่นหยิบนี่ไม่สนใจครู		
12	ไม่สนใจต่อคำห้ามปราม ไม่เชื่อฟัง ไม่ทำตามกติกา		

ลำดับที่	ลักษณะพฤติกรรม	ความถี่/จำนวนครั้ง	หมายเหตุ
13	ผลลุลูกผลคั่น (นั่งไม่ติดที่ มองไปที่อื่น ไม่เอาจริง)		
14	ไม่ให้ความร่วมมือ (มีพฤติกรรมต่อต้าน ท้าตัววุ่นวาย กวนเพื่อน)		

ภาคผนวก ข

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
- รายชื่อผู้ช่วยวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรม
ในวงกลมของเด็กปฐมวัย

1. ผศ.ประณต คำจิมี
2. รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย
3. อาจารย์อรรณพ สุ่มประดิษฐ์

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็ก
ให้สงบและโดยวิธีปกติ

1. อาจารย์กัญญา เกตุกล้า
2. อาจารย์อารี เกษมรติ
3. อาจารย์อัญชลี ไสยวรรณ

รายชื่อผู้ช่วยวิจัย

1. อาจารย์ชลลดาวัลย์ ตันมงคล
2. อาจารย์สศไส ชะนะกุล
3. อาจารย์อิชยา แสงบรรเจิดศิลป์

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางพัทรี ชื้อสกุล เจตน์เจริญรักษ์

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 6 หมู่ 3 ถนนลพบุรีบ้านแพรก ตำบลป่าตาล

อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000

โทร 01-2135644

สถานที่ทำงานปัจจุบัน สถาบันราชภัฏเทพสตรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2503 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัมพวา "อัมพวันวิทยาลัย"

อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

พ.ศ. 2505 ป.กศ. วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2507 ป.กศ.สูง วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2512 กศ.บ. (ภาษาไทย) วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2537 กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย จากการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ
(การเก็บเด็ก)

บทคัดย่อ

ของ

พัชรี เจตน์เจริญรักษ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

มีนาคม 2537

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบและโดยวิธีปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชายและหญิง อายุ 4 - 5 ปี จำนวน 30 คน ที่กำลังเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนจินดารัตน์ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยวิธีปกติ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ตามแผนการจัดกิจกรรมในวงกลมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 40 ครั้ง การทดลองใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Posttest - Only Design เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้ช่วยผู้วิจัย จำนวน 3 ท่าน ทำการสังเกตพฤติกรรมความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมของเด็กปฐมวัย ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .84 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทดสอบค่าที่ t-test แบบ Independent Samples

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ มีความสนใจในการรับรู้การร่วมกิจกรรมในวงกลมสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ATTENTION FOR PERCEPTION OF PRESCHOOL CHILDREN USING
PREPARATIONAL TECHNIQUES

AN ABSTRACT

BY

PACHAREE JEDJAROENRAK

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

March 1994

The purpose of this study was to compare Attention for Perception of preschool children using preparational techniques and without preparational techniques.

The 30 subjects were boys and girls in Kindergarten 2 in second semester, academic year 1993 at Jindarat School, Amphur Maung Lopburi Province. The Purposive Sampling were used to selected the subjects, and then they were simple random assigned into both experimental and control group, 15 subjects for each group. The experimental group was used preparational techniques while the control group was not.

This study had 2 instruments ; the lesson plan developed by the researcher and The Behavioral Observational Check list, also developed by the researcher had the reliability at .84

The study was carried for 8 consecutive weeks, 5 times per week, totally 40 times by the researcher. The Randomized Control Group Posttest - Only Design was used for this study. The statistical of t-test for Independent-samples was used to analyzed the data.

The result shown that preschool children using preparational techniques had significant higher attention for perception than preschool children without preparational techniques at .01 level.